

Naročnina Ljudskega tednika se plačuje:
 za STO in Italijo pri upravi
 v Trstu ul. S. Frančiška 29
 za cono B pri Centru tiska
 v Kopru,
 za Jugoslavijo pri ADIT-u v
 Ljubljani, Tyrševa 34 ali na
 čekovni račun pri Komunalni
 banki, N. 6 - 1 - 90603 - 7
 Cena listu: lir 20. — din 15.
 — v Jugoslaviji in din 8 v
 coni B.

LJUDSKI TEDNIK

Uredništvo Ljudskega tednika:

Trst, ul. Montecchi 6-II. Rokopise pošiljati na naslov uredništva. Po uporabi se rokopisi, razen na izrecno željo, ne vračajo. Vse ostale dopise administrativnega značaja je treba pošiljati na Upravo Istov Založništva tržaškega tiska v Trstu, ul. S. Frančiška 20.

CENA 20 lir,

TRST 2. junija 1950

LETO PETO številka 216

Poštnina plačana v gotovini.

Spedizione in abb. post. II. gruppo

LJUDSKI
 TEDNIK

STARA TRŽASKA SLOVENKA V NARODNI NOSI. SKOZI VSE ŽIVLJENJE JI JE BILO TO OBLACILO NAJMILEJSE, NAJDRAZJE. V CASU FASISTICNE STRAHOVLADE, KO JE BILO V NEVARNOSTI VSE, KAR JE BILO SLOVENSKEGA IN NASIM LJUDEM NAJDRAZJEGA, KO JE BILA PREDMET PREGANJANJA TUDI SLOVENSKA NARODNA NOSA, SO JO NASI TRŽASKI SLOVENCİ CUVALI KOT PUNCICO SVOJEGA OČESA. KAR NAM JE DANES NASIH NARODNIH NOS OHRANJENIH, PREDSTAVLJAJO NAJVEČJI NARODNI ZAKLAD, KI SMO GA DOLŽNI CUVATI ZA BODOČE RODOVE

Kronika

Maršal Tito je imel v sredo govor v Prokoplju. V njem je izjavil, da je FLRJ danes edina nevtalna in neodvisna država, ki nima nobenih obveznosti ne do Vzhoda ne do Zapada.

Na Zahodu so za sedaj zato ker poznajo sile našega ljudstva in naše države, prenehali s pritiskom na nas, toda oni na Vzhodu vsak dan vodijo najbolj ogorčeno gonjo proti naši državi, čeprav je ta gonja po dveh letih ostala jalova — je dodal maršal Tito.

Mi znamo našo pot — je izjavil maršal Tito. Mi nimamo druge poti, razen poti v socializem, in pripravljani smo umreti do poslednjega človeka, če bi bilo to potrebno, če bi nam kdo poskušal odvzeti pridobitve velike osvobodilne borbe.

V Zenevi se je pričelo V. redno zasedanje evropske gospodarske zveze.

Demokristjanski poslanec Viola je pred kratkim obtožil nekatere člane vlade in med temi tudi ministra Spataro raznih nerednosti. Končno bo vsa stvar le prišla pred parlament.

V Belgiji bodo v nedeljo že tretjič volitve glede Leopoldovega povratka.

Acheson je pred kongresom podal rezultate londonske konferen- ce.

Tudi komisija za zunanje zadeve v francoski skupščini ni hotela razpravljati o Schumanovem ujedinemem paklu dokler ne dobi potrebnih informacij.

Na južni Koreji so bile volitve. Po prvih rezultatih lahko sodimo, da je vladna skupina bila premagana.

Angleški postarji zahtevajo višje plače.

Zaradi sporazuma s «Standard Oil Company» so v Angliji ukinili racionirano potrošnje petroleja.

Kuomintangske čete so zapustile otok Vanšan.

Dolga debata o tretjem obroku Marshallove pomoči se je zaenkrat zaključila.

Obe ameriški zbornici sta na skupnem zasedanju predlog zavrnili ter dali, Bell hiši nalogo, da ga še enkrat izdela.

Danska Zgornja zbornica je odobrila «desetletni načrt za Grenlandijo». Po njem bodo dobili prebivalci Grenlandije iste pravice, kot Dani, dosedanj kolonialni statut pa bo spremenjen. Grenlandijo bodo odslej smatrali za dansko provinco.

Kongres francoske socialistične stranke se je končal. Kot znano preživlja francoska socialistična stranka veliko krizo. Po vojni je imela 350.000 članov, danes jih pa ima približno 150.000. Njeno glasilo «Populaire» prodajajo samo v 27.000 izvodih, manj kakor kateri koli časopis v državi.

Mac Arthur je izpustil že šestu skupino japonskih vojnih zločincov na svobodo.

ZDA so pozvale svoje državljane na Formozo, naj zapuste otok, ker jih lahko kmalu presenetijo vojni dogodki.

Tatove koless so na Madžarskem precej spremenili. Zato je vložil De Sica odločen protest.

Derevjanko, sovjetski delegat v zavezniškem svetu za Japonsko je odpotoval domov.

V petek so se zopet sestali štiri namestniki zunanjih ministrov, ki sestavljajo avstrijsko mirovno pogodbo. V glavnem so se pripravili o tem, kdaj bi se zopet prihodnji videli. Sovjetski delegat Zarubin je začel zopet mešetariti s Trstom in dejal, da se ne bo udeležil sestankov namestnikov, dokler ne dobi odgovora na svoj protest o tržaškem vprašanju. Zahodni namestniki so potem sklenili, da se bodo 10. junija sami sestali.

Sforzi ne bo uspelo ponoviti Rapalla

V italijanskem senatu se je slišal prejšnji teden glas senatorja Lucifera, ki je izrazil precejšnje nezupanje glede dobrega izida morebitnih pogajanj z Jugoslavijo glede Tržaškega ozemlja. Zahteval je pri zaveznikih, da se ravnajo po izjavi z 20. marca 1948. Minister Sforza mu je odgovoril v petek popoldne.

Sforza je to priliko pograbil in zopet razvil svojo tezo iz Milana. Ni bil sicer tako ljubeznjiv, da bi svoj odgovor zvil zopet v blagodneče fraze, govoril je skoraj brez posebnega patosa, kar je zanj skoraj da slučaj.

Dejal je naslednje: «Kar se tiče zadnjega razvoja glede Trsta, moramo naše stališče povzeti v naslednjem principu: stalna akcija v obrambo Italijanov v coni B, pripravljenoost za direktna pogajanja z Jugoslavijo za končno rešitev vprašanja, rešitev, ki more sloneti na spoštovanju etnične linije v coni B v skladu z duhom francosko-angleško-ameriške izjave iz marca 1948, ki je priznala polom rešitve, ki jo predvideva mirovna pogodba in predlagala Sovjetski zvezi pristanek na vrnitev Tržaškega ozemlja Italiji ter pozvala prizadete stranke naj se sporazumejo».

«Tri vlade, ki so podpisale to izjavo, so v popolnosti obdržale to stališče — je nadaljeval Sforza. Tisto kar mi danes zahtevamo od zaveznikov, tisto, kar sem imel priliko ponoviti v svojih pogovorih v Londonu, je to, na čemer vztrajam sedaj po diplomatični poti: da se z ameriške, angleške in francoske strani ponovno posreduje pri beograjski vladi, da se italijanski značaj cone B ne bi tvegalo spremeniti z ukrepi, katerih učinek bi bil, da bi postal lojalni sporazum nemogoča».

Sforza je dodal, da je v Londonu poudaril važnost, ki jo zavzema tržaško vprašanje v odnosih med Italijo in Jugoslavijo in kot posledica tega — med tem narodom in zapadom. «Glede cone B, je nadaljeval Sforza ne bomo nikdar sprejeli transakcije, ki bi ponovno žrtvovala Italijane. Obratno pa smo pripravljani aplicirati v coni B etnično linijo, ki edina lahko predstavlja pravično rešitev. Vedno sem bil prepričan v potrebo sporazuma z Jugoslavijo — je zaključil Sforza — toda lahko dodam, da Jugoslavija sedaj lahko mnogo pridobi, ko mi pristajamo na ta sporazum».

«Toda očitno je, da bi bilo v svrhu srečnega začetka direktnih pogajanj potrebno, da se preneha s preganjanjem naših sorojakov in da se vzpostavi svoboda prometa med obema deloma Tržaškega ozemlja. Gre za pogoje, katerih bi se bilo težko odreči».

Kaj je torej Sforza povedal novega? Prav nič! V prvem delu res skoraj formalno poudarja željo po sporazumu, v drugem delu pa pride s pravo besedo na dan: zahteva pritiske in spletko drugih, ko njemu že nihče več ne verjame.

Sforza, kot vse kaže, ne more mimo stare prakse, ki jo je tako uspešno uporabil v Rapallu. On misli, da bo današnje Jugoslavijo lahko preljščičil s svojimi intrigantskimi potezami.

Sforza, je sicer doživel gotovo kakšno razočaranje, ali pa, bolje preglejal požojaj v jugoslovanski coni, ko se naenkrat spomni na to, da v tej coni visceno žive ljudje, ki niso «italianissimi», in da torej ta zemlja ni povsem «terra italianissima». Priznati mu moramo napredek Upamo pač da se bo s položajem v coni B do svojega prihodnjega govora še bolj sprjel in nam bo zopet kaj novega povedal. Dobro bi bilo, da bi pogledal še malo etnično karto cone A in da bi še tam začrtal svojo etnično linijo!

Zanimivo je tudi njegovo protislojce: najprvo govori o etnični liniji, potem pa kar o tristranski izjavi, ki je vendar obljubila celo Tržaško ozemlje Italiji.

vi, ki je vendar obljubila celo Tržaško ozemlje Italiji.

Diskusija o tristranski izjavi je odveč. Sforza govori o sporazumu z Jugoslavijo in ona ni med podpisanci izjave z dne 20. marca. Trostranska izjava se torej Jugoslavije ne tiče. Ona je samo obljuba italijanski vladi, ki je bila dana brez jugoslovije torej ta izjava ne zanima in bi bil že skrajni čas, da Sforza preneha zahtevati tisto, kar Jugoslavija ni hotela sprejeti leta 1946.

Sforzini «pogojji» so torej nerealni. Čudno se pa zdi, da Sforza še danes ne vidi, kako se zna današnja Jugoslavija uporno boriti za interese svojih ljudstev. Sforzove besede moramo razumeti samo kot zavlačevalni manever.

In še toliko praznih besed o «rpljenju» Italijanov v jugoslovanski coni. Toda tistega resničnega trpljenja Slovencev v Italiji Sforza še nikdar ni

poskušal zanikati. Ko vodilni italijanski sovinstični krogi počenjajo brezprave ukrepe proti slovenskemu življu v Italiji, še vedno samo slišimo, da je «Italija danes obupana in vzmirljena od občutkov maščevanja».

Kakšni farizeji! Oni očitno pozabljajo na to, da je Jugoslavija vložila ogromne napore v to, da zgradi tisto, kar so italijanski imperialisti požgali in porušili na njenem ozemlju, medtem ko vseli pomorjenih ne bo mogel nihče več vrniti. Italijanski sovinsti z grofom Sforzo pozabljajo, da so Jugoslovani s težkim srcem pristali na krivično mirovno pogodbo, ki je odrgala nov del Slovencev od svoje domovine samo zato, da bi se ohranil mir.

Veljalo bi, da si Sforza zapomni samo nekaj za svoj prihodnji govor: Vprašanje dobrih odnosov med Jugoslavijo in Italijo ni vprašanje pripravljenosti jugoslovanskih narodov (ki so svojo pripravljenost že večkrat konkretno pokazali), marveč je to vprašanje sovinstičnih teženj italijanske buržoazije, ki jih podpirajo in oživljajo vladajoči krogi Italije.

ALI JE TRYGVE LIE PRINESEL IZ EVROPE OLJČNO VEJICO?

Vprašanje hladne vojne bo lahko rešeno edino ob načelih OZN

Trygve Lie se je pripeljal nazaj v Ameriko. Sestal se je s Trumanom in Achesonom. O samem izidu razgovorov danes še nič ne vemo. Po obisku Lieja je Truman odšel na 14-dnevno križarjenje s svojo jahto. Zdi se, kot da bi hotel Truman «na samotnem» premljčevati vesti, ki mu jih je Lie prinesel iz Evrope. Na vsak način vidimo po tem dejstvu, da si je vzel Truman čas za premislek, preden bo odgovoril na predloge iz Moskve.

Ob prihodu Lievega potovanja so svetovni listi bolj z molčanjem, kot pa s pisanjem spremljali njegovo misljo, s katere naj bi prinesel oljčno vejico. Danes pa so precej spremenili način svojega pisanja. Pustimo ob strani vprašanja novinarjev ob prihodu Liea v Ameriko, ko so ga spraševali, kako danes izgleda Stalin, poizvedovali o konkretnih predlogih, ki naj bi jih pustil na evropskih zunanjih ministrstvih. Ob vprašanjih, kot kitajsko predstavništvo v OZN, kontrola atomske energije, klasična oborožitev periodični sestanki Varnostnega sveta se uprašuje danes svetovno časopisje čisto praktično kako se hladna vojna lahko še bolj ašhladi in kdaj se lahko potem sprevrže v toplo vojno.

Ze pred odhodom Trygve Liea v Evropo si nihče ni delal utvar, po katerih naj bi OZN ne zašla v slepo ulico. Z izgovorom, da ne more ZSSR sodelovati v tej organizaciji niti v njenih posebnih ustanovah, je s tem praktično blokiral pot

mladi kitajski republikli v najvažnejšo mednarodno organizacijo. Danes je praktično ostala samo v dveh mednarodnih ustanovah pod okriljem OZN in sicer v poštni zvezi in zvezi za telekomunikacije.

Doslej je LR Kitajsko priznalo približno 30 držav, od velikih držav pa samo Velika Britanija. Njo so obtoževali, da je ona nosila odgovornost, ko se je pri glasovanjih izjavila za nevtraln. Vendar pa se angleški odgovor, češ da ni mogla glasovati za LR Kitajsko, ko je ZSSR zapustila OZN, zdi skoraj popolnoma utemeljen. V zvezi s tem je pred nedavnim tudi zunanje ministstvo ZDA izjavilo, da ne bo blokiral sprejema Nove Kitajske v OZN, če se bo Varnostni svet izjasnil za ta sprejem.

Jasno je, da se hladna vojna ne bo končala s sprejemom LR Kitajske v OZN, niti ne bi predstavljala navzočnosti ZSSR v OZN konec tega napetega vzdušja v svetu.

Mnoga vprašanja po vojni so ostala nerešena. Pogledimo nemško vprašanje. Pri njem se je pričela mrzla vojna leta 1947 in se je še bolj ašhladila pri neskončnih razpravah o atomski energiji, problemu Japonske ter tisočih vprašanjih, o katerih se vodi zagrižen borba med obema blokoma še danes.

Namesto, da bi bivši zavezniki pokazali tudi danes toliko volje, strpnosti in mednarodnega razumevanja in uresničili težnje iz

mučenega človeštva, ki si želi miru; namesto rešitve vprašanja miru, popolne pomiritve in konsolidacije pričenjajo z novo tekmo za oborožitve in izgublajo dragocen čas.

Maršal Tito je o tem nedavno izjavil:

«Kdor je iskreno za mir, ta bo žel mmo vseh teh malenkosti in se bo z vsemi stami zavzel za mir. Treba je najprej rešiti v miru ona vprašanja, ki ustvarjajo napetost v svetu. Treba je odstraniti vzroke, ki lahko dovedejo do vojne. — Treba je hitro odstraniti one elemente v odnosih med državami, ki stalno vodijo do še večje mešeevojne napetosti. med te elemente štejem v prvi vrsti neenakopravne odnose velikih držav do malih držav, vmešavanje v notranje zadeve malih držav, tendence po političnem in gospodarskem podrejanju gospodarsko slabših in manj razvitih držav, prepredčevanje neodvisnega razvoja narodov, ki v preteklosti in iz katerih koli razlogov niso imeli svoje lastne države»

Ne puste deklaracije in propagandne parole, pač pa konkretna dejanja lahko pokažejo, kdo je za mir in kdo ne, ter lahko hkrati dovedejo do miru. Edino z vztrajno voljo vseh držav, a v prvi vrsti članic Združenih narodov in s pomočjo Organizacije združenih narodov bo možno obvladati vse težkoče, učvrstiti mednarodno sodelovanje in tako pripraviti teren za rešitev vprašanja mednarodnega nadzorstva atomske energije, prepovedi atomskega orožja in razorožitve sploha.

Danes lahko z veseljem ugotovimo, da je imela pot Trygve Liea že ta uspeh, da so se pričeli nekateri po svetu spraševati, kako bi se dalo vsaj omejiti hladno vojno. Medtem, ko so preje precej s skeptso gledali na možnost konstruktivnega mednarodnega sodelovanja, se vedno bolj poudarja, da je OZN edina pot, preko katere bo lahko prišel svet iz sedanjega stanja, da se rešijo medsebojna nasprotstva in vzdrži mir v svetu.

Adenauer ni zadovoljen z Bevinom

Angleži se nič ne navdušujejo za „jekleni pakt“

Francoska vlada je povzela korake glede jekleno-premogovnega pakta. Poslala je povabilo Zahodni Nemčiji, Angliji, Italiji in skupini Benelux (med njimi je Belgija najvažnejša kot producent premoga in surovega jekla), da se udeležijo pogovorov glede ukrepov, s katerimi bi te ključne industrije združili pod skupno upravo. Kraj, kjer bi se ta konferenca sedmih sklicala, še ni določen, zdj pa se, da bo padla izbira na Pariz, kjer bi imel francoski zunanji minister po mednarodnih običajih, tudi predsedstvo.

Dva tedna sta pretekla, odkar je Schuman mimo konvencionalne diplomatske poti spustil svojo raketo, vendar doslej zaradi Angležev ni prišel bliže k njegovi praktični uresničitvi. Sir Oliver Harvey, angleški poslanec v Parizu je sedaj sicer objasniti pripravljenoost svoje vlade, da se udeleži posvetovanj, vendar samo iz informacijskih namerov. Angleška vlada pa je poslala diplomatsko noto,

v kateri je potrdila svojo pripravljenost, da se udeleži te konference. Vendar pa angleška vlada želi, da bi ta konferenca še ne razpravljala o nandaljnem razvoju Schumanovega predloga. Šele če bi se med nadaljnimi pogajanjmi pokazale nove osnove, na katerih bi slonel ta načrt, bi Anglija po proučitvi novih dokumentov, ki jih pripravljajo zainteresirani ministri prizadetih držav, bila pripravljena sodelovati pri uresničitvi Schumanovega načrta.

Francozi prav dobro poznajo angleške pomisleke. Vendar pa kažejo, da so zadovoljni, če pride v Pariz vsaj delegacija angleških gospodarstvenikov, čeprav vedo da tudi take lastovke ne morejo napraviti početja. Angleže skrbe tisti, ki stojijo za Schumanom, tisti, ki so že neštetokrat dokazali, da bi radi spravili angleško konkurenco iz Evrope. To so ameriški trušti, ki si hočejo sami postaviti industrijo po evropskih državah, ki so več ali manj odvisne od ZDA. Verjetno je, da si hočejo Angleži

s svojim odlašanjem pridobiti v tem trustu kake prednosti. Verjetno je, da se bo konferenca pričela 19. junija. Sicer se po Franciji nima kaj pritoževati zaradi angleškega cinčanja. Schumanov predlog še ni prišel v parlament. Prvi razgovor o tem vprašanju se je pričel v komisiji za zunanje zadeve narodne skupščine, ki se pa precej zatikajoče razvija. Nasprotujejo komunisti in nacionalisti, resno podporo zunanjemu ministru pa so dali doslej samo ljudski republikanci. Socialisti in srednje stranke še vedno postavljajo vprašanja. Stranke se bodo izrekle o tem predlogu v kratkem.

Adenauer je s svoje strani že pokazal nezadovoljstvo zaradi angleških pomislekov. Dejal je, da upa, da se bo angleška vlada kmalu odločila, da sodeluje pri Schumanovem planu v istem duhu, kot Nemčija in Francija. Glede svojih dosedanjih pogajanj s francoskim gospodarstvom strokovnjakom Jeanom Monnetom pa je izjavil, da se nista spuščala v potankosti, temveč sta sta uspešno pregledala načrt v splošnem. «Naša pogajanja so pokazala enako francosko in nemško stališče. Uresničenje tega načrta bi bilo tudi za razvoj Anglije velikega pomena».

Na vsak način Angleži do tega prepričanja še niso prišli, čeprav so precej dobri računarji. Kako se bo stvar razvijala v bližnji bodočnosti, bomo pa še videli.

LJUDSKI TEDNIK STANE:
v coni A in v Italiji:
posamezna številka lir 20
mesečno lir 30
v coni B
posamezna številka Din 8
mesečno Din 30
v Jugoslaviji
posamezna številka Din 15
mesečno Din 50
Vsaka posamezna stara številka stane dvojno.

IGRA SLEPIH MIŠI MED ZDA IN SZ V NEMŠKEM VPRAŠANJU

Prilo je že kar nekako v navado v teh letih po vojni, da prično na pomlad razpravljati o najvažnejšem evropskem vprašanju (nemški problem). Po tem časopisi preko diplomatskih počtnic ta problem tisočkrat prežečijo, na jesen se pa razpravljajo zaključijo, seveda redno z negativnim zaključkom.

Letos so presenetili zapačnjaki s svojim predlogom. Trije zahodni visoki komisariji so poslali sovjetskemu visokemu komisarju generalu Cujkovu ljubeznivo pismo. V njem pravijo: «Zelo spoštovani gospod general, Med letno zasedbo Nemčije, pri kateri so sodelovale naše vlade, so bili večkrat podvzeti poskusi za doseg politične in gospodarske enotnosti dežele. To vprašanje so zunanji ministri Združenega kraljestva, Francije in Združenih držav v Londonu ponovno pregledali. Temu pismu so priložili zaključki zunanjih ministrov za uresničenje enotnosti Nemčije. Lahko boste ugotovili, da so se zunanji ministri zedinili pri postavitvi vsenemške vlade, kar bi

bila po njihovi izjavi tudi pot k sklenitvi mirovne pogodbe z Nemčijo».

Nadalje pravi pismo, da zapačnjaki nimajo namena skleniti separatne mirovne pogodbe z Zahodno Nemčijo in predlagajo splošne volitve po vsej Nemčiji; vse štiri sile pa naj bi izdelale volivne predpise za vso Nemčijo. Med razpravo glede volivnega zakona naj bi zastopniki nemškega ljudstva izdelali osnutek ustave za vso Nemčijo. Pozneje bi priključili v življenje provizorično vlado za vso Nemčijo. S tem bi bili postavljeni temelji štiristranski komisiji velesil.

V prilogi pa so pogoji zunanjih ministrov za vzpostavitev združene Nemčije in povratka k štiristranski komisiji velesil:

- a) Svobodno izvoljena vlada za vso Nemčijo.
- b) Svoboda gibanja, združevanja, zborovanj, govora, tiska in radia, zaščita pred samovoljno aretacijo.
- c) Svoboda delovanja vseh demokratičnih strank v Nemčiji.
- d) Neodvisnost sodstva.

d) Prepoved politične tajne policije in vojaških policijskih formacij.

e) Zaščita gospodarske enotnosti Nemčije.

f) Vrnitev tistih industrijskih podjetij Nemčiji, ki so bila demontirana brez dovoljenja štiristranske komisije.

g) Ureditev nadzorstva štiristranske komisije.

Na ta predlog do sedaj se ni nobenega odgovora. Dejstvo je, da uradna sovjetska propaganda že dolgo časa govori o enotnosti Nemčije. Vendar pa je malo verjetno, da bi se to jesen moglo to vprašanje v nasprotju s prakso prejšnjih let ugodno rešiti. Po teh predlogih bi sicer dobili Sovjeti tudi odločujočo besedo glede tega, kar počnejo zapačnjaki v Zahodni Nemčiji, vendar bi v zameno za to dobili tudi zapačnjaki besedo pri notranjih zadevah Vzhodne Nemčije.

Tudi če bi bile na bližnjih morebitnih pogajanjih dosežene velike korekture tega predloga, bi uresničenje dela štiristranske komisije velesil, nove volitve za vso Nemčijo in enotna vlada pomenili v praksi konec vlade Vzhodne Nemčije.

Tega so se zapačnjaki pri sestavi svojega predloga prav dobro zavedali. Zato bi lahko ta predlog, ki je bil objavljen tik pred binkošti, ko se je v Berlinu zbralo skoraj pol milijona mladincev, članov «der Freien Deutschen Jugend», da manifestirajo za enotno Nemčijo, lahko spravili v sklad z bistrimi provokacijami, ki se jih poslužuje diplomacije pri vodenju hladne vojne.

«Binkoštnega» zborovanja mladincev v Berlinu se je udeležil tudi Pieck, predsednik Vzhodnonemške republike. Ker je znano, da je Pieck v Vzhodni Nemčiji zelo popularen, je bilo pred nedeljo verjetno, da se Pieck tega zborovanja zaradi ljubesumnosti Sovjetov, ki počirajo svoje močje Ulbrichta, Jendreckega, Dahlema in druge ne bo udeležil. Vodstvo v Vzhodni Nemčiji je namreč precej razdeljeno. Na eni strani so ljudje, ki izvršujejo vsak namig Sovjetov, na drugi strani pa Pieckova skupina, ki ji pripadajo Grotewohl, Merker, Ackermann ter Elbert in Helmut Lehman. Nasprotja med obema skupinama sta imela za posledico izolacijo Piecka od njegovih mož. Piecku so dali na razpolago grad, ki je bil nekdanj last rodbine Hahnzoller, kjer ga stražijo sovjetski vojaki. Semjonov pa preko svojih ljudi kontrolira njegovo pošto, «dovoljuje» telefonske razgovore itd.

Pieck je med mimohodom izjavil, da mora «Svobodna nemška mladina» razumeti nevarnost, ki jo predstavlja vojna in da se morajo zaradi tega strniti njene vrste za mir. Zapačnjaki so izrabili priprave za to zborovanje, češ da hočejo Sovjeti s tem, da so poklicali mladino v Berlin, napraviti epužo. Zato so postavili na ta dan tanke

po ulicah in napeto opazovali s helikopterji sam spreved, njihovi časopisi pa so nekaj dni prej z velikimi naslovi pisali o «grozeči nevarnosti».

Ob tej priliki je bila v vzhodnem delu Berlina odprta tudi razstava letalskih modelov, ki jo je otvoril sam ministrski predsednik Ulbricht. Izjavil je, da bo FDJ prevzela v svoj program tudi letanje z jadralnimi letali in dostavil, da potrebuje Vzhodna Nemčija zaradi povečanja svojih trgovinskih odnosov z vzhodnimi demokracijami tudi transportna letala. Seveda so zapačnjaki te besede Ulbrichta začeli takoj razglašati na vse strani, češ da pomenijo kršitev štiristranskega dogovora o oborožitvi Nemčije. Po tem dogovoru je bilo namreč izrecno poudarjeno, da Nemci ne smejo imeti svojega letalstva.

Z druge strani pa se pritožujejo na Vzhodnem delu Berlina, ker so ameriška letala vrgla prejšnji teden na sovjetskim področjem velike količine zabojev s krompirjem. Sovjeti so namreč ugotovili, da so bili med tem krompirjem tudi kolonisti hrošči in obtožujejo Američane, da so jih v tej svoji propagandni akciji hoteli zanesti na Vzhodno področje. Začeli so z množično akcijo iskanja teh zabojev...

Hladna vojna v Nemčiji se torej

GLOBUS

Tudi v Beogradu so trpeli neverjetno vročino. Pravijo, da tam že 63 let, odkar je bil ustanovljen meteorološki inštitut niso zaznamovali tako visoke temperature. V nedeljo so bile po državi velike nevihte s točo. Val neviht ni šel samo preko Jugoslavije, temveč preko Francije in severne Italije. V Franciji so nevihte napravile nekaj 100 milijonov škode. Poročajo, da je ob Meuzi padla toča v višini 10-15 cm.

V Kairu so študentje na univerzi «Fuad I.» pretepli spravevalne komisije, češ da so bile prestroge. Nek drugi študent pa je zaradi tega grozil profesorjem kar s pištolo. Ostal ni samo pri groznjah, temveč je kar tri ranil.

V Palermu se je vnelo skladišče bencina, v katerem je bilo 500 tisoč litrov bencina; gasilci so požar omejili.

Za 11 milijonov je ogoljufal milanski tramvaj nekaj Antoniazzi. Dal si je tiskati vozne listke in jih potem 10 mesecev nemoteno razprodajal.

Kanadske petorke so praznovale svoj 16. rojstni dan.

jugoslovanski prosti coni v Solunu

Ze stara Srbija se je posluževala v svojih borbah za politično in gospodarsko samostojnost solunske luke. Ta luka, kot pot Srbije na svetovno tržišče, je imela še poseben pomen med avstrijsko-srbsko carinsko vojno v letih 1906-1910. Takrat je Srbija preko Soluna usmerila ves svoj izvoz in uvoz in s tem tolkla avstrijsko ekonomsko blokada. Od tedaj, še pred svetovno vojno, so se pričela med Grčijo in Srbijo prva pogajanja za upostavitve svobodne cone v Solunu.

Po prvi svetovni vojni se zmanjšal pomen solunske luke za jugoslovanski tranzit, kljub temu, da je imela Jugoslavija tudi jadranske luke. Po razgovorih med Jugoslavijo in Grčijo je bila 10. maja 1923 podpisana konvencija o svobodni jugoslovanski coni v Solunu. Na podlagi te konvencije je Grčija odstopila Jugoslaviji za dobo 50 let prostor v solunskem pristanišču s površino 94 km². Ta prostor je po pogodbi pod jugoslovansko carinsko upravo in namenjen potrebam Ju. goslarstva. Cona je sestavni del grškega ozemlja in podvržena grški suvereniteti. Po petem členu konvencije se je grška vlada obvezala, da ne bo ovirala jugoslovanskega tranzita. Trgovski posli v coni niso podvrženi nikakršnim taksam, davkom itd.

Konvencija iz leta 1923 je postala polnoveljavna naslednje leto, vendar pa je pričela Jugoslavija izkoriščati to cono kot svoje carinsko področje šele leta 1929, ko so se s posebnim protokolom rešila še vprašanja luške, carinske, železniške, poštne, telegrafске in veterinarske službe

v tej coni.

Pred vojno je šlo preko jugoslovanske cone v Solunu letno okrog milijon ton blaga in na obali, ki meri samo 180 metrov je pristajalo letno okrog 260 ladij.

Vojna leta so pustila tudi to svoje sledove. Obala je bila tako porušena, da ladje ob njej sploh ne morejo pristajati, prav tako so bila porušena tudi številna skladišča. Cona je bila za normalno delo neuporabna. Zaradi povojnih prilik v Grčiji je jugoslovanska cona sedaj še vedno v tistem stanju, kot je bila takoj po vojni.

Maja 1945 je poslala jugoslovanska vlada na podlagi konvencije iz leta 1923 direktorja jugoslovanske cone z nekaj uslužbenci v Solun. Ostali so tam do danes in so s svojo prisotnostjo potrdili pravico Jugoslavije do proste cone.

Čim so nastali v Grčiji potrebni pogoji, je jugoslovanska vlada podvela potrebne mere za normalizacijo odnosov z Grčijo. Ti novi odnosi niso samo pomembni zaradi tega, ker prispevajo k stvari miru na Balkanu, Jugoslovanski narodi imajo od njih tudi neposredno gospodarsko korist. Z uspostavitvijo železniškega prometa in uporabe solunske luke bodo še bolj olajšane gospodarske zveze Jugoslavije z inozemstvom.

Na podlagi konvencije iz leta 1923 ker protokola iz leta 1929 je jugoslovanska vlada podvela vse potrebne mere, da bo jugoslovanska cona v Solunu v najkrajšem času usposobljena za normalen trgovinski promet.

V četrtek popoldne so zunanji ministri ZDA, Velike Britanije in Francije objavila skupno izjavo o svojem stališču do problemov, ki so nastali na bližnjem Vzhodu po rojstvu židovske države. To izjavo so izdelali trije zunanji ministri v Londonu na nedavnem sestanku.

Po njej izvemo, da so trije zunanji ministri načelno proti razvijanju obojestrane tekme med arabskimi državami in Izraelom. Nadalje bodo vsa naročila teh držav po orožju pregledana. Zahtevali bodo jamstva, da nima država, ki zahteva orožje namena uporabiti ga za napad na drugo državo. In končno vse tri vlade ob tej družnosni izjavi, da so na tem vprašanju globoko zainteresirane in želijo pomagati na tem področju za vzpostavitev in obdržanje miru ter stabilnosti. Tri vlade ponovno izjavljajo, da so odločno proti uporabi sile in da bi se države tega področja zatekale k nasilju.

Zanimivo je tolačenje te izjave

ZAKAJ PREMIRJE NA BLIŽNJEM VZHODU

ve v Londonu. To istočasno izjavo ZDA, Velike Britanije in Francije, po kateri so intervenirale proti vsem grozečim bližnjim kaljenjem miru na bližnjem vzhodu, imajo v Londonu tudi uradno za faktično garancijo meja v Palestini. Ta naj bi po eni strani rešila Izrael stalnih skrbi glede novih sovražnosti sosedov do njega, po drugi strani pa se bo moral odslej Izrael zavedati, da ni zaželen gonja židovskih ekstremistov po razširjenju državnega ozemlja preko vse Palestine in dela Jordanije.

Jasno je, da ta izjava ne zahteva od treh držav, da morajo pošiljati orožje v Palestino in tudi ne pomeni, da mora odslej Anglija tudi Izrael preskrbovati z orožjem, kar mu je odslej vedno odklanjala. Na vsak način pa bo morala

dvojni mero do palestinskih držav, spraviti v nekako ravnotežje, ko ne odreče nobeni zahtevi arabskih držav po orožju, in ne pošlje Zidom prav ničesar.

Ta izjava treh državnikov ni izraz kakšne posebne njihove želje po miru in zlahka pridemo tudi do spoznanja, da ta izjava ni posledica sovjetske mirovne kampanje. Veliki trije želijo na bližnjem Vzhodu mir. Odpovedali so se nadaljnji podtalni medsebojni vojni na tem področju. Angleži so se morali zadovoljiti s tistim, kar so si nedavno pridobili v Jordaniji. Američani in Francozi so jim končno priznali njihovo čudovito diplomatsko potezo, s katero so priključili Vzhodno Palestino Jordaniji. Vendar pa za protiuslugo ne bodo smeli več «anarhistično» pošiljati arabskim aravam orožje in an-

nadaljuje. Njene oblike so različne: predlogi za združitve Nemčije z obeh strani (nihče pa ne misli resno), z «mirovnimi» romanji ter sovjetsko ljubesumnostjo, s propagandnim odmetavanjem krompirja ter obtožbami glede širjenja kolonističnega hrošča.

Vse to na račun nemškega ljudstva!

Velika Britanija je sklenila z ameriško petrolejsko družbo «Standard Oil of New Jersey» trgovinsko pogodbo. Po njej bo «standard» dobavljala Veliki Britaniji svoj petrolej, ki ga ji bo za plačevala v šterlingih. Ta denar bo «Standard» porabila za svoje investicije na šterlinškem področju.

Wall Street se žene za dobički. Zato potrebuje ves petrolej. Britanskemu levu so s tem porovali njegove svetlolejske zobe.

V Florenci so aretirali starše dveh otrok, ki so imeli to navado, da sta dečka pripela pri svojem odhodu iz hiše na kratko verigo.

V Leningradu bo 24. julija družba 2 milijonov kosov dragocenih kož. Družbe se bodo udeležili Američani, Angleži, Francozi in Švedci.

Neka miš je povzročila na podzemeljski železnici v Melbourne kratke stik. Posledica tega so bile velike zamude. V električni centrali je nastal požar. Poročajo, da je pri tem našla miš tudi svojo smrt.

Pravijo, da bo letos na Kitajskem zelo dobra žetev pšenice. Žito je zrastle v nekaterih krajih zaradi obilnega dežja tudi 1,5 m visoko.

Fiat in tovarna Macchi bo izdelala prvo serijo 50 letal na reaktivski pogon. Letal bodo tipa Havilland.

Bevin je šel v četrtek zopet v bolnico.

Zavezniška komisija je dovolila Nemcem, da lahko grejo služiti na tuje ladje.

1200 tonska ladja «Ebonal», ki je nosila angleško zastavo, se je potopila v Hongkongu. Kot vzrok navajajo tri verzije: 1. da je bila na ladji municija; 2. da je ladja naletela na mina in 3. da je bil na ladji montiran pekleniski stroj. Pri nesreči je bilo 7 mrtvih.

Kronika

Pri Orehu sta se ponesrečila z motociklom 39-letni Virgil Ukosič iz ul. del Veltro in 65-letni Karel Fírel iz ul. D'Azeglio. Zdraviti se bosta morala 30 dni v bolnici.

Za tržaške kopalce je železniško ravnateljstvo uvedlo dva nova vlaka, določilo, da se bodo tudi nekateri brzi vlaki ustavljali v Sestljani, Grljani in Miramarju in tudi znižalo cene za povratne listke v te kopaliske kraje.

V Saležu je bil pred dnevi množični sestanek OF, na katerem so razpravljali o položaju na STO, o kolonijah in o dnevu slovenske kulture.

V tržaški tovarni testenin so odпусти 10 novih delavcev, tako da so jih doslej odpustili skupno 20.

Devet nezgod na delu se je pripetilo pretekli ponedeljek. 58-letni Peter Gurian si je v ILVI pri padcu zlomil roko in nogo, v isti tovarni si je izvil nogo 56-letni Guido de Pedra, v roko se je ranil Karel Kavrenčič, s kavstično sodo se je oparil Franc Colonna, v tovarni Gaslini je padel z odra Jožef Zanetti, v pristanišču se je ranil v glavo Jožef Stoka s Kontovela, v tovarni Kozmann se je ranil Ferruccio Suber, v Arzenalu Marcello Travan.

Kamnoseški delavci v Nabrežini so se vrnili na delo, ker so jim končno izplačali zaostanke.

29. maja je preteklo 6 let, odkar so nacifašistični zločinci obesili na Prošek 10 antifašističnih borcev. Stevilni domačini in demokrati iz Trsta so v ponedeljek na kraju usmrtnice počastili spomin teh borcev. Pevski zbor Prošek-Kontovel Ivan Vojko je zapel «Zrtvam», nato pa sta spregovorila tovariša Spanger in Galimberti.

V nedeljo zvečer je bilo v Trstu hudo neurje. Lilo je kot iz skaf in več ulic je bilo poplavljenih. Vođa je vdrla v stanovanja zlasti v starem delu mesta. Gasilci so imeli obilo dela in mnogi Tržačani so prišli domov premočeni do kože.

Repentaborski občinski svet je imel preteklo soboto svojo sejo. Razpravljali so o obračunih za leta 1947, 1948 in 1949 ter jih sprejeli. Na tajni seji so razpravljali o stališču višjih oblasti do uporabe slovensčine ter sklenili, da bodo pri teh oblasteh ponovno intervenirali. Svet je tudi sprejel resolucijo Ljudske fronte proti ustanovitvi centralne mlekarne v Trstu, ki bo v škodo naših kmetovalcev.

Med nedeljsko nevihto ob 23. uri je 23-letni Giulio Cumin iz Milj pri ladjedelnici Felszegy v Miljah do smrti povozil 56-letnega Nazarija Rasonija iz Sv. Marije Magd, spodnje 56. Opolnoči pa se je na openski cesti zaletel z motorjem v ameriški avtomobil 46-letni Guido Svandrlik iz Ul. Rossetti ter se pri tem težko ponesrečil.

23-letna Silvana Henriko je hotela napraviti samomor. V ta namen je skočila nad predorom Sv. Vida s 4 metrov visokega zidu ter se pri tem težko ranila.

S kolesom se je zaletel v filobus na drevoredu Sonnino 23-letni Luigi Rossetti iz Ul. Padovan. Razbil si je nosno kost in so ga prepeljali v bolnico.

Vojaška uprava sporoča, da bodo reorganizirali trgovinsko zbornico tako, da jo bodo prilagodili zbornicam v Italiji.

Policaja Centis in Mazza, ki sta na nekem zasliševanju pretepała Karla Zidaricha, sta bila obsojena na 8 mesecev zapore po gojno.

V Nabrežini se je 39-letni motociklist Angel Caharija zaletel s svojim motorjem v 63-letno Span Olgo ter tudi sam padel z motorja. Prepeljali so oba v tržaško bolnico. Spanova se bo morala zdraviti v bolnici 40 dni.

Iz mesečnega poročila anagrafskega urada je razvidno, da se je prebivalstvo Trsta v aprilu znižalo za 1040 ljudi, to je od 278.321 na 277.281 prebivalcev. Rodilo se je v aprilu 258 otrok, umrlo je 229 ljudi, v zakonski jarem je stopilo 227 parov.

Šovinistična komedija v tržaškem občinskem svetu

Tržaški občinski svet je imel v torek svojo prvo sejo pomladanskega zasedanja. Prva točka dnevnega reda je bila seveda cona B. Občinski odbor je v ta namen že pripravil svojo resolucijo. V tej resoluciji ne zahtevajo nič manj kot to, da se zamenja v coni B zaupniška uprava in da se pretrgajo diplomatski odnosi med FLRJ in Italijo, če ne bodo sprejete zahteve občinskega sveta.

Občinskemu svetu vsekakor ne moremo očitati skromnosti, ko hoče odločiti celo o stvareh diplomatskega značaja, čeprav je nedavno od tega predsedstvo cone opozorilo podeželske občinske svete, da se ne smejo ukvarjati s političnimi, temveč samo z upravnimi zadevami. Za tržaški šovinistični svet bi morala seveda veljati izjema, šaj demokratijan in «patriot» pač ne bo ključal oči drugemu demokratijanu in «patriotu», to je Palutan Bartoliju.

V diskusiji o tej resoluciji se je pakazal ves strupeni šovinizem in cunjasti imperializem tržaških «italijanskih» strank. Za demokratijane je govoril svetnik Harabaglia. Dejal je, da njih plemenito srce ne utripa je za Istrane temveč za vse «julijske» brate, ki jih je žrtvovala sramotna mirovna pogodba, za katero čakajo na revizijo, to je na dan, ko bi zopet dobili vso Julijsko krajino in Zader. Ta svetovalec je tudi dejal, da je cona B «terra italianissima», čeprav sam grof Sforza govori o neki etnični liniji in s tem priznava, da niso v coni B samo Italijani.

Se bolj smešen je bil kominformistični svetovalec Pogassi. Ta je govoril celo o latinski in krščanski civilizaciji, ki jo ogroža mehanizirana zapadna kultura. Pozabil seveda ni «baratto infame» ter se na vse načine pretegoval, da bi si za svojo skupino pridobil odpuščanje in zaupanje šovinistične večine. Toda kakor nimajo Enotni sindikati sreče pri Delavski zbornici, ko se plazijo pred njo, tako imajo kominformisti tudi v občinskem

svetu le smolo in njihovi novi prijatelji prav nič ne cenijo njih spokornišva. Naj gredo kominformisti še tolikokrat v Canosso, fašisti in demokratijani jim niso za to prav nič hvaležni.

Zato je imel zmani šovinist voditelj Blocco Nazionale Monciatti prav lahko nalogo, da je smisel Pogassija in kominformiste, jim očital njih obnašanje do resolucije Kominforma ter Pogassijevo bivanje v Parizu. Toda kominformisti imajo trdo kožo in nočejo odnehati.

Monciatti je bil seveda še bolj strupen kot Harabaglia. Odkrito je zahteval za Italijo Reko, Pulj, Zader, ki se jim «domovina ne bo mogla nikoli odreči». Izjavil se je seveda proti vsakim pogajanjem med Italijo in Jugoslavijo glede Tržaškega ozemlja.

Na seji je o vprašanju Tržaškega ozemlja govoril tudi vođa independentističnega Tržaškega blo-

ka odv. Stocca je dejal, da je nastala napetost med obema conama predvsem po krivdi vojaške uprave, ki upravlja svoj del Tržaškega ozemlja kot italijansko provinco. Tuji on je zagovarjal svojo zahtevo po imenovanju guvernerja, kakor jo zagovarjajo kominformisti iz drugih nagibov.

Po končani seji je skupina fašistov s fašističnim zločincem Almerigono na čelu pred občinsko palačo grozil svetovalecu Ljudske fronte tov. dr. Deklevi, češ da bo prišel dan, ko mu bodo živemu izruvali srce. Občinski stražarji, ki so bili navzoči, pa sploh niso intervenirali. Ta napad fašistov je seveda le posledica divje gonje proti coni B.

Salež

Za občinska dela je v zgoniški občini odgovoren kominformistič-

ni podžupan Milič Anton (Bek) iz naše vasi. Ta možak je povsod znan kot strupen sovražnik Osvobodilne fronte in njenih članov. Pred dnevi je ta gospod spravil ob vsakdanji kruh celo družino in to samo zaradi svojega političnega sovraštva. Odstavil je z dela tov. Grudna Josipa iz Samotorice, člana OF. Na njegovo mesto pa je postavil že zaposlenega Doljaka Josipa, ker je kominformističnega prepričanja. Ko so nekateri domačini zahtevali od podžupana, ki je bil v družbi župana, naj jim ta svoj krivični postopek pojasni, je začel jecljati in pljuvati ter se je odstranil.

Ljudje terjajo od gospoda podžupana, ki pa hoče ukazovati več kot sam župan, odgovor, naj jim jasno pove, zakaj tako ravna z našimi ljudmi. Domačini sicer vedo, da je mož zelo častihlepen, da je vedno stremel po stolčku, ki ga je sedaj končno s pomočjo kominforma dosegel. Domačini pa tudi vedo, da mu je glavno stolček, pa naj bi ga dosegel s pomočjo katere koli stranke. Vsekakor pa se časi spreminjajo in gospod podžupan bi bil lahko malce bolj previden.

Nekaj perečih šolskih problemov

Solsko leto se naglo bliža svojemu koncu, zato menimo, da je potrebno že sedaj opozoriti našo javnost na nekaj perečih šolskih problemov. Z ljudmi, ki odločajo o slovenskem šolstvu, smo imeli doslej zelo veliko slabih in zelo malo dobrih izkušenj. Ravno zaradi tega si hočemo biti na jasnem glede na nekatera važna vprašanja, ker nočemo, da bi nas naši prijatelji po svoji stari navadi v jeseni zopet postavili pred izvršeno dejstvo.

Kaj bo šlo v Ulici sv. Frančiška

Sredi šolskega leta in ko je bil mráz v Trstu najhujši, se je tržaška občina spomnila, da je treba temeljito popraviti šolsko poslopje v Ulici Rimondo in v Ulici Giotto. In čeprav je «Demokracija» 27. 1. t. l. pisala, da so prostori v Ulici Rimondi «račni, sončni, ogrevani, četudi v IV. nadstropju», moramo le ugotoviti, da niso bili primerni za naše otroke, ker so bili urejeni za odrasle učence večernih šol. Toda o vsem tem smo že toliko pisali. Trenutno nas bolj

zanima vprašanje, ali se bodo naši otroci vrnili v prejšnje šolsko poslopje, kajti popravila so sedaj pri kraju. Ko se je morala slovenska osnovna šola začasnó seliti, sta izjavila polk. Marshall in prof. Andri, da se bo vrnila v svoje stare prostore, čim bodo zaključena popravilna dela. Prof. Rubini je bil že nekoliko manj jasev v svojih izjavah. Iz previdnosti ni hotel dati podobnega zagotovila. Ravnateljica Košutova, ki se je proslavila s tem, da je dala s ključavnicco zakleniti šolska vrata, da ne bi mogli slovenski otroci k vpisu v šolsko poslopje, pa je baje izjavila, da se slovenska šola ne bo vrnila v Ulico sv. Frančiška. Torej, kaj bo s slovensko šolo. Zahtevamo jasen odgovor. Stepomisenja mora biti konec!

Nova iznajdba prof. Andrija

za oviranje slovenskega šolstva

Prof. Andri si je letos izmislil spet nekaj novega, s čimer upa izpodkopati temelje slovenskega šolstvu. Vse prošilce za sprejem v šolsko službo bo razdelil v dve skupini: v prvo bodo prišli kandidati, ki so italijanski državljani s stalnim bivalstvom v angloameriški coni STO-ja, v drugo pa vsi ostali. Predmet pri namestitvi bodo imeli

kandidati iz prve skupine in šele če bi bilo teh premalo, se bodo sprejeli v službo tudi prošilci iz druge skupine. Namen prof. Andrija je jasen: slovensko šolstvo je treba postopoma likvidirati. Nekateri italijanski «odločilni činitelji» imajo že dolgoletne izkušnje, kako je treba ravnati s takimi zadevami. To je šele začetek. Letos se bodo zadovoljili z lestvicama A in B, prihodnje leto pa bodo uvedli kakšno drugo novost, ki prav gotovo ne bo v korist slovenski šoli. Predsedem pa menda želijo, da bi učili slovensko mladino na STO samo taki učitelji in profesorji, ki bi bili tudi po svojem mišljenju in čustvovanju pravi «italijanski» državljani in ki ne bi vedeli, da žive tudi onstran demarkacijske črte Sloveni in to v svoji svobodni domovini. Vendar naj vedo vsi naši nasprotniki, da se bodo usteli v svojih računih, kajti s prevelikimi zrtvami smo si priborili pravice do svojega šolstva.

V katero srednjo šolo naj vpišejo starši svoje otroke?

Vsi vemo, da je fašizem našo inteligenco skoraj zatrl. Slovenski izobraženci so umirali po ječah in taboriščih ali pa so si morali reševati življenje z begom preko meje. Danes si moramo vzgojiti na STO novo, domačo inteligenco: domače učitelje in profesorje, zdravniške in pravnike i. dr. To seveda tukajšnji šovinistični gospodi ni prav in ravno zato se s takim besom zaganja v slovensko šolo. Ta gospoda želi, da bi Slovenci še nadalje hlapčevali tuju, zato je našim otrokom ovirala vstop na srednje šole. Da popravimo krivice in izpolnimo praznino v našem življenju, je potrebno, da se vsako leto vpiše čim več nadarjenih otrok v slovensko nižjo srednjo šolo (nižjo gimnazijo), s katere je pozneje možen prestop na vse druge višje srednje in strokovne šole in tudi na univerzo, n. dr. na višjo gimnazijo, učiteljske, trgovsko akademijo, tehniško srednjo šolo itd. Ako pa obiskujejo otroci nižjo strokovno industrijsko ali trgovsko šolo (avviamento), tedaj jim je pot v druge šole po opravljenem nizjem tečajnem izpitu zapra.

Marsikateri dijak in marsikateri starši so se že kesali, ker so iz nevednosti vpisali otroka v tako šolo, potem pa niso vedeli kam bi z njim. Res je, tudi dobri obrtniki in trgovci nam je treba, toda kdor ima količkaj veselja za učenje, dovolj nadarjenosti in pridnosti, naj se vpiše v nižjo srednjo šolo, kajti s te je vedno možen prestop na strokovne šole, — ako nekoga ne bi veselil študij, nikoli pa obratno. Zato priporočamo staršem in učencem, naj temeljito premislijo, preden se odločijo za nižjo strokovno šolo.

ČITAJTE

LJUDSKI TEDNIK

Gonja ES proti coni B doživlja vedno večji polom

Enotni sindikati so si v zadnjem času zadali za glavno nalogo gonjo proti ljudski oblasti v coni B. Zato so pustili vsa važna življenjska vprašanja tržaškega delavstva ob strani, kar gre seveda vse v prid delodajalcem, ki izkoriščajo protiljudsko in protizaredno politiko Enotnih sindikatov.

Kominformistični voditelji Enotnih sindikatov so najprej predložili Delavski zbornici skupno protestno stavko proti «terorju» v coni B, ko pa je ta njihovo ponudbo odklonila, so zaprosili oblast za trg Unità, da bi tam preteklo nedeljo organizirali protestno zborovanje. Kakor pri Delavski zbornici: so tudi tam dobili breco. Zato so se zadovoljili z okrajnimi zborovanji po raznih delih mesta. Njihovo glasilo «Unità Operaia» je napovedalo kar šest takih zborovanj na aterih naj bi razpravljali o Tržaškem ozemlju. Prvo tako zborovanje je bilo v ponedeljek pri Sv. Ani na Trgu Valmaura. Čeprav je «Il Lavoratore» pozival tržaške delavce na vidnem mestu z besedami: «Vsi na zborovanje Enotnih sindikatov na Trgu Valmaura!», se

je tega zborovanja udeležilo le nekaj 500 ljudi skupno z onimi, ki itak tam vsak večer posedajo in se hladijo.

Najbrž so zaradi tega opustili zborovanje, ki so ga napovedali za torek zvečer v Rojanu. To je pač najlepši dokaz, kako tržaško delavstvo odgovarja na provokacije teh lažnih sindikalistov, ki so popolnoma na liniji reakcije, ki pa hoče seveda ohraniti zase monopol gonje proti ljudski oblasti in ga noče predati Enotnim sindikatom. Delavska zbornica se je namreč z istimi nameni, ki jih imajo Enotni sindikati v tej gonji, obrnila na svetovno žolto sindikalno zvezo in si izprosilá od nje nekako resolucijo proti coni B. Torej je akcija žolih in kominformističnih sindikalistov popolnoma enaka po značaju in ciljih, le da so si razdelili svoje vloge.

Enotni sindikati pa so poslali govoriti o coni B svojega sindikalista Slavca celo v Rim, kjer je delal družbo «legendarnemu komandantu Corlosu», kakor imenuje «Il Lavoratore» Vidalijski.

Vse to kričanje Enotnih sindika-

tov pa ne more prikriti njihovega propadanja, ki ga je zakrivila prav njih šovinistična politika. Zato vodijo zadnje čase kampanjo za razdeljevanje članskih izkaznic, ki se jih delavci branijo, ker vedo, da ničesar več ne predstavljajo. Zato se poslužujejo vseh sredstev, da bi te izkaznice vsilili. Ta delitev izkaznic naj bi pokazala vsaj na zunaj njihovo moč. Kljub tej kampanji pa sami likvidirajo svoje sindikate. Tako so pred kratkim sklical skupščino pomorščakov ES in predlagali, naj se ta sindikat razpusti ter se pomorščaki vključijo v italijansko zvezo pomorščakov (FILM), češ da bo ta laže in bolje štela njihove interese. Isti namen so imeli svojčas tudi s tiskarji. Kar jim takrat ni uspelo, jim je uspelo sedaj s pomorščaki. Tako likvidirajo polagoma vse strokovne zveze.

Šibkosti Enotnih sindikatov se prav dobro zavedajo industrijci, ki se sploh ne ozirajo več na sindikate in na tovarniške odbore. Tržaška tovarna testenin je te dni odpuštila z dela 10 delavcev, v železarni ILVA pa so zaradi popravila Martinove peči suspendirali z dela 70 delavcev. Vse to se seveda lahko dogaja, ker morajo sedaj Enotni sindikati voditi visoko politiko ter se približati tržaški buržoaziji, kakor pač narekuje Vidalijsva kominformovska linija v Trsta. Kdor pa služi gospodarju, ta ne more služiti koristim delavcev.

ŽIVLJENJE IN BORBA

CVETKE iz tržaških listov

Vidalj je dal o svojem italijanskem romanju intervju tudi «Delu». V tem intervjuju pravi tudi med drugim: «Tito bi v zameno za Koper prejel Nabrežino, Dolino in Opčine».

Radi bi videli na primer Lovriho, Malalana in Slavca, ko so prebrali te vrstice. Slabo kariero jim prerokuje Vidalj. Zato tudi te: «Ricmanjih šušljajo, da pojde bodoča meja ob Ključu. No, samo, da je rešen Kolonkovec, da bo lahko Sikami mirno spal».

«Il Lavoratore» je objavil Vidaljev govor v gledališču «Adriano» v Rimu. Vidalj je dejal tudi tole: «Sovjetska zveza ni pristala na tristranski predlog, ker ne podpisuje ponarejenih menic».

Potemtakem nam Vidalj pove, da bi Sovjetska zveza pristala na tristranski predlog, če bi zapadajski mislili z njim resno.

Tudi «Giornale del Lunedì» dela Vidaljevemu govoru v Rimu veliko reklamo in piše, da je Vidalj dejal: «Tito so spodleteli vsi njegovi načrti in je izgubil vse bitke... Zavezniki so se ustavili tri dni v Pierisu, da so omogočili Jugoslovanom priti v Trst... Angloameričani imajo svoje čete v Trstu, da bi udušili morebitno revolucijo v Zagrebu...»

Tito je torej izgubil vse bitke in je zato FLRJ nekaj božji, pardon, sovjetski dar. Vidalj, alias «comandante Carlos» pa je povsod zmagoval in je sedaj predsednik tržaške republike. «Zavezniki» so čakali tri dni v Pierisu samo, da bi omogočili Jugoslovanom zasedati Trst, da bi nato po krivdi Sovjetske zveze isto jugoslovansko vojsko prisilili, da se iz Trsta zaradi obranitve miru umakne. «Revolucija» v Zagrebu je za tih pobožna trubadurska želja, ki bo želja vedno ostala.

Diego De Castro piše v «Giornale di Trieste» o premoženju odsotnih iz cone B in pravi: «Ko se bomo vrnili v cono B, nam bodo vrnili zemljo, hiše, podjetja itd.»

Tržščani bi mu rekli: «Speta muste»

«Unità» je med drugimi bedarijami, ki jih je izrekel v rimskem senatu komunistični senator Pastore, napisala tudi tole: «Medtem pa si Tito priključuje cono B, kjer ne bo v treh mesecih več nobenega Italijana, če mu pustimo, da bo delal, kar se mu zljubi».

Cez tri mesece, to je 24. avgusta, ko bo «Unità» zopet pisala o utorovju proti Italijanom v cono B, lahko poročamo: Pa saj po računih vašega senatorja v tej cono ni več niti enega Italijana.

«Corriere di Trieste» pa poroča, da je na isti seji senator Pastore dejal, da Angloameričani niso pustili italijanskim partizanom, da bi osvobodili Trst.

Vidalj je torej vseeno le še bolj realisti. On je samo dejal, da so zavezniki v Pierisu tri dni počivali. Za kakšne partizane pa gre? Vendar ni Pastore mislil tržaške CLN-ovce, to je Guardio Civico?

«Unità» je 30. maja zapisala: «Na Brijonih obnavljajo vse hotele, čeprav ni videti nobenega letoviščarja. Napisali na teh hotelih niso več slovenski in italijanski, temveč slovenski in angleški».

To vest, pravijo, da jim jo je prinesel iz Pulja neki optant. Objavil so jo pod naslovom: «Tito odstopa Brijone ZDA». Kako je ta vest arenična, dokazujejo najbolj slovenski napisi, ki jih na Brijonih nikoli in bilo, saj spadajo pod ljudsko republiko Hrvatsko.

Domjo

Iz naše vasi se le malo oglašamo v časopisje, kar seveda ni prav. Velikih dogodkov pri nas ravno ni, vendar pa se tudi pri nas vedno kaj zanimivega pripeti, kar bo marsikoga zanimalo. Sedaj moramo ugotoviti, da se tudi pri nas razčisti položaj in da ljudje, ki jih je Kominform zavedel, odpirajo oči in uvidevajo, kam nas hoče speljati Vidalj s svojo politiko. Tako se dogaja, da je že marsikdo pogledal v cono B in videl, da je tam vse drugače, kot pišejo vidaljevci. Zato se ti ljudje, čeprav le polagoma, vračajo na pravo pot, kar je vsekakor zadovoljivo.

Ricmanje

Tudi naša vas se po daljšem spanju ponovno prebujata. Razine grožnje tukajšnjih zagriženih kominformistov ne morejo tega prebujanja preprečiti. To dokazuje tudi velika udeležba naših vaščanov na proslavi 1. maja. Pri telovadnem nastopu na stadionu 1. maja je sodelovalo skupno 24 telovadcev iz naše vasi. Delo, ki so ga opravljali kominformisti celih 15 dni pred prvimi majem s trganjem in razbijanjem naših plakatov, jim ni rodilo zaželenega uspeha. Ljudstvo se je kljub tem grožnjam odločilo za pravilno pot in je podprlo to, za kar se je borilo in žrtvovalo mnogo dragocene krvi. V tem vodili borbo do popolne zmage. Duha bodo naši zavedni vaščani

Domačini se sprašujejo, kaj je z ambulanto. Do objave resolucije Kominforma je ambulanta delovala. K nam je prihajal vsak teden po enkrat ali dvakrat tov. dr. Danev, s čimer nam je bilo mnogo pomagano. Ambulante pa so se potem polastili kominformisti, menjali ključavnico in napravili nove ključe. Sedaj hranijo v ambulanti neke steklenice in drugo ropotijo. To je še en dokaz, kako skrbijo ti ljudje za ljudstvo.

Boljunec

Tudi pri nas se boljša politični položaj. Res, da je nastala med našimi ljudmi zaradi razdora v demokratičnih vrstah precejšnja pasivnost, toda v ljudeh se zopet prebujata pravilna demokratična zavest. To kaže tudi nestrpnost, s katero pričakujejo ljudje izlet v bližnjo Gabrovico v Jugoslaviji. Za izlet se je vpisalo tudi mnogo ljudi, ki so doslej stali ob strani in ki bi radi videli, kako živi ljudstvo v svobodni domovini.

Boršt

Naši vasi so dali fašisti dve imeni: S. Antonio di Moccò, S. Antonio in Bosco. Moccò so namreč imenovali Zabrežec, ki spada seveda pod Boršt, pa je od središča vasi nekoliko oddaljen. Ime Moccò so dali Zabrežcu po Mohovem gradu, ki je nekoč stal nad naseljem. Zabrežec ima svoje hišne številke. Boršt pa zopet svoje. Ker v Trstu mešajo imeni S. Antonio in Bosco in S. Antonio Moccò, nastajajo vedno zmešnjave, ki so zlasti, ko se pripeti kaka nezgoda, zelo neprijetne. Ko pride v vas avto Rdečega križa po kakega ponesrečenca, bolnika ali porodnico, mora večkrat izgubljati čas, ker bolničarji ne vedo, ali naj gredo v Boršt ali Zabrežec. Zato bi bilo prav, da bi se vas imenovala samo po svojem starem imenu, to je Boršt.

V naši vasi je organizacijsko delo naših množičnih organizacij ob začetku kominformistične resolu-

cije zaspalo. Sedaj pa se vedno bolj dramatično. To dokazuje tudi prvomajski nastop, na katerem je bilo 18 telovadcev iz naše vasi.

Ljudstvo je zelo ogorčeno nad škvadrstično skupino iz Ricmanj zaradi njenega vandalizma. Pred prvimi majem so na prenovljeno dvorano načrtovali kljukaste križe, fašistične snope in napisali: «Tito izdajalec». Vse to velja seveda zanje, ne pa za zavedne Borštane. Vodja teh golobradcev se je nedavno od tega bahal, da ima sampo izkaznico «Lega Nazionale», sedaj pa je postal vnet pristav Kominforma. Toda s časom mu bo ušla celo ta mladina, ker resnica si tudi v Ricmanjih utira pot. Ti golobradci so nekaj dni po svoji amazaški akciji hotelj celo vdreti v dvorano, kar pa so jim domačini preprečili.

Število članov OF se pa medtem pri nas vedno bolj množi. Ljudje vedno bolj spregledujejo, kako jih je gospod Vidalj zapeljal. Zato vedno bolj pristopajo k našim organizacijam, ker vidijo, da so edino one na pravi poti.

Preteklo soboto smo imeli v naši dvorani množičen sestanek članov OF iz Boršta in Ricmanj. Udeležilo se ga je lepo število ljudi, kljub temu da imajo ogromno dela na polju in delajo pozno v noč. Tov. Benulič nam je spregovoril o številnih vprašanjih, ki nas sedaj najbolj zani-

majo in prizadevajo. Matere so v diskusiji zlasti poudarile, da ne bodo pošiljale svojih otrok v italijanske kolonije, temveč v Slovenijo.

V. Repen

Prejšnji teden je Demokratska zveza z velikim hrupom vabila ljudi v naši vasi na sestanek. Metali so celo listke, da bi ja dosti ljudi prišlo poslušat besede godrešenikov». Pred govornikom dr. Agnelettom pa se je kljub veliki propagandi pojavil en sam vaščan in sestanek je bil nato v gostilni pri dobri kapljici. Taki «množični» sestanki so dr. Agnelettu in njemu podobnim najboljši odgovor našega ljudstva, ki se ne bo pustil več zapeljevati od raznih propadlih politikantov in lažinarodnjakov.

Bazovica

Demokratične žene iz Bazovice se že mrzlično pripravljamo na izlet v Jugoslavijo. 19 nas pojde. Odpotovale bomo 3. junija zjutraj in se naslednji dan vrnile. Obiskale bomo Ljubljano, Bled, Kranj, ogledale si bomo otroške jasli in še druge stvari, ki nas zanimajo predvsem kot žene in matere.

Spletke vidaljevcev s „Kmečko zvezo“

Kakor je znano, je upravni odbor Kmetijske nabavno-prodajne zadruga v Trstu sklical občni zbor zadruga v prostorih krožka «Kraljič» — Casa portuale, prvič za soboto, drugič pa za nedeljo, dne 4. junija ob 9. uri.

Ker gre za to važno kmečko ustanovo, nas je zanimalo, zakaj je upravni odbor zadruga smatral najbolj primeren kraj za občni zbor ravno prostore, v katerih imajo svoje sedeže kominformistične organizacije. Zanimalo nas je tudi, kako na to gledajo člani zadruga in smo se zaradi tega obrnili na nekatere kmetovalce — člane zadruga iz bližnje okolice, da nam izrazijo v tem pogledu svoje mišljenje.

Tovariši so v razgovoru predvsem omenili, kako so si naši kmetje želeli zadrugo, ki bi brez spekulativnih namenov kupovala poljske pridelke, predvsem pa dobavljala potrebščine kmetom področja cone A, kot n. pr. kmetijsko orodje, razna semena, sadike, kemikalije, umetna gnojila, kakor tudi krmo in drugo. Z enotnim nastopom in z vztrajnostjo vseh naprednih kmetovalcev se je ta želja v letu 1946 uresničila z ustanovitvijo sedanje Kmetijske nabavne in prodajne zadruga.

Kmalu je zadruga štela 900 članov in zahvaljujoč sposobnosti in požrtvovalnosti prejšnjega vodstva je zadruga razvila vsestransko aktivnost in se uveljavila med kmetovalci področja, celo med nečlani. Enako je dobila ugled tudi v inozemstvu za izmenjavo raznovrstnega blaga in za dobavljanje raznih kmetijskih potrebščin. Kljub začetnim težavam in občutnim investicijam za ureditev prostorov in nabavo inventarja ter navzlic vsem težavam, ki so jih ustvarjale pri njenem poslovanju lokalne oblasti (kot odrekanje uvoznih in izvoznih dovoljenj), je prejšnje vodstvo znalo obdržati zadrugo bilančno v aktivnem stanju.

Lanski občni zbor pa je pokazal, da vse to ni ugajalo kominformističnim razbijalcem, zato so na občnem zboru leta 1949, ki je bil skli-

can na sedežu sindikatov s klevetanjem in vsestranskim pritiskom odstranili dotedanje vodstvo, oziroma večino iz upravnega in nadzornega odbora ter postavili na njih mesto celo nečlane in izključno eksponente Vidaljeve frakcije. V ta namen so se občnega zbora udeležili celo ljudje, ne člani zadruga, ki so dejansko odločujoče vplivali na potek občnega zbora ki so tudi uspeli priti v nadzorni in upravni organ zadruga. Tako je zadrugo prevzela v svoje roke skupnica ljudi, ki slepo sledi direktivam kominformističnih voditeljev, ne oziraje se na interese zadruga in njenega članstva.

Za zadrugo se je začela nova doba, kajti kominformistično vodstvo se je takoj lotilo svojega poklica. Samo tako si lahko razlagamo dejstvo, da so takoj po prevzemu uprave v svoje roke z eno ali drugo pretežno odstranili iz urada ljudi, ki so bili nujno potrebni zadrugi, niti so bili pa njim po volji. Nikoli niso smatrali za potrebno, da bi se glede poslovanja posvetovali s člani. Pretrgali so gospodarsko-trgovske vezi z naravnim zaledjem in s sosedno cono; vezi, ki so za izmenjavo blaga in za dobavo številnih poljskih potrebščin važne. Urade zadruga in trgovino pa so spremenili v organizem za razširjanje zahrbnih laži in obrekovanj na račun ustanoviteljev zadruga, kot je n. pr. razpošiljanje raznih žaljivih okrožnic z izključno politično vsebino Vidaljeve frakcije raznim članom, ne glede na njihovo politično prepričanje.

Kaj iz vsega lahko sklepamo? Nič drugega kot to, da jim je vse to delo, ki ga vršijo in ki je v bistvu izključno v škodo obstanka zadruga in proti interesom njenega članstva, nujno potrebno, da bi prikriji pogubno politiko, ki jo izvajajo v škodo zadruga. Samo tako si lahko razlagamo, čemu so sklicali letošnji občni zbor v prostorih «Casa portuale», kjer so vsidrané izključno kominformistične organizacije.

Ne čutiš se dovolj močne in si gurne pred članstvom zadruga in računajo, da bi v teh prostorih do-

Po vseh vaseh pripravljajo matere otroke za birmo. V naši vasi se je razvilo pravo tekmovanje, katera bo lepše oblekla svojega sina ali hčerko. Velike vsote trošijo zato, kar pa je brez dvoma čisto nepotrebno. Bolje bi bilo, da naučimo svoje otroke skromnosti, ne pa da jih pripravljamo za obhajilo in birmo kakor na kako modno revijo.

Dolina

Ce greš po Dolini, takoj opaziš, kako so Vidaljevi napeteži popolnoma počrnili lepake 1. maja, ki so po zidovih še od proslave delavskega praznika. Ljudje se zgražajo nad tem in se sprašujejo, kdaj bo tega škvadrizma konec. Vse to seveda vidaljevcem in njegovemu dolinskemu gaulajterju Lovrihu nič ne pomaga. Na sestanke Osvobodilne fronte prihaja vedno več ljudi, enako na sestanke mladine in žena. Pevski zbor je počvožil število svojih članov, ustanovila se je tudi dramska družina. Po drugi strani pa prihaja na vidaljevске sestanke vedno manj ljudi. Pred tedni je imela tak množičen sestanek sama Marina, pa je zbornala skupaj komaj 25 poslušalcev. To jo je seveda hudo razjezilo, ko pa so dejali, da je Dolina nekaj njihov fevd.

bili svojega zaveznika za izvajanje moralnega in vsestranskega pritiska nad udeleženci občnega zbora. Ni jim do tega, da bi občni zbor služil za stvarno razpravo o položaju zadruga in za njeno nadaljnjo krepitev, temveč hočejo ustvariti pogoje, da bi se dokončno polastili zadruga in njenega premoženja ljudje, ki so jim deveta briga interesi članov in naših kmetovalcev.

Tovariši kmetovalci so pogovor z nami zaključili takole: Člani zadruga se predobro zavedajo, kaj pomeni za njih gospodarska ustanova kot je Kmečka nabavno-prodajna zadruga, kaj jim lahko ta ustanova nudi, če je v rokah naprednih in delovnih kmetov, da je taka zadruga lahko močan faktor v današnji situaciji za združitev vseh kmetov tega področja in eden izmed činiteljev za učinkovito obrambo njihovih gospodarskih interesov. Zaradi tega mora zadruga postati last kmetov in ne skupine protiljudskih elementov za vnašanje razdora med članstvo. Zato je naravno, da se je ogromna večina članstva dvignila proti spekulacijam današnjega vodstva in z ogorčenjem protestirala proti njenim nakanam. Po drugi strani pa člani zahtevajo, da se preklic občni zbor, oziroma da se prenese in ponovno skliče na sedežu zadruga, kot je predvideno po zadrugaških pravilih, ali pa v prostorih, kjer bo vsak član lahko svobodno brez vsakega pritiska obravnaval položaj zadruga in izražal svoje mišljenje.

Tako torej gledajo naši kmetovalci in člani zadruga na današnje vodstvo Kmetijske zadruga in tako sodijo o namenih sklicanja občnega zbora v kominformističnih prostorih.

Smatramo, da naše pripombe niso potrebne. Kvečjemu bi lahko dodali samo to, da je današnja uprava zadruga zelo verjetno iz istih razlogov celo napačno informirala članstvo po časopisju o kraju občnega zbora in so v tej zvezi nekatere časopisi več dni zaporedoma pisali, da bo občni zbor v «Kraljiču», drugi pa, da bo občni zbor na sedežu zadruga v Ulici Ugo Foscolo št. 1.

Kronika

Volitev za ljudske odbore v Beogradu so se volivci množično udeležili.

Člani Ljudske fronte so zgradili v Vrbljah v LR Srbiji manjšo hidrocentralo in jo izročili v promet na Tišov rojstni dan.

V Titovem Veselu v Makedoniji je začel obratovati industrijski kombinat za svilo.

Vrsto jezikovnih predavanj bo imel v Zagrebu profesor na pariški Sorbonni Pierre Fouche.

Tudi predstavniki češkoslovaške narodne manjšine v Jugoslaviji odločno obsojajo ravnanje češkoslovaške vlade z jugoslovanskimi državljani.

Okrog 1500 mladincev in mladink iz Francije se je prijavilo za delovne brigade v Jugoslaviji.

Petletni plan je izpolnila tovarna vžigalica «Drava» v Osijeku v treh letih, štiri mesecih in dvasetih dneh.

Jugoslovanski pevci, ki so sodelovali na mednarodnem pevskem turnirju v Belgiji, so odnesli vse prve nagrade. Za zaključek so priredili koncert v korist družin rudarjev, ki so bili ubiti pri rudniški nesreči v Trasegny.

Za mesec dni so podaljšali jugoslovansko razstavo srednjeveške umetnosti v Parizu, ker vlada zanjo veliko zanimanje.

Nekaj dni je vladala huda vročina zlasti v Srbiji. V Beogradu je bilo v senci 37 stopinj.

V Zengovo je odpotovala delegacija vlade FLRJ na peto zasedanje evropske gospodarske komisije. Delegacijo vodi dr. Joža Vilfan.

Dr. Jože Brleč je bil 24. maja imenovan za veleposlanika FLRJ v Veliki Britaniji.

Franca Leskoška, ministra za težko industrijo FLRJ, Djurja Salaja, predsednika Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije in Alijo Strotanoviča, rudarja iz rudnika Breze, pobudnika za visoko delovno storilnost je društvo inženirjev in tehnikov Jugoslavije izvolilo za svoje častne člane.

Na rojstni dan maršala Tita je začela obratovati prva hidrocentrala v Crni gori. To je centrala Mušovića Rijeka.

Dragocene freske so odkrili v starodavnem samostanu Studenici pri Peči v Metohiji. Pred debelimi sloji malte so našli okoli 13 kvadratnih metrov fresk. Čeprav so freske, ki so jih odkrili v tem samostanu najstarejše, so najmlajša 350 izstrelkov.

1000 številka «Rijekega list», glasila Ljudske fronte za reško oblast je te dni izšla.

Jugoslovanskega poslanika v Rimu, Mladena Ivekovića je sprejel grof Sforza.

Med Jugoslavijo in Norveško je bil sklenjen trgovinski dogovor. Skupna vrednost izmenjave v enem letu bo znašala 900.000 dolarjev.

Setev najvažnejših industrijskih kultur v Bosni in Hercegovini je končana. Največ zemlje je posejane s sončnicami, na drugem mestu s tobakom, sledi soja, konoplja in lan. Zaradi prevelike vlažnosti zemlje niso mogli posejati še vsega bombaža.

Pred petimi leti so bile tiskane prve knjige v makedonskem jeziku. V tem času so tiskali mnoge del makedonskih književnikov, učnih knjig, znanstvenih itd.

6 delavcev na Jesenicah je izpolnilo petletni plan.

Z množično proizvodnjo penicilina bodo začeli v tovarni «Galenika».

Pripadniki Jugoslovanske armade pomagajo graditi progo Sarajevo-Kardeljevo.

Posvetovanje so imeli književnik romunske narodne manjšine v Vrhu. S posvetovanja so poslali Zvezji književnikov v Romuniji pismo, v katerem govore o pravicah in možnostih, ki jih uživajo v Jugoslaviji ter jih pozivajo, da se upro voditeljem in tvorcem informbirojevske gonje.

„Petletka naša teče...“

V Bosni in Hercegovini, enem najbolj bogatih rudniških predelov Jugoslavije, grade dve novi železniški progi, ki bosta velikega gospodarskega pomena. Skupna dolžina obeh prog bo 250 km. Prva bo vezala Tuzlo z Dobojem ter progi Brčko-Banovići in Samac-Sarajevo, progi, ki ju je po vojni zgradila mladina. Druga bo vodila od Sarajeva do novega pristanišča Kardeljevo. Z gradnjo teh dveh prog bo južni Jadran direktno vezan preko normalnih bosanskih prog z glavno železnico Zagreb-Beograd.

Do danes so dogradili 16 km

obratovati prihodnje leto in bo imela jakost 240.000 kilovatnih ur. Skupno z hidrocentralo na Rami bo Jablanica tvorila kombinat, ki bo dajal gospodarstvu Jugoslavije več električne energije kot vse električne centrale v predvojni Jugoslaviji.

V okolici Karlovca na Hrvaškem grade prvo jugoslovansko tovarno parnih turbin «Edvard Kardelj». Z deli so pričeli lansko leto in delovni kolektiv se je obvezal, da bo dogradil tovarno do letošnjega 29. novembra. Dokončana je že industrijska šola, ki jo obiskuje 25 mladincev. Grade tudi stanovanjska

tovarna «Franc Leskoška» izpolnjuje svoje naloge, grade nove montažne dvorane.

1. maja je začela obratovati v Zagrebu tovarna, ki izdeluje vrtnice stolpe za črpanje nafte. V letošnjem letu bosta dokončani dve livarni, industrijska šola ter še novi oddelki za izdelavo stolpov za montiranje vrtnih naprav.

Velika izsuševalna dela na Skadarskem jezeru hitro napredujejo. Ob reki Morači, ki je do zdaj leto za leto zalivala ravnino ter s seboj prinašala kupe peska in blata, so ozelenela prva polja pšenice in novi vinogradi. Ob Morači so zgradili visoke nasipe, tako da reka ne more več prestopiti svojih bregov. Za letošnja bodo to preorali 2000 ha zemlje. Ko bo ves nasip zgrajen, dolg bo 13 km., bo začeli graditi hidrocentralo, ki bo

gonila črpalke in druge naprave za namakanje izsušenega zemljišča. Tudi ob reki Bojani, ki je odtoči Skadarskega jezera je velika ravnina, ki jo je Bojana ob svojem izlivu zalivala po več km daleč. Tudi to so zdaj že obdelane parcele državnega kmetijstva «Jadrana», že rastejo prvi vinogradi, kmalu bodo zorele pomaranče, limone in fige. Samo z rižem, pšenico in ržjo so letos zasejali 800 ha.

Tam kjer je bilo še pred letom močvirje se razvija mlado posestvo «Jadrana», največje posestvo v Crni gori. Postavljena so že dolga pritična gospodarska poslopja, hlevi, uprava poslopja, garaža za kamione in traktorje, mehanična delavnica ter stanovanjsko naselje z restavracijo, domom kulture in fizikturnimi objekti.

Na novo lice te zemlje gledajo z one strani meje Albanci, ki so v svoji zaslepljenosti odbili skupna dela z Jugoslavanj ob Skadarskem jezeru in zdaj ne morejo iz svojega blata.

Delovni kolektivi imajo po svojih oddelkih posvetovanja, na katerih razpravljajo o izboljšanju dela ter o političnem delu v tovarni. Na teh posvetovanjih sodelujejo s predlogi vsi delavci kar dviga delovno zavest in mnogo pripomore k velikim uspehom

proge Tuzla-Doboj, ki bo v celoti dolga 60 km. Po petletnem planu bo proga dograjena do 29. novembra tega leta. Proga ima velik gospodarski pomen za razvoj rudniškega bazena okoli mesta Tuzle. Samo produkcija premogovnikov v tem bazenu bo v kratkem narasla za 5 milijonov ton letno.

Na progi Sarajevo-Kardeljevo, ki bo doga 190 km so že zvrtili dve tretjini predorov. Gradnja te proge je težavna, ker vodi preko gorskega masiva. Predvideno je, da bo končana do konca petletke.

V Bosni in Hercegovini, kjer se razvija težka industrija, je samo v lanskem letu doseglo 35.000 delavcev častni naslov udarnik. Največje uspehe so dosegli v tekmovalnih na čast 1. maja in 29. novembra, ko so daleč presejali norme. Preko 400 inženirjev, tehnikov in delavcev so postali racionalizatorji in novatorji. 15 racionalizatorjev in novatorjev iz Sarajeva je s svojimi predlogi prihranilo državi preko 15 milijonov dinarjev.

Največja hidrocentrala, ki je sedaj v gradnji, je Jablanica v Hercegovini na reki Neretvi. Pripravljena je že podzemna dvorana za stroje doga 140 m in visoka 36 m. Končali so tudi z gradnjo predora dolgega 2,5 km s premerom 5 m ki bo služil za odtok vode iz umetnega jezera v podzemsko dvorano. V bosanskih tovarnah že izdelujejo turbine in generatorje za Jablanico. Nova hidrocentrala bo začela

Izsuševanje Skadarskega jezera

poslopja, v katerih bo prostora za 2000 delavskih družin.

V tovarni «Franc Leskoška» konstruirajo hidravlične naprave za šest električnih central, ki jih grade po vsej državi. To leto bodo začeli s produkcijo 22 novih hidrocentral, ki bodo montirane prihodnje leto. Da lahko mariborska

Posvetovanje strokovnjakov za mehanizacijo kmetijstva

Inženirji, tehniki, agronomi, izumitelji, novatorji, racionalizatorji in udarniki so imeli v Novem Sadu posvetovanje, kako bi najbolje rešili vprašanje elektrifikacije in mehanizacije kmetijstva. Cilj tega posvetovanja je bil na eni strani omogočiti hitrejše, boljše in lažje delo v kmetijstvu, na drugi strani pa prispevati, da se bo Jugoslavija v proizvodnji kmetijskih strojev čim prej postavila na lastne noge. Na posvetovanju je že bila odobrena vrsta raznih tipov strojev, ki s svojimi vrhunskimi prekašajo sodobne tuje izdelke, razen tega je bilo sproženih več koristnih napotkov konstruktorjem in tehnikom, da bodo izdelali načrte še za druge stroje.

Po končanem posvetovanju je maršal Tito sprejel delegacijo. Člani so mu poročali o delu, nakar je maršal dejal:

«Vaše delo in vaše posvetovanje

dokazuje, da resno gledate na napredek naše kmetijske proizvodnje, brez katerega bi bilo težko napredovati glede na velik prirastek industrijskega delavstva in zmanjšanje števila delovne sile na vasi, pa tudi glede na naraščanje števila rojstev in znatno povečanje števila našega prebivalstva v bližnji bodočnosti.

Vam, tovariši, je v vašem eksperimentalnem delu potreben pogum. Višja tehnična sredstva, ki jih bo kmalu imeli, vam bodo omogočila, da boste lažje uresničevali svoje načrte, in nikomur izmed vas se ni treba plašiti, da bi bila katera njegova drznejša zamisel — utopija. Mnoge znanstvene teze imajo lahko prvi hip v sebi nekaj utopijskega, toda to se postopno izkristalizira in postane realno.

Tovariši, želim vam v vašem delu kar največ uspehov za blaginjo naše socialistične države.

Tržaški pevci so

V ponedeljek popoldne se je vrnil pevski zbor svetoivanskega prosvetnega društva «Slavko Skamperle» z osem-dnevne turneje po Jugoslaviji. Ni bilo letos prvič, da je ta zbor obiskal Jugoslavijo, nasprotno, lahko bi dejali, da je ta zbor obšel že dopršen del Jugoslavije: od Slovenije do Beograda, od Subotice do Dubrovnika. Letošnja turneja je bila namenjena obisku Bosne.

V nedeljo 21. maja popoldne se je na tržaškem kolodvoru zbrala skupina skoraj štiridesetih pevcev in pevki s svojim pevovodjo tov. Venturinijem. Po ugotovitvi, da smo vsi, se je vsa skupina odpravila v vlak, ki pa je vozil je do Opčin, kjer je bilo treba že prestopiti na Siplon-Orient Express. Skozi Ljubljano je šel vlak že zvečer, ko se je skupina v Zagrebu preselila na drugi vlak, je bila že polnoč. Mimo Siska in Sunje je železnica zavila v Bosno.

Ljudje so dremali in spali, kakor je kdo mogel, dokler jih ni zbudilo lepo jutro. Vlak vozi po rodovitni pokrajini skoraj do sedme ure, ko prispe na cilj, v Banjaluko. «Skamperle» je napravil Banjalučanom majhno presenečenje: oni so namreč pripravili Tržačanom slovesen sprejem na kolodvoru — za zvečer, a Tržačani so prispeli že zjutraj. Toda ta majhen nesporazum ni imel nikakih neprijetnih posledic in vrli Banjalučani so storili vse, kar so mogli, da bi bilo Tržačanom bivanje v Banjaluki kar najprijetnejše. V tem svojem prizadevanju so tako zelo uspeli, da ni bilo nikogar, ki bi mu na bilo težko čez dva dni zapustiti Banjaluko. Ni namreč mogoče, da bi se človek tako lahko odrgal od prijaznih sprejemalcev ter prijateljev in prijateljic. Da, v teh dveh dneh se je sklenilo marsikatero prijateljstvo, ki verjetno ne bo tako hitro pozabljeno.

Ze v Banjaluki so imeli Svetoivanci priložnost spoznati bosansko življenje, ki mu daje prožno obeležje navzočnost muslimanskega elementa. Po obisku muzeja, ki je v glavnem

etnografski in pa muzej narodno osvobodilne vojne so že prvi popoldan svojega bivanja v Banjaluki obiskali tudi džamije. V banjalučki okolici pa se jim je nudila prilika, da si ogledajo notranjost muslimanske hiše, ki jih je presenetila s svojo urejenostjo in snažnostjo.

Obisk v tovarni obutve in še bolj v tobačni tovarni pa je pokazal, s kolikšno zavestjo delajo jugoslovanski delavci, kako se trudijo za čim večje delovne uspehe, kako se bore, da si osvoje prehodno zastavico bodisi kot najboljši posamezniki v posameznih oddelkih bodisi kot najboljše brigade. K tej vnihi jih nujno vzpodbuja ves sistem tovarniškega življenja, ki se ne konča z določenimi delovnimi urami, ampak se nadaljuje bodisi na fizikturnem področju v okviru tovarne ali v «rdčem kotičku», v knjižnici, pri študiju v sindikalni organizaciji, pri kulturnem delu, pri partiji šaha itd. Tovarna ima namreč dvorano z odrom kakor tudi športne naprave in ostale potrebne prostore. Se posebej pa je preskrbljeno za matere z otroki. Za malčke so na razpolago posebni prostori, tako da so otroci blizu matere, ko le delajo. Posebni prostori so za dojenčke in posebni za večje, ki se igrajo. Toda sindikat tovarne že pritiska na vodstvo, da gradi večje in še lepše prostore za otroke.

Sindikalno kulturno umetniško društvo «Pelagija» je povabilo zbor «S. Skamperle» k sebi v goste. In Svetoivanci so lahko spet ugotavljali, kaj vse ima delovno ljudstvo Jugoslavije na razpolago, da lahko razvija svoje kulturno življenje. Gostitelji, ki so se z gosti pomešali pri posameznih mizah, kjer so se razvijali prijetni razgovori, so zapeli, nato so prikazali nekaj karakterističnih kol, sledilo je skupno fotografiranje in končno so se Tržačani vračali še obdarovani.

Koncert v Banjaluki je bil — tako zaradi prijetne dvorane kakor zaradi splošnega razpoloženja — gotovo naj-

bolj uspeh. In bil je tudi sprejet kot velik uspeh.

V lepem jutru se je nadaljevala pot iz Banjaluke v Jajce. Dva kamiona, izdelana v mariborski tovarni avtomobilov, sta vozila vso skupino po Vrbašovi dolini, ki se na nekaterih mestih zoži na tako tesno solesko, da ni prostora za cesto. Cesta je vse kana v skalo, vodi skozi predore in mostove. Da bi si človek dobro ogledal slikovito Jajce z vodopadom Plive, s starim gradom, katakombami, nato z jezerom v bližini, bi potreboval nekoliko več časa kot so ga imeli Tržačani, ki so morali še isti večer nastopiti s koncertom. Končno je v Jajcu Dom AVNOJA-a, ki si ga mora pač vsakdo, ki je prišel v ta kraj, ogledati.

Tudi v Jajcu je koncert lepo uspel in velika dvorana je bila polna. Ploskanje je bilo za Jajce izredno, kot so zatrjevali nekateri poznavalci tamkajšnje publike, ki so trdili, da tam ljudje zlepa mnogo ne ploskajo. Po koncertu se je pri večerji na vrtu ob Plivi razvila prijetna zabava dolgo v noč, tako da so zjutraj vsi vstali še prilično zaspani. Toda vlak proti Sarajevu odhaja po svojem voznem redu... ne glede na to, kako je kdo zaspan.

Vožnja do Lašve po ozkotirni železnici in od Lašve, kjer je znani uspek na mladinski progi, po normalnotirni do Sarajeva je trajala nekako do pete ure popoldne. Ze iz vlaka je bilo mogoče opaziti mogočne sledove industrializacije države. Povsod se nekaj gradi, povsod nastajajo tovarne ali se obstoječe popravljajo. Na nekaterih kolodvorih so celji vlaki železnih mostov, ki jih je treba samo sestaviti.

V Sarajevu že čakajo Tržačane predstavniki sindikatov in jih z dvema avtobusoma odvedejo v hotel Evropa. Ze vožnja po mestu zadostuje, da se vsakdo prepriča, da smo tu v lepem, modernem mestu, ki pa ima — kot to Tržačani spoznajo drugi dan pri ogledu mesta — tudi svoj tipični turški del. A ta turški del gine in se

**JUGOSLOVANSKO
PODROČJE STO-JA**

**Vanganel je dobil
zadružni dom**

V Vanganelu so imeli v nedeljo velik praznik. Praznovali so pokrije zadružnega doma, ki so ga v glavnem zgradili vaščani iz Vanganela ter sosednih vasi Centurja, Sv. Ubalda, Boninov, Potoka, Montinjana. Skupno je bilo od 29. avgusta 1948 do 24. maja 1950 opravljenih 33.292 delovnih ur. Od teh jih je bilo prostovoljnih 20.820. Samo na čast rojstnega dne maršala Tita so napravili 1637 delovnih ur, od teh 999 prostovoljnih.

Nov uspeh ljudstva v Istri — zadružni dom v Vanganelu — je nov odgovor vsem, ki kriče o lakoti, terorju, o zaliranju v coni B. Ljudstvo si je postavilo svojo oblast in v okviru te oblasti in ob njeni podpori dosega nove uspehe, se razvija in je zato tudi odločno pripravljeno braniti pridobitve osvobodilne vojne. Odločno hoče nadaljevati z delom, dokler ne bo vse istrsko okolišje popolnoma preobraženo, dokler ne bodo postavljene trdni temelji socialističnega gospodarstva.

Slovesnost je odprl tajnik odbora za gradnjo zadružnega doma tov. Belič Pavel ter pozdravil vse goste, med njimi sekretarja KP STO-ja tov. Branka Babiča, predstavnice ljudske oblasti in množičnih organizacij ter vse ljudstvo. Tov. Branko Babič je v imenu CK KP Tržaškega ozemlja čestital Vanganelcem na velikem uspehu, v imenu okrajnega komiteja in izvršnega odbora OLO pa je pozdravil Vanganelce tov. Franc Petek. O delu del gradnje zadružnega doma in o prostovoljnih urah pa je poročal tov. Sabadin Ivan.

Po otvoritvi so člani prosvetnega društva «Primorje» igrali igro «Zupanova Micka», pevski zbor pa je zapel več pesmi.

Po kulturnem programu se je razvila prisrčna prosta zabava.

**ZLOČINI ČEŠKOSLOVAŠKIH OBLASTI
vzbujajo gnus in odpor vseh naprednih ljudi**

Kominformovske države neprestano izvajajo Jugoslavijo ter imajo za svoja provokatorska dejanja razdeljene vloge. Zda ena, zda druga izmed teh držav ima v tej gonji vodilno vlogo.

Zda je na površju Češkoslovaška, na katere so jugoslovanski narodi posebno navezani. Jugoslovani niso bili nikoli v zgodovini v sporu niti s Čehi niti s Slovaki. Zda pa hočejo vodilni ljudje Češkoslovaške republike z zločini nad jugoslovanskimi državljani popolnoma uničiti to vez ter vsejati sovraštvo med bratske narode.

Strašni zločin, ki ga je češkoslovaška policija izvršila nad predsednikom Ljudske fronte Jugoslovancev na Češkoslovaškem Dimitrijem Dimitrijevičem ter nad Josipom Plešem pa je pretresel ne samo jugoslovansko ljudstvo, temveč

tudi ves demokratični svet, prav tako Čehi in Slovake.

Dimitrija Dimitrijeviča iz Prage so aretirali in zaprli v ječi Brandysu nad Labo, ga tam trpinčili in mučili, dokler ni podlegel. Dimitrijevič je bil dosleden anti-fašist, trpel je v nacističnih taboriščih, po osvoboditvi je ostal prav tako zvest svoji domovini, ki je tudi v težki borbi Kominforma ni hotel izdati. Zato so ga tudi kominformovski agenti izmučili do smrti.

Enaka usoda je doletela tudi Josipa Pleša, jugoslovanskega državljana iz Podmoklega v CSR. Januarja 1950 je 30 policajev vrlo v Podmokli ter zapiralo tam stanujoče jugoslovanske državljane, med njimi tudi 60 letnega Pleša.

Tudi to skupino jugoslovanskih državljanov so v policijskih zapo-

rih grozotno mučili. Konec februarja je okrog 22. ure ponoči strmoglavil na ulico s četrtega nadstropja policijskega zapora v Ustychu nad Labo Josip Pleše. Policija je blokirala dohode na ulico, da bi ljudje ne zvedeli za zločin, ki ga je hotela prikriti. Zaradi mučenja v policijskih zaporih je znorel jugoslovanski državljan Marko Pejkovič, po rodu iz Dalmacije. Plešejeva žena, ki je tudi bila v zaporu ter nekateri drugi, so zaradi trpinčenja oboleli.

Jugoslovansko poslanstvo je zaradi zločinskega postopka češkoslovaške policije odločno protestiralo pri vladi CSR in poslalo noto, v kateri zahteva, da se razčisti zločini, ki so jih izvršili nad jugoslovanskimi državljani ter da se pokličejo na odgovornost policijski organi, ki so krivi smrti Dimitrijeviča in Pleše ter mučenja ostalih jugoslovanskih državljanov.

Note veleposlanstva FLRJ podkrepjujejo številni protesti delovnih kolektivov in sindikalnih edinic iz vse Jugoslavije. Delovni kolektiv «Litostroj» iz Ljubljane je poslal odprto pismo češkoslovaškim delavcem, v katerem jih poziva, naj dvignejo glas proti zverinstvu svoje policije. Pismo zaključuje:

Ker v svoji mrznji in zaslepienosti ne morejo premagati naših narodov, da bi se odrekli neodvisnosti, preganjajo, zapirajo, zaporstvajajo in ubijajo vse naše ljudi, vskogar, ki ljubi svojo domovino. Tovariši, češki delavci! Vaši bratje — delavci Jugoslavije vas pozivajo, da dvignete svoj glas proti zverinstvu vaše policije. Izbij Dimitrija Dimitrijeviča in drugih Jugoslovancev, trpinčenje naših ljudi, ne morete gledati mirno.

Mi vam dajemo svojo delavsko besedo, da kadarkoli bi naši voditelji mučili poštene nedolžne ljudi katerekoli države, bi mi dvignili svoj glas in protestirali. Mi tega ne bi dovolili. Zato, češki delavci, ne pozabite, da je naša skupna dolžnost, da se borimo za enakopravnost med našimi narodi, za kulturo in napredek človeštva proti barbarstvu kogarkoli.

Po teh dveh težkih zločinih pa češkoslovaške oblasti niso prenehale s protijugoslovanskimi provokacijami. Ze dolgo sistematično onemogočajo novinarsko delo dopisnika Tanjuga Bojagića, prepovedale so izhajanje biltena samo zato, ker piše resnico o Jugoslaviji. Novinarju niso dajali nobene vesti o CSR, medtem ko so bile te na razpolago dopisnikom najbolj reakcionarnih listov. Zda pa češkoslovaške oblasti ne dajo Bojagiću odhodnega dovoljenja, čeprav je veleposlanstvo že večkrat urgiralo. Nasilno hočejo zadržati predstavnika jugoslovanskega tiska v CSR ter tako na nedovoljen način kršijo mednarodna pravila, ki jih spoštujemo v vseh civiliziranih državah.

Jugoslovansko veleposlanstvo je bilo prisiljeno poslati zunanjemu ministru CSR novo noto zaradi aretacije jugoslovanskih predstavnikov. Šefa jugoslovanske rečne plovde v Bratislavi Milenka Tomića so češkoslovaške oblasti brez utemeljitve aretirale. Vodstvo agencije je prevzel Antun Mitahlija, katerega je takoj po prihodu v Bratislavo policija aretirala in zadržala. Nikogar ni obvestila o tem in tudi dvajset dni zadržala ključne agencije. To je ponovni dokaz, da hoče CSR onemogočiti delo predstavništva FLRJ v Češkoslovaški republiki.

Zunanji minister Kardelj je v imenu vlade FLRJ in jugoslovanskih narodov izjavil:

«Niti vlada niti narodi Jugoslavije ne goje nobenih sovražnih čustev nasproti tem državam. Niti vlada niti narodi Jugoslavije ne v preteklosti ne zdaj niso storili proti tem državam ničesar, kar bi moglo oskrnuti ime naše socialistične domovine. Vse, kar so nam doslej v tej smeri očitali in trdili na razne načine voditelji teh držav, je popolnoma neresnično in izmišljeno, to je zgodovinska sramota, ki bo padla na tiste, ki so nas hoteli na razne načine očrniti.»

KOMINFORMIADÉ

KOMINFORMIADÉ — SLOVASKI SPOKORNIKI

Češkoslovaški delegat v Organizaciji združenih narodov dr. Vladimir Houdek je podal ostavko na svoj položaj. Svoj korak je utemeljil z izjavo, da je Češkoslovaška izgubila samostojnost, njena vlada pa je čisto pod vplivom sovjetske kontrole. Houdek je dalje dejal, da so bile v zadnjem času imenovane na vodilne položaje nekatere osebe, tako kot je bil Rokosovski postavljen za komandanta poljske armade in za člana Politbiroja poljske delavske partije. Protestiral je proti hegemonistični politiki vodstva Sovjetske zveze ter poslal pismo Stalinu, v katerem kritizira odnose Sovjetske zveze do drugih držav ljudske demokracije.

Seveda je po mnenju sedanjega vodstva slovaške partije Houdek «buržoazni nacionast». Takih je med Čehi in Slovaki precej, kajti predsednik slovaške partije Široki je imel na sedanjem kongresu obširen referat o «buržoaznem nacionalizmu», ki prdira v slovaško KP.

Zaradi teh napak so imeli tudi obtoženi Klementis, Husak, Novomjeski in Smidka spokorniške govore. Pesnik Novomjeski je v svojem kesanju izjavil: «Ta napačna orientacija je bila dejansko izraz nezaupanja v tovariša Gotvalda in moskovsko vodstvo KPC.»

Housak, Novomjeski in Smidka bodo imeli na drugih položajih možnost popraviti svoje napake. Ko bodo dobili popolno zaupanje v tovariša Gotvalda in moskovsko vodstvo KPC, potem ne bodo več buržoazni nacionalisti, temveč najpravovernejši marksisti.

**BOLGARSKA PROIZVODNJA
ZAOŠTAJA ZA PLANSKO**

Bolgarski tisk javlja, da razne panoge v industriji ne izpolnjujejo planskih nalog. Krivdo pripisuje slabemu vodstvu in pomanjkanju kontrole partijskih organizacij in komitejev. Na vseh zadnjih partijskih konferencah ugotavljajo, da ukrepa vodstvo samo formalno, na papirju, podjetjem pa ne nudi nobene dejanske pomoči pri izpolnjevanju planov.

Zaostajanje v izpolnjevanju planskih nalog v nekaterih podjetjih vpliva na razvoj v drugih in tako se napake v nekaterih panogah proizvodnje občutijo v celotnem napredu.

**DOLORES IBARRURI DANES IN
NEKDAJ**

Ko je Feliks Montiel, bivši član Centralnega komiteja KP Španije šel februarja 1948 v Češkoslovaški, mu je La Passionaria dejala: «Tam boš našel v simpatijah, s kakršnimi te bodo sprejeli naši prijatelji, in v njihovih dejanjih, del Španije. Toda več toplote in več podobnosti z nami, vernejšo sliko naše borbe, boš videl tisti dan, ko boš prišel v Jugoslavijo.»

V zadnji številki informbirojevskega organa «Za trajni mir» pa objavlja Ibaruri članek, v katerem ponovno kleveta jugoslovanske narode, njihovo osvobodilno borbo, maršala Tita ter partije in države. Čeprav je to po resoluciji že storila, je morala podobno klevetanje napisati ponovno, kajti kominformisti morajo neprestano prepričevati ljudstvo s klevetami in lažmi da je socialistična Jugoslavija trockistična, izdajalska, imperialistična itd. itd., kajti vedno več je v svetu, tistih, ki jim tega ne verjamejo več...

**BOLGARSKI MINISTER NARODNE
OBRAMBE JE ZIVEL OD 1. 1923 DA
KONČA VOJNE V SZ**

Na predlog predsednika vlade Vika Cervenkova je generala Georgija Damjanova nadomestil Peter Pančevski kot minister za narodno obrambo.

Peter Pančevski je sodeloval leta 1923 v septembrskem uporu v Bolgariji in je po neuspehu emigriral v Sovjetsko zvezo. Tam je tudi končal vojno akademijo, v drugi svetovni vojni pa je v Rdeči armadi sodeloval kot komandir. Po končani vojni se je vrnil v Bolgarijo in danes sprejel odgovorno mesto ministra za narodno obrambo. Če že ne more biti pravi Rus, pa mora imeti vsaj «nepopolno» rusko vzgojo.

Izjave inozemcev o FLRJ

Znanstveniki, umetniki, publicisti, delavci, itd., ki obiščejo Jugoslavijo, ker se hočejo na lastne oči prepričati, kaj je resnica in kaj laž, dajejo ob odhodu iz Jugoslavije izjave o tem, kar so doživeli in kar so spoznali.

Ves mesec maj je bil v Jugoslaviji belgijski publicist in sodelavec največjega belgijskega časopisa «Ce soir» Richard Dupieret. Obiskal je Beograd, Zagreb, Ljubljano, Sarajevo, prepotoval Dalmacijo, Crno goro in Srbijo.

Dupieret je predstavnikom domačega tiska izjavil, da so ga povsod sprejeli z enako prisrčnostjo. «Zanima me borba, ki se danes vodi za mir v kateri koli državi», je dejal Dupieret. «Ko sem bil v Jugoslaviji, sem videl, da je to država, o kateri lahko rečemo, da je orodje miru, ne pa orodje vojne. Iz Jugoslavije lahko danes pride samo poslanica miru.»

«Za časa bivanja v Jugoslaviji»,

je nadaljeval belgijski publicist «sem potoval po različnih krajih in pisal bom resnico o vsem, kar sem tukaj videl. K temu me sili ljubezen, ki jo občutim do vaše države.»

Prvi azijski novinar, ki je po drugi svetovni vojni obiskal Jugoslavijo, je v glasilu socialistične stranke Indije «Janatra» opisal svoje vtise iz Jugoslavije v članku z naslovom «Jugoslavija je med dvema ognjema na slavni poti k socializmu.»

Velik del svojega članka posveča novinar Benerdzi posebnim pogledom nastanka nove Jugoslavije in nepravilnemu stališču voditeljev ZSSR do Jugoslavije. Dalje v članku ugotavlja, da napravi na obiskovalca Jugoslavije velikanski vtis obnovitveno delo in zaključuje: «Petletni plan navkljub težavam napreduje. Socialistično gospodarstvo je že enkrat dokazalo svojo premoč.»

obiskali Bosno

načrtno podira. Ostalo bo le, kar je zgodovinsko znamenito, in pomembno. Sarajevo je namreč v silnem zagonu gradbene delavnosti, ki bo celo močno potisnila teža mesta na drugo stran, s čimer bo tudi center mesta prestavljen. Takrat bo tudi prestavljen grob sarajevskih herojev, ki imajo sedaj v parku začasen spomenik, pred katerim so Tržačani zapeli žalostinko.

Prijeten je bil let v kopalnice Ili-đo, ki se pravkar pripravljajo na otvoritev glavne sezone. Tekoča vroča žveplena voda, na drugi strani pa iz virek kisle vode sta bili za večino Tržačanov povsem nove zanimivosti. Nekateri pa so videli tudi pred kratkim odkriti mozaik iz rimske dobe, ki meri kakih 50 kvadratnih metrov.

Teško je naleteti na lepši muzej, kot še z njim ponaša Sarajevo; zlasti njegov etnografski del spada mogoče na prvo mesto v Evropi. Pa tudi prazgodovinski oddelk je krasen in v znanstvenem svetu dobro poznan. Kajpak je tudi sarajevski magistrat znamenitost, ki si jo je treba ogledati.

Najprijetnejši del bivanja v Sarajevu pa je bil za večino gotovo obisk koncerta tamkajšnjega kulturno umetniškega društva «Proleter», ki je v Domu armije priredilo Mokranjčev večer. Lepo uvežban zbor je zapel sedem Mokranjčevih rukovetov. Koncertu je prisostvoval tudi predsednik vlade Bosne in Hercegovine Djuro Pucar — Stari, ki je častni predsednik «Proletera». Na željo prirediteljev so morali Tržačani na koncu koncerta zapeti nekaj pesmi. To povabilo jim je prišlo nepričakovano, a zapeli so vendar odlično in želi veliko odobravanje.

Koncert zbora «S. Skamperie» pa je bil naslednji večer v Delavskem domu. Društvo «Proleter» je za ta večer pripravilo nekaj plesnih točk svoje folklorne skupine. Ko je po koncertu občinstvo odšlo, so prišli v dvofano člani zbora in folklorna skupina je odplesala nekaj lepših kol v krasnih narodnih nošah. Veselo razpoloženje je tudi ta večer trajalo

Sarajevo: Za modernimi stavbami se dviga minaret

pozno v noč. Tudi predaja daril se je izvršila na banketu. Tržačani so Mestnemu sindikalnemu odboru in društvu «Proleter» podarili dva albuma s slikami, Sarajevčani pa so dirigenta in še nekatere obdarili s tipičnimi bosanskimi izdelki. Vsi pa so prejeli lepo škatle s kolekcijo najfinjših jugoslovanskih cigare. Sicer pa si je tudi vsak sam oskrbel marsikak spomin iz Sarajeva.

Ob slovesu iz Sarajeva v nedeljo proti večeru je bilo mnogo iskreno hvaležnosti tovarišici Milevi in nad vse priljubljenemu Sretenu, Muniru in drugimi.

Vlak je potegnil. Nastal je večer, prišla je noč, a jutro se je zbudilo že daleč od Bosne. V zgodnjih popoldanskih urah so se Svetoivančani že vrnili v Trst.

Teško je v bežnem pregledu zunanjih dogodkov na turneji opisati obilico vseh neizbrisnih vtisov. Teško je v kratkih besedah označiti vse tisto, o čemer se mora vsak človek ponovno

in ponovno prepričati, ko potuje po Jugoslaviji. Naj govoriijo sovražniki, kar hočejo, a kdor pride v stik z jugoslovanskim delovnim ljudstvom, bo videl, kako se to ljudstvo bedastim izmišljotinam sovražnikov smeje. S svojim zavestnim delom pa sprti pobija kominformovske laži ter neumorno gradi socializem. Vse to lahko vsakdo, ki hoče spoznatj resnico, vidi na lastne oči. Uvidel bo pa lahko, da se ljudstvo zaveda trenutnih težav, a dela še z večjim zagonom, ker ve, da bodo te težave druga za drugo odstranjene. Premagane bodo tudi težave, ki so jih Jugoslaviji na njeni poti izgradnje postavili na pot prav tisti, ki so se delali njeni največji prijatelji — a so bili njeni glavni izkoriščevalci.

Člani pevskega zbora «S. Skamperie» so imeli dovolj priložnosti vse te stvari videti in lahko vsakomur pokažejo resnico — razen tistemu seveda, ki se je zaklel, da resnice ne bo poslušal, ker mu je ljuba laž. R. R.

ETNOGRAFIJA SLOVENSKEGA PRIMORJA

Povezanost Slovenskega Primorja in Slovenske Benečije z matičnim slovenskim ozemljem...

Zena iz Skednja (N. Arsenović)

Vsa naša etnografija, vse bogastvo naše folklore dokazuje staro in trdno povezanost Slovenskega Primorja in Slovenske Benečije z matičnim slovenskim ozemljem

Ljudskih nošah v Slovenskem Primorju, da so po zahodnem, sredozemskem načinu prirojene...

Deloma je zasluga Srba Nikole Arsenovića, da imamo danes o primorskimi ljudski noši v 19. stoletju razmeroma točno sliko...

Tudi moška noša ne predstavlja izjeme. Oglejmo si na priliko tržaškega okolišča, tako imenovane mandriarske...

Moš z Krasa (Sezana) (N. Arsenović)

Po vsem tem pa se je treba na kratko dotakniti še načina oblačenja, t. j. pokrivanja in vezave...

ske noše. Celokupno slikarsko delo Nikole Arsenovića priča navzlic marsikaterim pomanjkljivostim o njegovi veliki ljubezni do ljudskega življenja...

Do več ali manj podobnih dognanj pridemo, če primerjamo ljudske običaje in ples v Slovenskem Primorju in ostali Sloveniji...

Pri porokih in krstnih običajih naj med drugim omenimo, da skoraj povsod na Slovenskem, pa tudi na Primorskem...

Slovenski ženitovanjski običaji potrjujejo v mnogih pogledih prav tako enotnost ali podobnost. Na Krasu, v Primorju in Istri so ženitovanjski drugi (brat) svoj čas dejali sveder...

Slovenska Istra je gotovo ena izmed najbolj zanimivih narodopisnih področij Slovenije. Po sni strani sega v naše Primorje z značilnostmi območja...

Vipavci, Kraševci ter gorški in istrski Slovenci. Ta izraziti indoevropski običaji se posebej dokazuje starodavno povezanost Slovenskega Primorja...

Na drugi strani pa je seveda mnogo ljudskih običajev v Slovenskem Primorju, ki pričajo o svojem posebnem zahodno-slovenskem ozračju...

Priključitev velikega dela Slovenskega Primorja je vsekakor omogočila temeljito etnografsko raziskovanje na terenu...

Slika anonimnega avtorja: Meščanska in slovenska ljudska noša v Trstu (prva polovica devetnajstega stoletja)

LJUDSKA GLASBENA KULTURA v Slovenski Istri

Seme narodne preporodilne ideje dvignila delovnega človeka po vsaj naši zemlji v revolucionarno slovenski Istri silen vzpon vseh tvornih ljudske kulture

Pravo bogastvo pa nudijo razni plesi, ki živijo predvsem v različnih obrednih najznačilnejših letnih časov, izmed katerih je obrnilo največ znakov prvobitnosti isesonsko opasilo...

Pravo bogastvo pa nudijo razni plesi, ki živijo predvsem v različnih obrednih najznačilnejših letnih časov, izmed katerih je obrnilo največ znakov prvobitnosti isesonsko opasilo...

Pravo bogastvo pa nudijo razni plesi, ki živijo predvsem v različnih obrednih najznačilnejših letnih časov, izmed katerih je obrnilo največ znakov prvobitnosti isesonsko opasilo...

Pravo bogastvo pa nudijo razni plesi, ki živijo predvsem v različnih obrednih najznačilnejših letnih časov, izmed katerih je obrnilo največ znakov prvobitnosti isesonsko opasilo...

Pravo bogastvo pa nudijo razni plesi, ki živijo predvsem v različnih obrednih najznačilnejših letnih časov, izmed katerih je obrnilo največ znakov prvobitnosti isesonsko opasilo...

ALBINA

«Nikamor ne boš šel, je nazadnje dejal Slavico odločno. Spet se je zamislil in ko je dovtol do nečesa tehtnega, je spregovoril skoraj zase: «Čuden svet. Nekdo mi je ona, «Albin je vedel, da misli njegovo mater Angelo, ki jo je vedno označil z «onaa, dejala enako: Potem rajši odidem, A tisto je bilo nekaj drugega... ženske neumnosti, ljubzen. Ko me je razjezila, sem jo pretepel kot žival... Zjutraj je ni bilo več...»

Jesen je bila bogata. Albin je bil ves zakopan v oči. Ne strle ne teči ga niso več vznemirjali, ni se zmenil zanje. — Od pomladi se je močno premislil. Zrasel je, le šlok je bil še vedno. A tudi otrok ni bil več postal je fant. Tudi v njegovi duši se je vse spremenilo. Poleg vsakodnevnega srečavanja z Veroniko, kar sta skrbno skrivala, je živel z mladino v Hrastju. Svet se je v njegovih očeh jasnil.

«Albin, to je tvoja mati, moja bča Angela. Pogumno je lri v lice, bilo mu je zelo mučno, ne da bi vedel, kaj naj stori. Pa je že ona vstala in čeprav jo je spočetka imelo, da bi ga objela in poljubila, je zdaj samo iztegnila roko in zgrabila za njegovo. Bila je v zadregi pred njo ni stal nikak otrok. Zdel se ji je tuj, mrk in bala se je, da bi jo surovo razvrnil.

«Albina, je v zadregi bolj dahnila, kakor izrekla in držala njegovo roko v svoji. «Albina, je ponovila in oči so se ji ovlažile v nekem razočaranju.

«Albina, je ponovila mati in ga predramila v njegovem razmišljanju in primerjanju. Spustila je njegovo roko, ker je čutila, da se v skusa iztrgati. Tedaj je pritekel njegov pes in se začel z divjim lajanjem povzpeljati po njem, da ga je moral očitvati.

«Čus, taj bodi no pridna, je govoril psu. Ta njegova hladnost do nje in prijaznost do živali je Angelo do kraja porazila. Onemela je gledala. Mamca, ki je prišla na prag, je rekla vsem: «Pojdite v sobo». Ta krič je zabilasla mučno razpoloženje.

Dveji, ki jih je Angela preživela v Hrastju na svojem domu, so bili mučni; zanje, se mučnejši za Albina. Ni si ga znal z ničimer osvojit in tako se ji je samo vzbujal občutek krivde, čemur se je sicer skušala ogreiti. Spomladi ni bilo treba vsega tega opravičevanja, nobenega pojasnjevanja, izpovedovanja. Tu pa je našla šina, ki je naš oče; vrtajoč poljozaj pri Slavicevici, ki tudi na njo ni gledal več kot otrok.

Otroka v tržaški narodni noši (Bubnje)

NEKAJ a "visokem reju,"

Narodopisna dejstva pričajo, da je na slovenski zemlji prav slovenski Korotan ohranil naj več rodno pristnih tarosvetni ostajin. Medomno zato ker se je mizala naša tujeje raval. In obstajna naša bolj izostavljene rodovina stoletja vse d šleje boriti za svoj obstank. In zato so nam ti živi sp meniki. da še vedne biti tem lj dragoceni mu sveti.

Svojevtrni starovtrni obredni prvor, o ponišno spojen z nepretrno sledčim obredno kultičnim pi som nam je ohranila korčaka Zila vse do zadnje svetovne vojne. Ziljam menujejo to ovedie aštehanjca, s edeči pa pa austehe rej pod lipos, austehe rej ali kratko de perbe. Dekleta, ki so postala stavop a dia z reje začno čs rej prv reja, sicer je pa to tudi prv ples v letu, ki prične obične reje nizke reje v nasprotju s tem svetim visokim rejem. Obredje aštehanje obhajajo običajno dva dni in ga izvajajo na Zilski Bistrici za binkošti, drugo na letni z gen. Nekaj sto letkav od vsake lipa v breg zabijaj ob poti desen drog aštebeha, manj pa povezoje skozi divro v du z leskov m obični obit sodič. Ko godeci pod lipo zaigrajo, zbijaio štehovski sodiš z koničastimi železnimi kiji aštehevanji. Ko je sodič zbit, love obročje, nato pa jedzijo trkrat za venč. Sele v tretje ga izvedeneč izza ašte. a prv: novo izbranemu štehovskemu mojstru, da ga ujame na it h. van, kar zbrani narod z navdušenim prižiganjem potidi: in pozdravi letčnega zmag valca. Zmagovalci: pri štehovaju poslano novi štehovski mojster in prvi rejovec. S štehovskih venci na roki, izbira dekleta, jih vodi pod lipo in jih izročva v par dol čenim fantom. Par kraj para se urvsti, okrog tipe v strnjeno ko o Stenovski mojster s stenovsko dečvo prv reko začne vrditi rej okrog lipe. Pari korakaj resno svučano v krogu, ričke močre, rejenci pa zapajo prv zvočno vrstico reja: «Bueh nan dej, te duober čes, de perbe raj začaje smo...»

peto vrstico. Peto instrumentalni ples se ponavlja v naraščajočem tempu, dokler ni izpeto vse bes dilo. Plesna dinamika se stopnjuje od zvočno resnega korakanja rejanja do silovito zamahovitih poskokov in končnega s skokaj parov. Čobena medigra je prsto izkilita inprecizacija reje mladice. Po plesnem seskoku se plesalci razidejo južinat na svoje domov, kjer se pripravijo za popoldanski a b e i reja. V nedeljo smejo v rej z samski fantje, ki do dosegli 16. leto in nespolečans samske dčve; v ponedeljek smejo rejati tudi poročni pari. V rej pod lipo smejo vsi štehovci in kontarji, (konta - vsaka fantovščina) če niso v žal va ju, po slobodnem prevdrukarj; kontar, ki noče ali ne sme plesati reja, sme pa s petjem sodelovati na cerkvenem dvoru in pod lipo. D kle, ki ima nezakopkoda dte austehe in ne sme v prvi rej, sme pa plesati v ponedeljek obične reje kakor zakonci... (Po Maroltu)

Ob bolniški postelji

Obisk bolnika na njegovem domu ali v bolnici je brez dvoma človekoljubno delo. Brezpogojno potrebno pa je, da smo si na jasnem, kako vplivajo taki obiski na bolne ljudi. Zavedati se moramo, da bi vsak obisk pravzaprav moral biti bolniku v oporo in veselje. Zato, da temu ni vedno tako. Merilo pri bolniških obiskih mora biti, ali je naš obisk vplival pomirjevalno na bolnika in ali mu je bil v veselje in razvedrilo.

Znani so primeri, da postanejo nekateri bolniki skoro tako rekoč na pol zdravi, čim prestopi zdravnik prag njihove bolniške sobe. So namreč zdravniki, ki s svojo osebnostjo in avtoriteto tako močno vplivajo na bolnikovo stanje in počutje. Sem moramo tudi prištejati usimpatične bolniške sestree.

Kateri so torej predpogoji, ki so neveda psihološkega značaja, da bo naš obisk res blagodejno vplival na bolnika? Dva momenta sta pred vsem važna. Prvi tak moment se kaže v naši volji, s katero hočemo res blagodejno vplivati na bolnika, drugi sega v področje našega razuma, ki zahteva, da pravilno spoznamo položaj in razpoloženje bolnikovo.

V čem obstoji — rekli bi — pravi način našega obnašanja ob bolniški postelji? Težko je pravilno zasesti; odločilnega pomena je vsekar čut taktu, kako postopati z bolnikom, da mu bo obisk v okrepljeno, ne pa v nadležnost. Brez dobrega poznavanja ljudi in brez poznavanja položaja, v katerem se bolnik nahaja, ne bomo mogli nikdar blagodejno vplivati na bolnega človeka. Vsak bolnik je pod vtisom, da z njim ni tako, kakor bi moralo biti. Hrepeni po zdravju, po veselju, tudi bi se rešil bolečin in muk, skrbi ga njegov položaj, skrbi ga njegovi domači, misli na znanca, ki so zdravi in veseli. To bolnikovo razpoloženje mora vsak obiskovalec poznati in z njim računati.

Važno je tudi, da poznamo v kakem razmerju sta bolnikovo razpoloženje in resnost njegove bolezn. Večina bolnikov je zelo dovzetna za nežno sočutje. Ogibati se moramo vsake najmanjše stvari, ki bi utegnili slabo vplivati na bolnika, zato je treba imeti pri bolniških obiskih srčne kulture. Nikakor ne gre, da bi pripovedovali bolniku o sumeh, veseljih in hrupnih zabavah. «Sloda, da te ni bilo zdraven, kako je bilo prijetno, take in podobne krilatice vplivajo zelo slabo na bolnika. Bolnik ne sme videti zaskrbljenosti na obrazu obiskovalca, to bi ga samo potilo, tudi ne sme opaziti veselosti v našem obnašanju, kajti v tem slučaju bi bolnik lahko mislil, da smo brezbržni za njegovo bolezen. Ne bo pa nanj slabo vplivalo, če bomo pokazali pri obisku zdrav, spodbujajoč humor. Pozdravi, ki mu jih morebiti prinašamo ob njegovih prijateljev in znancev, mu bodo brez dvoma v veselje in tolažbo. Nikakor ne razlagajmo bolniku, da smo sami v zdravstvenem oziru mnogo na boljšem položaju. Ze zdravi ljudje so tu zelo občutljivi, kaj žele bolni.

Vedno moramo imeti pred očmi, da so bolniki zelo občutljivi ljudje in da mislijo, da zasluži njihov po-

ložaj vso, da, celo edino pozornost. Tak egoizem je pri bolniku razumljiv in do neke mere tudi opravičljiv. Ne pozabi, da lahko z eno samo kretnjo nepazljivosti bolnika užališ, prav tako pa ga z znakom pozornosti in vljudnosti dvigneš in razveseliš, zato imej srce! Dr. S. B.

NASVETI in odgovori ljudskega zdravnika

V. P. iz Trsta: Ze kmalu več kakor dve leti, se mi od časa do časa pojavijo hude bolečine okoli želodca in jeter, ki so vedno združene s težkim napadom in bruhanjem, posebno če uživam kako preveč mastno jed, jajca ali grah. Bila sem že večkrat pri zdravniku, ki mi je ugotovil želodčno nervozo in odebelenje jeter. Bila sem tudi na pregledu z žarki. Držala sem se diete in že več časa nisem imela nobenih neprijetnosti. Sedaj pa sem zaužila nekoliko slanine in ponoči sem dobila zelo hud napad z bruhanjem. Sem zelo v skrbeh, če niso to morda znaki raka. Stara sem 43 let, bila sem vedno zdrava.

Odgovor: Vaše bolečine so v zvezi z vnetjem žolča, ki pri 43 letni ženski ni redko. Zaradi tega so jeter debelejša in bruha vselej, kadar jeste slano. Dokler živite, se boste morali držati diete. Rak je zaenkrat izključen.

B. L. iz Sv. Magdalene: Na rožnici enega očesa se mi je napravila krvava pika. Če pritisnem na gornjo veko, me močno zaboli. Veke obeh oči imam otekle posebno zjutraj. Cutim tudi veliko utrujenost in skelenje. Nisem kratkovidna in ne dalekovidna.

Odgovor: Če ste bili istofasno prehlajeni, bi bili vsi ti znaki, ki jih opisujete, v zvezi s prehladom. Ako pa vas ni mučil prehlad, pojdite k očesnemu zdravniku, da vas pregleda.

M O D A

Sveži poletni obleki iz črtastega platnenega blaga

Domen navad

V človeškem življenju imajo navade veliko vlogo. Mati toži o slabih navadah svojega otroka in tudi učitelju ne ostanejo skrite. Dobre, lepe navade lajšajo človeku življenje, slabe ga ovirajo in mu otežujejo borbo za obstanek. Naravno je, da je vzgoja navad važna naloga šole in doma. Z navajanjem otroka k delu, krotimo otrokove slabe navade. Mala lutka in Joško znata že pogorniti in odgrniti posteljno pregrinjalo, obrisati tla, prinesiti na mizo kosarico s kruhom in pribor, pomagata materi pri gospodinjstvu in tudi očetu pri gospodarskem delu, ako je potrebno. Ze v predšolski dobi je treba otroka navajati na vse, kar bo v življenju potreboval, predvsem na lepe navade, brez katerih mu življenje ne bo prijetno. So starši, ki se premalo zavedajo važnosti vzgoje k delu. Večkrat slišimo: «Poberi se, da bo enkrat mir!» Ali: «Prav nič te ne potrebujem, kar pojdi mi izpod nog!» Otroci gre, ker mu mati ni znala naziti primernega dela, take zaposlitve, kakršne si je želi. V takih primerih mati zelo pogreši in največkrat postane tak malenkosten pogrešek naravnost usoden za otrokovo bodočnost. Da si mati zopet pridobi otroka, ki ga je tako zavrnila, jo stane mnogo časa, besed in lepih zgledov.

Otroka ne smemo obremenjevati s pretežkim in preobilnim delom, kajti delo, ki ima namen vzgajati ne sme zahtevati od otroka prevelike izgube telesne sile, delo bodi torej tako, da ne utruja.

S privzganjem volje in veselja do dela, začne otrok čutili spoštovanje do dela in delovnega ljudstva, znal bo ceniti delo in oceniti delo od dela.

Ko navajamo otroka k delu, se ne smemo omejitii edino le na fizično delo, nužno je tudi umsko delo — izvrševanje domačih vaj in učenje, ki ga morajo starši pazljivo in skrbno kontrolirati. Pregledovati morajo naloge in se prepričati, če je otroku ostalo v spominu kar se je učil.

V družini in šoli, so otroku postavljene meje, katerih ne sme prekoraciti. Nikdar jih ne bo, ako znajo starši v odnosu do otroka pravilno uveljaviti svojo avtoriteto, kar pa ne pomeni, da mu odvzamemo svobode in samostojnost.

Ne smemo torej pozabiti, da otrok ni še enak odraslemu, zato je včasih bolje, da vzgojitelj kako slabo navado raje spregleda kakor pa da se v jezi spozabi in otroka preostro kaznuje.

Otrok se mora priločiti hišnemu redu in disciplini in mora nuditi pomoč pri domačem delu v kolikor mu dopuščajo njegove fizične moči. Na ta način bo otrok spoznal, da je red v hiši nekaj lepega, a ohranitev reda dolžnost vsakega družinskega člana.

S.

Madeže sladoleda odstraniš, če zamazano mesto na obleki oplakneš z mlačno vodo. Tudi madeže raznih sladkornih sokov odstraniš na tak način.

RIBJI TRG

PILOT

Ime pilot pove že dosti. Rekli bi mu lahko tudi vodič. Piloti vodijo velike ladje v pristaniščih, ribe piloti pa, vodijo velike ribe, morske some. Na našem ribjem trgu pilota ravno ne vidimo vsak dan, toda v toplih poletnih mesecih in tudi še septembra pa ni nič kaj čudnega, če ti v Trstu ponuja prodajalec ribo, ki te ne nekoliko spominja na škombra in jo v tržaščini imenujejo «fanfanon». To je pilot. Tudi njegovo meso je zelo podobno mesu škombrov; in tudi pripravljajo jih kot okusne škombre, tako da človek ne ve, komu bi dal prednost. Tam, kjer jih nalove mnogo, jih tudi posuše kot škombre in teh posušenih po okusu sploh ne moreš ločiti od škombrov.

Hrbet je moder in ta lepa barva prehaja navzdol neopazno v srebrno sivo. Celo telo obdaja okoli in okoli pet črnih širokih kolobarjev, da je videti kot da bi bil pilot prepan s petimi širokimi pasovi. Hrbtina plavut je temnomodra, tudi ostale plavuti so modre in na robovih belo obrobjene. Pilot je dolg dobrega četr metra in še kaj čez. Oblika telesa je vretenasta. Repna plavut je globoko, ostro zarezana, oči velike, spodnja čeljust daljša od zgornje. Zob je vse polno v čeljustih, na jeziku, nebu in govtu.

Pilot je moderna riba. Ali pa smo samo mi moderni in vse z našega modernega stališča gledamo. Po današnje bi lahko rekli, da je pilot neke vrste satelit. Če pa hoče biti satelit mora napraviti prej neke, vrste paket. Kako je torej s to stvarjo? Kaže, da obstoja nek sporazum med morskimi somi in piloti. Oboje družili eden in isti cilj, ne svetovni mir, marveč jesti in to dobro jesti, kar ni slabo in niti neumno. V morju se pravi marsikaj dobro jesti. Prav gotovo se pravi tudi dobro jesti, potovati za velikimi orjaškimi ladjami im pobirati in požreti vse, kar iz teh velikih ladij leti užilnega s krova in vseh močih odprtih ladij. Predstavljajmo si orjaško moderno ladjo z mnogimi potniki; od nje vedno pada kaj za pod zob. Orjaški morskii somi z usti

na trebušni strani plavajo za to potujočo kuhinjo in restavracijo. Toda morskii somi baje niso preveč odprte glave. Kaj hočejo s pametjo, saj imajo moč in kdor je močan, njegova vedno velja. Pa se vrnem k prehrani morskii somov. Morskii somi že pojedjo, kar pride z ladij toda ne najdejo sami, če jim pride slučajno v žrelo hrana je dobro, toda v neizmeren morju je to težka zadeva. Saj ste čuli že kdaj o verjetnostnem računu. Tudi morskii som je utegnil o tem že kaj čuti. Izobrazba je res že daleč prodira. Tudi malemu pilotu dišijo dobrote z ladij. Toda tako mala riba, pa bi se revica sama odpravila na težko pot preko širnega morja? Kje vse prežijo nanjo nevarnosti! Življenje je samo eno, treba ga je čuvati.

Morskii som potrebuje mnogo hrane, pilot malo, dovolj so mu drobtinice s požeruhove mize. Vsak morskii som,

ki potuje za ladjo, ima po enega ali dva pilota. Ko padejo v morje večji kosi hrane in somi ne vedo zanje, plavajo takoj piloti k hrani, nato pa takoj k svojemu somu in ga obveščajo in vodijo do hrane. Seveda pri tem tudi piloti ne ostajajo praznih ust. Ker potujejo ob morskii somih, so popolnoma varni, kdo se jim kaj upa. Morskii som bi sicer tudi njih pohrustal, kot včasih kak velik podpisnik pogodbe malega satelita, toda piloti so dovolj urni in izkušeni, da držijo vedno pametno razdaljo med svojo kožo in somovimi usti.

Mnogo potnikov je opisalo, kako jih je na dolgih prekomorskih potovanjih kratkočasilo opazovanje morskii somov in pilotov. Če se baje som ujamne, takrat plavajo vodiči pred ladjo in iščejo novega soma; v spremstvu soma plavajo navadno za ladjo.

Pilot živi v toplih in zmernih morjih, ki so v zvezi z Atlantskim oceanom Seveda so na ameriški in evropski, oziroma afriški strani. Cestokrat se ulove v mreže škombrov. Love jih na trake.

Samice verjetno ležejo jajčeca sredi morja in mladi zarod je prepuščen milosti in nemilosti zakonom morja.

T. P.

Naše stanovanje poleti

Nastopilo je poletje in z njim vročina. Naše stanovanje je postalo kar iznenada pretoplo. Praktična gospodinja pa se lahko obvaruje tudi prehude vročine in spremenit stanovanje v prijeten hladni prostor.

Najprej odstrani vse preproge, večje ali manjše. Takoj bo prostor hladnejše izgledal, kajti volnene preproge že same po sebi vzbujajo vtis toplote, ki je pozimj prijeten, poletj pa kar preveč dušljiv. Ker pa so preproge iz volne, jih moraš skrbno spraviti, da jih obvaruješ pred molji. Najprej jih za dva dni izpostavi na svež zrak, z narobno stranjo proti svetlobi, potem jih dobro, a pazljivo, da ne natrgaš niti, preložiš z otepadem, jih razprosti po tleh, odstrani vse madeže, potresi po lični stranikossveže narezane solate in krepko po njih epometaj, nakar jih spet obesi na zrak, da se posuše.

Medtem si pripravj ne prestarih in cejih časopisov, položi jih po tleh v plošev, ki naj bo večja od preproge, ki jo položiš nanje, ko se

posuši. Opraši nato površino z DDTijem, potresi s naftalinom in preprogo zvij s časopisom vred (preganiti je ne smeš, sicer se natrga). Ko si zvila vso preprogo, zavijaj na obeh straneh papir in preveži tako, kakor prevezuješ kuhane štruklje. Na kos papirja, ki ga potlaneš med gube, napiši kam preproga spada, da se pozimj izogneš nepotrebnemu iskanju.

Upajmo, da nisi staromodna in ne zastiraš oken ali celo vrat s težkimi temnimi zavesami, ki so vročini ljub zaveznik. Če jih pa le imaš, jih takoj odstrani in zastrji okna z nežno barvnimi zavesami, ki dajejo sobi prijetno svežino.

Tapecirane naslanjače prevleci s platnenim črtastim ali enobarvnim blagom. Taka prevleka, ki mora biti svetle barve, je zelo praktična, ker varuje naslanjač pred prahom in madeži, hkrati pa daje še občutek hladu.

Imej v sobah vedno sveže cvetje, čim manj nepotrebnih okrasnih predmetov in videža boš, da bo tvoje stanovanje tudi poletj prijetno.

TRZASKA KUHINJA

SE O RDECIIH JAGODAH

Umi 20 dkg jagod v mleku, jih nato previdno stresi v precej veliko skodelo in jih previdno zmešaj s 7 dkg sladkorja; komčno jih spet pazljivo, da se ne zmečkajo, zmešaj s sokom 2-3 debelih pomaranč.

TELECJI ZREZEK Z LIMONO

Napravi iz 300 g telečjega mesa tenke zrezke, jih položi na krožnik, polij povrhu 2 žlici oljnega olja, sok ene limone, osoli in popopraj. Zrezke večkrat obrni. Medtem sprži v 5 dkg masla nekoliko česna, ki ga potem, ko je rumenkast, odstrani. Narahlo potresi zrezke z moko in jih opraži po obeh straneh. Ko so pečeni, jih daj na krožnik, v omako pa, ki ti je ostala v ponvi, vlij 2 žlici belega vina. Pomešaj in vrzi nato na zrezke.

NOVA SREDSTVA za pobijanje boleznin in škodljivcev v sadjarstvu in vinogradništvu

Napredna kmetijska tehnika je v poslednjih letih našla nova sredstva za pobijanje različnih boleznin in škodljivcev v sadjarstvu in vinogradništvu. Z novimi sredstvi si prihranimo čas in obenem se običajno znižajo stroški. To bi morali naši kmetovalci upoštevati in ne držati se starih navad in sredstev kot pijanec ploča. Do sedaj smo glavne boleznin pri vinski trti pobijali le z žveplom in modro galico, proti škodljivcem pa večkrat sploh nisimo nič ukrenili. Vsi dobro vemo, da je poleg peronospore glavna bolezen, ki se vsako leto javlja na trti — plesen (oidij vinske trte). Plesen smo doslej uničevali le z žveplom, ki pa ga je treba uvažati iz inozemstva. V Jugoslaviji so kot nadomestilo za žveplo začeli uspešno uporabljati koloidno žveplo (preparat, ki se topi v vodi) tako imenovani «sulikol ali sumparol», Sulikol uporabljamo lahko samega, tako da prašivo predvsem raztopimo v vodi in z njim škropimo trte v določenem času. Na 100 l vode vzamemo 150-250 gr sulikola, ki ga lahko kar dodamo raztopini modre galice in apna (bordoške brozge). Tako si prihranimo čas, z enim udarcem ubijemo kar dve muhi; to pomeni, da z enim škropljenjem uničimo peronosporo in plesen.

Ko se pri nas torej pojavljata peronospora in plesen, škropimo trte kar z bordoško brozgo, ki ji dodamo 150-250 gr sulikola. Edino pozneje, ko ni škropljenje z modro galico več potrebno, lahko uporabimo žveplo ali samo raztopino sulikola. Praksa je pokazala, da lahko na 1 ha vinogradov uporabimo namesto 80-90 kg žvepla le 10 sulikola.

Tovarna Zorka v Sabcu (L. R. Srbija) izdeluje bakterno apno (bakreni kreci «Sfinks»). To je prah, ki vsebuje baker (modro galico) in apno tako pripravljeno, da prah enostavno raztopimo v vodi in ga uporabljamo v določenih 1-2% raztopini enako kot že omenjeno bordoško brozgo. Z bakrenim apnom prihranimo delovno silo in material. Dobro vemo, koliko časa zamudimo za pravo bordoško brozgo. Da se galica raztopi jo moramo obesiti v vrečici ali košarici čez noč v vodo. Če se nam mudi, jo moramo stolči (razdrobiti) in raztopiti v topli vodi. Apno moramo namakati v drugi posodi. Druga nevšečnost pa je, da moramo bordoško brozgo uporabiti čimprej, ker v nasprotnem primeru ni več tako učinkovita. Paziti moramo tudi, da je raztopina pravilno pripravljena, da ni namreč v njej preveč apna ali modre galice. Vse to odpade z že pripravljene bakterne apnom.

Poleg omenjenih škroplilnih sredstev, lahko uporabljamo še lista, pri katerih prihranimo delovno silo in denar: «Cuprenza» (nemški preparat) sestavljen tako kot «Sfinks»; uporabljamo ga

proti peronospori v 1-2% raztopini. Trto napadajo razni škodljivci, med katerimi sta najbolj znana listni zavijač in molj. Proti njima smo doslej uporabljali zelo hude strupe, arzenate (apneni in svinčeni arzenat) nevarne za ljudi in živali. Te lahko uporabljamo zgodaj poleti, pozneje pa je nevarno, da pridejo v vino. V zadnjih letih so začeli tudi v vinogradništvu uporabljati DDT preparate v prahu ali v tekočem stanju. Ti delujejo na živčni sistem vseh mrzlo-krvnih živali in tudi na prej omenjeni. Cim pride živa v dotiko s temi preparati, omrtvi (paraliza). Po trgovinah dobimo več vrst teh sredstev. Njihova učinkovitost je odvisna od odstotka strupene snovi, ki jo vsebujejo: (diklor difenil trikloretan). Najbolj znani so: gesarol, pantakan, pepein, neocidil, larvicid DDT preparati niso strupeni za ljudi in živali.

Trenutek, ko oljčna mušica odlaga jajčeca

Oljke, pokvarjene po črvičku oljčne mušice

Kmetovalec v juniju

POLJEDELSTVO

Odstranimo žito s škarjami vse smetljive klase, toda ne raztresajmo jih med žitom, da se črni prah ne prime zrnja na drugih klasih, s čimer bi bolezen samo razširili. To delo opravljamo, ko ni vetra. Proti koncu meseca se prične žetev ječmena.

V višjih predelih okopavamo v tem mesecu krompir. Tudi pri tem delu moramo biti previdni. V rahli in suhi zemlji ne smemo okopavati krompirja preveč visoko, ker tako preveč dvignemo zemljo in povečamo izhlapevanje zemeljske vlage. Bolje je, da v takem primeru njivo večkrat oplevemo in prerahljamo, kakor pa da bi jo obračali. Če se pojavi na krompirju strupena rosa (peronospora), ga moramo škropiti z modro galico kakor trto. V obalnem pasu bomo proti koncu meseca pričeli kopati zgodnji krompir. Takoj po žetvi in ko skopamo krompir, moramo njivo plitvo prerati in sejati činkvanti, repo in pa ajdo. Da ne bomo v zadregi za krmno, sejmo koruzo za pitnik, krmilno repo in pa peso. Nobeno strnišče ne sme ostati nepreorano!

TRAVNIŠTVO

Košnja je pred vrati. Kosimo tedaj, ko je večina trav in detelj že odcvetela. Trave so sočne in lahko prebavljive samo do cvetja v cvetju, ne pa takrat, ko postajajo večno bolj lesnate in neprebavljive.

Prav ničesar ne pridobimo, ako pustimo trave dolgo rasti; imeli jo bomo mogoče nekaj več, a ta večja količina ni toliko vredna kot zgubi krma na svoji redilni vrednosti.

Takoj po košnji lahko polivamo

po travnikih gnojnice. Tudi umetna gnojila lahko trosimo po ravno pokosenih travnikih. Dobro gnojen travnik poplača stroške v obilni meri.

ZIVINOREJA

Glede zelenega krmiljenja goveje živine velja isto kot za maj. Pri krmiljenju krav je treba posebno paziti, da dobivajo zeleno krmno enakomerno in redno. Teleta, ki so se izlegla pozimi in spomladi, krmimo najbolje, ako jim pokladamo dobro seno in močna krmila. Pusačajmo jih vsak dan v tekališče blizu hleva.

Junij spada med vroče poletne mesece. Skrbimo za hlad v hlevu in varujemo živali pred nadležnimi muhami. Živina naj se pase le proti večeru in v zgodnjih jutranjih urah. Po hrbtni koži opazujemo spomladi in poleti mnogo izboženih mest; v teh so ogrci govejega obada, ki uboge živali zelo nadleguje v svojem razvoju in pozneje kot obad. Ogrce je treba odstraniti izpod kože z iztiskavanjem.

Prašiči morajo imeti v vročem poletnem času senčno tekališče, kjer se po možnosti lahko tudi kopljejo v hladni vodi. Ne sme manjkati prašičem tudi dobra pitna voda v koritu, da si lahko gasijo žejo vsak čas. Pazimo strogo na snažnost posode za krmno in prav tako na vsestransko snago v svinjaku, da obvarujemo prašiče pred kužnimi boleznimi.

VINOGRADNIŠTVO

Sedaj je v vinogradu vse polno dela. Najvažnejši opravili sta žveplanje in škropljenje, ki sta nujno potrebni. Izvršiti ju moramo v vsakem času, ne glede na to, če je morda trta v cvetju. Če opazimo grozdne molje v zarodu, pridamo brozgi za škropljenje tudi svinčeni arzenat. V juniju je potrebno tudi povezati mladje, da jih veter ne polomi. Za vezanje rabimo liče. Ob povezoivanju odstranimo tudi nerodovite poganjke.

Druga dela v vinogradu so: zatiranje plevela, pobiranje trtjono-vih zavitkov in pa zeleno cepljenje!

KLETARSTVO

Kdor še ni drugič pretočil svojega vina, naj stori to sedaj. V tem mesecu postane v kletih toplo in vina se lahko začne kvartiti. Da to preprečimo, storimo vse, kar preprečuje bolezen vina. Držimo torej klet dobro zaprto, snažno in zažigmo večkrat malo žvepla v njej. Sodji naj bodo vedno polni in zato zalivamo vsak teden, seveda le z dobrim, čistim in zdravim vinom. Tudi na prazne zobe ne smemo pozabiti fer jih večkrat za-

dimimo. Zato rabimo le trakce ali pa kolačke na azbestu.

SADJARSTVO

Od sedaj imamo zrele češnje. Ko obiramo češnje, ne hodimo na drevo z okovanimi čevlji, ker to zelo škoduje drevesu. Na mladem drevju navadno opazimo v tej dobi mnogo listnih uši in pa mravelj. Listne uši lahko zatiramo z izvlečkom kvasijevih trsk. To so lesene trske nekakega drevesa v Avstraliji. Teh trsk potrebujemo 5 kg na 100 litrov vode. Tekočino napravimo takole: Vzamemo 20 litrov vode in v njej namakamo 5 kg trsk dva dni. Nato takoj odlijemo, dodamo pa še 80 litrov mrzle čiste vode. S to tekočino poškrbimo drevesa, da bo teklo od njih. Imamo pa mnogo sredstev v boju proti ušem, tako na primer «aficida bonna», katerega uporabljamo v raztopini 0,4 odst.

Na drugih sadnih drevesih opazimo razne gosenice, ki žro listje in molje, ki kvartijo sad in ga napravljajo črvicega. Proti tem škodljivcem škropimo s pol odstotno raztopino svinčenega arzenata v vodi.

VRTNARSTVO

Ko postanejo prošje one lehe, na katerih smo pridelali zgodnje zelenjad, jih obsadimo z zeleno, s čebulo, poletno endivijo, fižolom, repo, ohrovom, zeljem, poznimi paradizniki in jesensko cvetačo, s poznim brokolom, jesensko in zimsko endivijo ter z zinsko redkvijo. Za seme pustimo solato, ki ima največjo in najbolj trdo glavo. Vsako za seme odbrano solato zadržujemo s količem. Privezujemo kumare in paradiznike in poškrbimo jih nekoliko z raztopino modre galice in apna proti smodu. Če je vrh dober, ti ne bo manjkalo zelenjave.

ČEBELARSTVO

Ko se čebele pripravljajo na roj, pazimo, da nam roj ne ubeži. Prvič niso tako nevarni, toda družici, ki knajo mlado matiko, kaj raj odjadrajo. Roje, ki so se usedli nizko, lahko otresemo naravnost v panj ali zabojček s srčnim zeljem (melasa). Duh tega zelišča čebelam ugaja; roj kaj rad zleze v posodo, ki diši po tem zelišču. Ko je večina čebel v zabojčku ali panju, ga pustimo nekaj časa na mestu, kjer smo roj ujeli. Ni pa dobro, da pustimo zabojček na tem mestu do večera, ker je premeščanje čebel v panj zvečer težje; razburijo se in rade pikajo, dočim so takoj po rojenju že vse v ognju rojinega nagona in ne pikajo. Ako pričakujemo roj, ne držimo križem rok, ampak pripravimo panj. Nikakor pa ne smemo staviti vseh okvirjev v panj, ker bi potem čebele delale na vseh okvirjih, ne da bi katerega popolnoma izdelale.

V borbo proti oljčni mušici

V drugi polovici junija se pojavi po naših oljnih nasadih zelo majhna mušica, podobna navadni muhi, ki pa povzroča našemu gospodarstvu ogromno škodo. Predlanski je pri nas ponekod uničila skoro ves oljčni pridelek. V Italiji je v gospodarskem letu 1947-48 uničila nič manj kot 245.000 q olja in povzročila škode več kot 1 milijardo lir.

Kako spoznamo škodljivca? Oljčna mušica je 4-5 mm dolga muha rumenkasto — kostanjaste barve. Mrežasta krila so rumenkaste barve. Med podobnimi mušicami jo lahko razlikujemo, ker ima temno pego na robu kril. Ličinka, brez nog in glave je bele barve. Odrasla samica obleta oljčna drevesa prvič v drugi polovici junija in odlaga jajčeca v notranjost sadežev. Značilno je, da se v času obletanja hrani s sladkim sokom (nektarjem) nekaterih rastlin. To nje pohlepnost po sladkem soku iskristimo, da ji v določenem času pokladamo sladke zastrupljen sok in jo na ta način uničimo.

Samica znese do 300 jajčec v svojem življenju. Če pomislimo, da ima ta škodljivec v enem letu 3-4 generacije, si lahko predstavljamo, koliko tega mršesa se nakoli od ene same muhe v enem letu. V notranjosti sadu se ličinka razvija in končno zabubi. Iz bube izleže novi odrasli škodljivci in nadaljuje svoje uničujoče delo. Prvič se pojavi, že omenjeno v drugi polovici junija, druga generacija se pojavi v drugi polovici julija, tretja konec avgusta in (v toplih krajih) eventualno še četrta v začetku septembra. Napadeno sadje odpade ali pa če ostane na drevesu, je malo vredno in večkrat pokvari celoten pridelek.

Kako uničujemo škodljivca? Mušica se hrani v času, dolder ne položi jajčec, s sladkim sokom nekaterih rastlin. Uničujemo jo najlaže, da ji v tem času nastavimo zastrupljeno vabo iz sladke melase, kateri dodamo nekaj strupa — arzenata. Zastrupljeno tekočino pripravimo takole:

V 80 l vode raztopimo 10 kg sladkorne melase, v drugih 10 litr toplje vode pa 300 gr natrijevega arzenata (če nimamo na razpolago natrium arzenata lahko uporabimo apneni ali svinčeni arzenat) v tem primeru ni potrebno, da je voda topla). Tako pripravljeno raztopino vlijemo v začetku junija v plitve posode (3-4 litr vsako), ki jih razobesimo po oljnih drevesih, in sicer na vsakih 30-40 dreves po eno posodo. Če so drevesa posajena daleč drugo drugoga (teh primerov je pri nas dovolj), pa na vsakih 20 dreves po eno posodo. Ker voda v posodah izhlapeva, jo moramo večkrat doliti.

Muha, ki obleta nasade ponodi in išče sladki sok, konča v posodi in se utopi. Ko ugotovimo, da je v posodah večje število tega mršesa, moramo v sadovnjaku položiti (razobesiti) večje število posod ali (in to je najbolj uspešno) začne škropiti vsa drevesa s tekočino. Prvič škropimo okoli 15. junija, drugič okoli 20. julija, tretjič v drugi polovici avgusta in četrto četrtič konec avgusta ali v začetku septembra. Če po škropljenju dežuje, to ponovimo.

Koliko škropiva uporabimo? Količina je odvisna od starosti in razvitosti drevesa. Na vsako drevo uporabimo približno 300-400 gr tekočine (na 100 dreves 30-40 lit).

Nikdar ne smemo pozabiti, da se v odpadlih sadovih skrivajo ličinke in bube škodljivca in zato moramo dnevno pobirati vse odpadle oljke izpod dreves in jih takoj uničiti.

Do sedaj niso naši kmetovalci polagali velike važnosti na zatiranje oljčne mušice. To pa ni prav! Kmet takoj pokliče živnozdravnika, če mu zbolijo prašiči, čeprav precej stane, ko mu pa mušica napade drevesa, pa nič ne ukrene, čeprav ima še večjo škodo kot s prašičem. Škropljenje ne stane dosti in trud je obilo poplačan. Zato moramo nastopiti proti temu škodljivcu vsa enotno in organizirano.

Obvestila

Kmečke zveze Otvoritev dvoletne kmetijske šole v Trstu

Predsednik KZ je v spremstvu strokovnega svetovalca obiskal 24. t. m. gospoda prof. dr. Andrija, predstojnika urada za šolsko vzgojo pri ZVU. Namen obiska je bil izvedeti od prof. Andrija, kaj so merodajne oblasti morebiti že ukrenile in kaj bodo ukrenile, da se odpre v Trstu dvoletna kmetijska šola s slovenskim učnim jezikom, kar so naši kmetovalci zahtevali po Kmečki zvezi že v prvi polovici aprila t. l.

Ob prijazni izmenjavi misli so v tem razgovoru ugotovili, da je otvoritev omenjene šole v prvi vrsti potrebna za izboljšanje gospodarskega in socialnega položaja tukajšnjega kmečkega življa, zlasti pa za strokovno izobrazbo domače kmečke mladine. Le strokovna izo-

brabza bo omogočila napredek kmetijstva in intenzivnejše izkoriščanje naše skope zemlje. Samo tako bo mogoč tukajšnji kmečki živelj priti do lažjega zaslužka na lastni zemlji. S tem se bo hkrati ustavil beg z dežele v mesto in tovarne, kjer je že itak veliko število brezposelnih.

Potrebno je poudariti, da pride ta kmetijska šola v Trstu v poštev za vso nad 15 let staro kmečko mladino slovenske narodnosti, ki prebiva na tukajšnjem ozemlju in si želi teoretične ter praktične izpopolnitve v kmetijskih panogah. Take srednje šole ne morejo nikakor nadomestiti tako imenovane «nadaljevalne šole za poklicno pripravo v kmetijstvu» (scuole di avviamento professionale a tipo agrario). Do teh nadaljevalnih kmetijskih šol imajo pravico, oziroma dolžnost obiska vsi šoloobvezni otroci kmečkih staršev, ki so dovršili 5 razredov ljudske šole pred izpolnitvijo šoloobvezne dobe, oziroma 14. leta, in si ne želijo priprave v kakem drugem poklicu. (Italijanski zakon z dne 22.4.1932 št. 490).

DOBERDOB

PREŽIHOV

VORANC

XIV

Namesto stotnika Fortisa je prevzel prvo stotnijo stotnik Hering, strahovit pijanec in neverjeten čudak. Bil je majhen debeluhast mož kratkih nog, ki ni nič na svetu bolj črtil, kakor marše. Ze v tem je bil pravo nasprotje prejšnjega komandanta Fortisa, ki bi bil najrajši oblezel vse visoke gore v etapi. Pod njegovim poveljstvom so se za prvo stotnijo pričela prava nebesa. Silno rad je poslušal harmoniko. Infanteristu Leči iz četrtega voda, ki je bil izvrsten mehač, je celo pomagal nekje iztakniti harmoniko, ki jo je potem Leča stalno vlačil s seboj in ob vsaki priliki raztegoval. Uvedel je tudi petje cesarske pesni vsako jutro na tešče pred kavo. To je storil najbrž zaradi politične preteklosti večine moštva, ki ga je hotel s petjem vzgajati k patriotizmu. Stotnija je prepevala dober teden dni, dokler ni nekoga jutra nenadoma prišel k razdelitvi kave major Kuretič in je z obupno gesto prepovedal vsako nadaljnje prepevanje cesarske pesni na tešče. Bil je tako prepaden, da se je ves tresel...

Nekega jutra ni bilo stotnika Heringa v službo. Kompanija ga je dolgo zaman čakala. Hkrati so ugotovili, da manjka tudi mehač Leča. Tedaj se je vsem zasvitalo, da se je s stotnikom nekaj posebnega zgodilo. Iskali so ga prvi dan zaman, drugi dan so ga pa iztaknili v neki beznici v Postojni, kjer je popival v družbi treh navadnih vojakov od trena.

Vsi poskusi, da bi Heringa na miren način spravili iz te družbe, so se izjalovili. Lajtnant Hergott, ki je bil najprej poslan k njemu, se je moral vrniti z dolgim nosom, ravno tako lajtnant Domin. Naposled je major Kuretič stvar naznanil mestnemu poveljstvu, ki je odredilo posebno oficirsko patroljo z nekimi stotnikom na čelu, da pijanca za vsako ceno spravi domov. Ko je patrolja vstopila, je Hering ravnokar objemal zaljenega trenskega vojaka ter na ves glas vpil:

«Kako naj ta... a zmaga, ko ima pa v vsaki deželi po enega pankerta? Kako naj potem zmaga...?» Mislil je namreč cesarja.

Patrolja je zadnje besede slišala. Vodja je iztegnil roko in dejal z resnim glasom:

«Kaj pa počenjate, gospod stotnik?» Stotnik Hering je takoj izpustil preplašenega vojaka, se dvignil izza mize in rekel s popolnoma mirnim glasom:

«Poglejte dobro, kaj počenjam!» Pri teh besedah je z bliskovito naglico polegnil iz žepa revolver in si pred patroljo pognal kroglo v glavo.

Po stotnikovi smrti je prevzel poveljstvo stotnije nadporočnik Kobe od druge stotnije, ki je pripeljal s seboj tudi četovodja Rodeta. Rode je bil razvpit kot največji surovež. Bil je doma nekje iz Kranjske in baje v civilu kovač. Medtem ko so se ob bližnji fronti poboljšali celo častniki kakor Hergott in postajali znosnejši, se Rode ni brigal zato in je dosledno uganjal svoja zverinstva z moštvom. Prvi vod, kateremu je bil pridelen, je stiskal zobe in molčal, češ, saj bomo itak v kratkem tam...

Kje...? V presledkih po deset minut jih je nato opominjalo bobnenje z bližnje fronte. Kljub temu da je bil bataljon izven območja topovskega ognja, ni moglo moštvo tisti večer zaspati. Po tesnih prostorih je vladal

napet mir. Posamezniki so ga skušali motiti s pripovedovanjem raznih dogodkov iz preteklosti, ki pa z vojno niso imeli nobene zveze. To je bilo, kakor bi živce rezal, in pripovedovalci so drug za drugim utihali.

Luči so ugasnile, toda miru, tistega miru, ki ga razgrne počitek, v baraki ni bilo. Tisti, ki so takoj zaspali, so bili le redki, večina se ni mogla upokojiti. Temu niso bile krive le uši, temveč tisti nemir, ki je že ves večer mučil možgane. Po deskah so škripale kosti premeta-vajočih se vojakov in tu in tam je kak globok vzdih spremljal brezuspešni napor, prikljucati spanec in vse pozabiti.

Kanonada na fronti pa je postajala čedalje hujša.

II.

Bataljon se je prebijal skozi temno noč proti ognjeni črti, ki je ležala pred njim na zapadu. — Bataljon je skoraj preveč povedano, kajti prva stotnija, ki je prva zapustila barake, je vedela komaj sama zase. Nihče se ni brigal za usodo ostalih štirih stotnij in čimbolj je pritiskala tema, tembolj je iz zavesti posameznikov izginjala misel na usodo tovarišev.

Predvečrajšnjim se je pričela na fronti novembrska ofenziva italijanske armade. Ze dva dni je zemlja bobnela pod udarci tisoč in tisoč granat, ki jih je ognjeno žrelo onstran Soče neprestano bljuvalo proti vzhodu. Bataljon je še ves dan smel prisluškovati temu peklju, drugi dan pa je v mraku prišlo povelje: «Napreji!»

Nad Vipavsko dolino je viselo grozotno nebo težkih začrnelih oblakov, iz katerih je pršel droben, neprijeten dež. Na vzhodu je odseval drgetajoči svet fronte visoko pod nebo. Kosmi brejih oblakov so na vzhodni strani žareli od frontnega ognja, medtem ko so na drugi, zahodni strani, tonili v strahotne, dolge sence. Ves vzhod je bila ena sama visoka, goreča stena, ki je s širokim plamenom utripala na jug in sever. Nizko na obzorju te stene so se videli močni, goljufivi obrisi nekega hribovja, toda ti obrisi so se vsak hip zlivali v goreči sij grozotne ognjene stene za njimi in nad njimi.

Tla so bila opolzka, vendar je bila cesta še trdna in ravna, zatorej je šlo. Sij goreče stene je metal svojo luč po odprtih poljih in lajšal korakanje skozi noč. Polje in bregove so sekali sem in tja jeziki temačnih senc, ki so se kradle sem od bogve kod. Bilo je videti okolič, drevje, bele hiše, neko vas z visokim topim zvonikom. Vendar se ni nihče oziral po okolici, oči vseh so bile uprte v gorečo steno na vzhodu.

Tja proti goreči steni je korakal bataljon...

Oči niso razločile ničesar, noge so same od sebe prebirale korak za korakom. Čeprav se je zdela stena tako blizu, da bi jo z roko dosegel, je bilo do nje še nekoliko kilometrov. Pot, ki je po njej korakal bataljon, še vedno ni bila v območju topovskega ognja.

Stefanič je uprl oči v Barfussa, ki je s sklonjeno glavo korakal poleg njega:

«Ali je bilo v Galiciji, tudi tako?»

Barfuss je dvignil glavo, odgovoril pa ni takoj; njegove oči so se prej uprle v goreči pekel pred njim. Šele čez nekaj časa je odgovoril z votlim glasom:

«Ne, v Galiciji kaj takega ni bilo...»

Pred odhodom je dobil vsak čutaro rumu, toda s pripombo, da se pijače nihče ne sme dotakniti, pre-

den ne pridejo v strelske jarke. Vendar je že takoj po odhodu zasmrdelo po rumu. In čim daljša je bila pot, tem močnejši je postajal ta duh. Naposled se je zdelo, da spremlja stotnijo z rumom napolnjen nizek oblak.

Pod gorečo steno je spet vztrepetal svetel obris nečesa podolgovatega položnega.

«Kaj pa je tam?» je vprašal Palir.

«Hrib svetega Mihaela...» je odgovoril nekdo iz ozadja.

Niso se utegnili napraviti dveh korakov, ko se je oblak že spet strnil s steno, v en sam plamen, zemlja pod nogami se je še huje zazibala.

Nenadoma je Demarka prišla čudna objestnost; zasmejal se je, kakor da bi zaskovikala sova, in rekel:

«Tja gor gremo...»

Stotnija je hodila že tri ure, če ne še več. Medtem je zapustila glavno cesto in se napolnila na levi breg reke, ki je kljub dežju in jeseni komaj slišno godijala proti goreči steni. Ona tudi... Odslej je bila pot zamudnejša, toda bila je varnejša. Vojaki so kmalu opazili, da je bila glavna cesta malo naprej že pod topniškim ognjem. Z vsakim korakom so razločnejše videli eksplozije, ki so razbijale okrog ceste. Veasih je kaka granata zašla bliže proti njim, vendar čez reko ni padla nobena. Razločno pa se je čulo tuljenje železja in kamenja po zraku.

Se malo naprej pa je stotnija zapustila dolino in krenila na levo proti Krasu. Pot je postajala čimdalje slabša, sklizka in kotanjasta. Ker se je vila na dnu velikih kotanji ter na obronkih, je bila z vsakim korakom tudi napornejša. Dobro uro so vojaki zdržali brez mrmranja, ker pa poti ni hotelo biti konec, je kmalu izbruhnila nejevolja.

«Kakšen svet pa je to?» je prvi zagodel Segal. Mož, ki je nosil gotovo dvojno breme na hrbtu, je imel pravico, razburjati se.

Tudi Pekolu je že začelo presedati, čeravno je bil potrpežljiv kakor božja mast. Toda Held, srdit sam nase, ga je takole opomnil:

«V Karlau je bilo bolje, kaj?»

Medtem je Holman že drugič telebnil po kamenju. To pot so mu morali pomagati sosedi da se je skobacal na noge. Komaj je dobro stal, je glasno zaklel:

«Naj mi še kdo tuli: S srcem in z roko za domovino... Celjisti mu razbijem...»

Amun, Stefanič in drugi so se muzali, Palir je dregnil Stefaniča pod pazduho in mu šepnil:

«Ali čuješ?»

«Cujem, čujem!»

Toda čul jih je tudi četovodja Rode, ki je korakal spredaj ter je s svojim zadirčnim glasom regnil nazaj:

«Tiho! Kdo pa ima že p-lne hlače?»

Temu ni bilo mogoče oporekati. Stotnija se je vedno bolj približevala ognjeni črti. Čeprav je bil svet, po katerem je korakala, nižji od onega, ki je ležal pred njimi, so vendar še razločili butanje granat v skalnate planote, proti katerim so šli. Posamezne škrbine so z odurnim žvenkom preletavale temačne kadunje in brez izjeme vzbujale neprijetne, mrzle občutke.

(Nadaljevanje prihodnjic)

ogovori o jeziku

Dr. Mirko Rupel

Večkrat sem poudaril, da je poglavitni namen naših pogovorov: zbuditi zanimanje za jezik, za našo najdragocenejšo dediščino, za kaj tako zanimanje je prvi korak k jezikovni izobrazbi in k tistemu, čemur pravimo «jezikovni čut».

Jezikovna izobrazba je zavestno poznavanje vzročnih zvez v jezikovnih pojavih. Nastane vprašanje, kdo nam daje to izobrazbo. Nedvomno je šola prva poklicana, da nam jo da. Vendar je treba priznati, da šola v tem pogledu pri nas ni veliko storila. Vajeni smo, da pri jezikovni izobrazbi vse preveč mislimo na tuje jezike in prisojamo to in celo splošno izobrazbo tistemu, ki zna več tujih jezikov. Res je, kolikor jezikov znaš, toliko mož veljaš. Vendar pa še nima botanik izobrazbe tisti, ki pozna imena rastlin, tudi ne moremo reči, da bi bil mesar že anatom. Prav tako tisti ki zna latinsko, francosko, angleško itd., še nima jezikovne izobrazbe. In žal tudi mnogi izo-

brazenci, pa čeprav so študirali v srednji šoli tri in več tujih jezikov, nimajo jezikovne izobrazbe ne jezikovnega čuta. A kaj bi dejal o tistih, ki niso imeli priložnosti, da bi hodili v višjo šolo? Skoraj da nimajo pomočka, ki bi jim do take izobrazbe pomagal.

Najlaže se jezikovno izobrazimo v zvezi z materinščino. Vendar je nepotrebno dolgočasiti učenca v šoli s tako slovnico, ki jo že zna, n. pr. s sklanjativjo in spregativjo. Z večjimi dijaki pa ne goje slovnice. In prav le-ti bi bili najbolj dojemljivi ne za sklanjativje in spregativje, marveč za tisto, kar pomaga k jezikovni izobrazbi: gojiti je treba stilistiko, poglobiti se je treba v rast, v zgodovino našega jezika, primerjati ga z drugimi jeziki, spoznati je treba nastanek in pomen besedi, sprejembo njih pomena, seznaniti se je treba z narečji. Da, narečja, najdragocenejši vir našega knjižnega jezika! Zato tudi pišejo naši pisatelji, doma s kmetov dosti bolj

sočen in živ jezik mimo tistih, ki so zrasli v mestu.

Kdor pozna tovariša od mladih nog pa je spremljal njegov razvoj od leta do leta, ga bo kot moža čisto drugače razumel, ko tistega, čigar razvoja ne pozna. Prav tako se godi vsakomur, kdor pozna samo današnje obliko knjižnega jezika. Sedanost v življenju človeka in narave (a jezik posega v oboje) spoznamo le s študijem preteklosti.

Koliko je ljudi, ki imajo količ-kaj jasno predstavo, v kakšnem razmerju sta si črka in glas. Mar ne slišiš celo pri izobražencih, da je treba tako in tako govoriti, ker se tako in tako piše? Kakor da ne bi bilo razmerje med pisavo in jezikom kakor razmerje med mrtvo podobo in živim človekom. Redkokdaj ustreza podoba resnici! Mar naj torej človeka popravljamo po njegovi podobi, čeprav je pomanjkljiva?

Vzemimo rekla! Mar vemo, če pravimo, «to mi dela preglavice», da pomeni preglavica omotico, glavobol, muko? «Otroci razgrajajo», pravimo pravzaprav pa voda ali vihar razgraja, t. j. podira ograde. Slišimo tudi, da «otroci razsajajo», ne pride pa nam do zavesti, da razsajati, razsajati, pomeni razsaditi, razsajati nasad, razdejeti, pokončati ga. Če ima kdo koga «na piklo», hoče reči, da meri nanj kakor s puško, ki ima za merjenje muho ali piko.

Zveza med zelen in golob, med

rumen in ruda, med skorja in korec, med kolo in koleno, med hreščati in hrošč — zveza med temi in mnogimi drugimi besedami se nam pokaže le, če se zatopimo v zgodovino našega jezika. Pri tem bomo često dobili pogled v razvoj mišljenja in sploh kulture našega naroda.

Ko bi se malo pobavili s študijem naših narečij, bi si pragnili prenekatero krivo mnenje, n. pr. da je narečje pokvarjen ali poslabšan knjižni jezik, da je to ali ono narečje grdo itd.

Z jezikovno izobrazbo, s spoznavanjem materinega jezika, kakor sem tu naznačil, si oblikujemo jezikovni čut, ki nam pomaga do lepega govora in lepšega, pravilnejšega pisanja.

Po tem kramljanju pa poglejmo, kaj je pošta prinesla. Tov. Veliko je bral izraz «svrhu voliteva», pa se mu ne zdi pravilen. Cisto prav Slovensko pravimo «za volitve». Ne bomo rekli «v svrhu zboljšanja travnikov», marveč «za zboljšanje travnikov». Takih neslovenskih predlogov, ali predložnih izrazov je še več: Glasom naredbe se morajo prigrasiti vsi, ki... (Slovensko je prav: Po naredbi). — Z ozirom na to pripominjamo, da... (Prav: Glede na to...) — Potom radia se danes vse hitro razve. (Slov: Po radiu). — Povodom jubileja je dobil mnogo čestitk. (Slovensko: Ob jubileju). — V sled boleznim nistem mogel priti (Slovensko: Zaradi bolezn). — V očigled

njegove vestnosti so mu pomoto spregledali (Slovensko: Spričo vestnosti). Ti in taki izrazi so še vgnezdili zlasti po uradih. Izogibljimo se jim!

Tovarišica Majda sprašuje, ali je bolje rabiti kateri ali ki, torej: knjiga katero sem kupila, je krasna — ali: knjiga, ki sem jo kupila. V takih primerih rabimo ki in ne kateri, a-o. To je tisti mož, ki smo ga včeraj srečali (ne: katerega smo včeraj srečali). Tam gre deklica, ki si j posodil knjigo (ne: kateri si posodil knjigo). Samo za predlogi, zlasti v 5. in 6. sklonu, je dovoljeno rabiti tudi kateri, a-o, torej: To je tisti mož, pri katerem smo včeraj bili (ali: ki smo pri njem včeraj bili). Tam gre deklica, s katero si se pogovarjal (ali: ki si se z njo pogovarjal).

Pojasnilo še brž tovarišu Jožetu izraza sindikat in proletarec. Izvor besede sindikat je grški: syndikos pomeni v grščini tistega, ki ima s kom drugim skupno pravico, potem pa zastopnika, zagovornika, odvetnika. Od tod je francosko syndicat, ki pomeni prvotno združenje za obrambo skupnih gospodarskih koristi, delavsko društvo. Iz francoščine je beseda v 18. stol. prešla v tem pomenu v druge jezike. — Proletarec je iz latinskega proletariatus, to je bil državljani obubožanega, toda docela svobodnega razreda, ki je državi koristil samo s potomstvom (z otroki), zakaj latinsko «proles» pomeni potomstvo.

Gostovanja znamenitih pianistov v Trstu v pretekli sezoni

Morda ne bo odveč, če uvodoma našim čitateljem nekoliko osvetlimo na splošno današnji problem reproduktivne glasbene umetnosti.

Velikanski socialni preobrat povojne dobe je tudi na vseh področjih umetnosti povzročil številne izpremembe. Tako tudi v glasbi. Skladatelj se je dokončno iztrgal iz «L'art pour l'art-izma», postal tolmač širših množic in svojega okolja ter postavil svojo glasbeno ustvarjalnost na realnejšo osnovo, ki je na splošno manjkala pristašem novejših glasbenih struj zadnjih desetletij, v kolikor niso nadaljevali že utrjene poti preteklosti. Odprlo se mu je široko ustvarjalno polje, nudilo se mu je nešteto motivov, vrednih obdelave. S tem je nujno produkcija silno narasla in se je povečala pomembnost ustvarjalne glasbe. Reprodukтивna glasba je sicer kvantitetno tudi pridobila na pomenu, zato pa je kvaliteto nazadovala, čemur je bilo vzrok deloma tudi izvajanje številnih nekvalitetnih skladb, ki so bile napisane v naglici zato, da krijejo dnevne potrebe.

Ker je to nezdravo razmerje kvarno vplivalo na splošen glasbeni razvoj, se je v zadnjem času zopet pričelo ustvarjati pravilno razmerje med ustvarjalno in reprodukivno glasbeno umetnostjo. Vodilni krogi so morali nujno priti do spoznanja, da pravi razvoj ni mogoč brez upoštevanja kvalitete reprodukcije. Dokaz temu so številni javni koncerti simfonične in komorne glasbe in mednarodna tekmovalna mladih umetnikov. Vedno pogostejša so tudi gostovanja priznanih inozemskih solistov.

Tudi tržaško koncertno življenje zaznamuje v pretekli sezoni lepo število gotovanj znamenitih virtuosov, med njimi posebno pianistov. In prav slednjim je namenjen naš članek.

Starosto danes živečih pianistov virtuosov bi lahko imenovali slavne francoskega pianista Alfreda Cortot-a, ki je v letošnji pomladanski simfonični sezoni izvajal skupno s simfoničnim orkestrom Tržaške filharmonije klavirska koncerta Roberta Schumanna in Friderika Chopina. Cortot je danes že precej v letih, in ni več kos fizičnemu naporu, ki ga nalaga pianistu izvajanje daljših in zahtevnejših klavirskih del. To smo občutili zlasti pri III. stavku Schumannovega klavirskega koncerta v a-molu, pri katerem bi bil mojster kljub svojemu umetniškemu zagonu skoraj odpovedal. To pa vendarle ni zmanjšalo muzikalno visoko kvalitete izvedbe tega koncerta, ki je ritmično in melodično silno bogat in poln tiste lirike, ki je Schumannova uvrstila med najvidnejše zastopnike glasbene romantike. Svoje ogromno znanje in muzikalnost pa je Cortot v polni meri izkazal pri Chopinovem klavirskem koncertu v f-molu. Ta koncert je arhitektonsko manj dognan in globok, zato pa je ves blesteč in učinkuje s svojimi pasażami v pravem pomenu besede «virtuozno». Mojster Cortot, ki je poznan in cenjen zlasti kot interpret Chopinovi skladb, je kljub svojim letom in tehnično zahtevnemu koncertu predstavil delo tako, kakor bi ga mogel le malokateri pianist mlajše generacije. Publika je razumela, da poslušala največjih pianistov in ga je nagradila z burnim aplavzom ter ga prisilila, da je dodal še dve krajši Chopinovi skladbi. Z zadovoljstvom smo poslušali slavnega virtuoza, obenem pa smo si mislili, da bi ga bilo čas pustiti, da uživa svoj zasluženi mir, ki mu po tolikih letih pedagoškega in koncertnega udejstvovanja v polni meri pritiče.

Svoj samostojni solistični koncert je izvajal Rus Nikita Magalov. Uveljavil se je kot pianist že pred drugo svetovno vojno in pri zadnjem koncertu smo ugotovili, da je tekom let še temeljiteje izdelal svoje tehnično znanje in poglobil glasbeni izraz. Interpretacija nekaterih skladb je bila deloma tega koncerta preveč samostojna, skoraj bi rekli groba. Imeli smo vtis, kakor da je pianist pozabil, da ima pred seboj občutljiv instrument in da je treba silo, katero vložil v interpretacijo svojega notranjega do-

življenja, primerno dozirati. Omenjena interpretacija je deloma zmanjšala učinek, ki bi ga bil Magalov sicer dosegel s slovitim Beethovnovim sonato op. 57, imenovano tudi «Appassionata», katere demonska sila prvega stavka in transcendentalna lepota drugega približujeta to delo največjim simfoničnim stvaritvam slavnega mojstra. Svojo odlično tehniko in muzikalnost je pianist uveljavil pri graciozni Haydnovi sonati v F-duru, Schubertovemu Impromptuju v Es-duru in Liszt-Paganinijevi koncertni etudi «Zvonček». Njegova najboljša, skoraj bi rekli, «tipična» točka pa je bil Mussorgskijev ciklus «Slike iz razstave», ki ga je skladatelj napisal pod vtisom slikarske razstave arhitekta Hartmana, ter obsega deset stavkov, naslovljenih z imeni posameznih slik. Uvod in medigre-imenovane, «Promenada», tvorijo teme z varijacijami, v katerih je izraženo razpoloženje, ki nastane pri gledalcu ob posamezni sliki. Vse «Slike» predstavljajo sijajen realističen zvočni komentar k fantastičnim, tragičnim in komičnim motivom posameznih slik. Magalov je lepo izčrpal skladateljev realistični izraz in smiselno oblikoval motive posameznih slik ter se pri tem izkazal izredno tenkočutnega muzika.

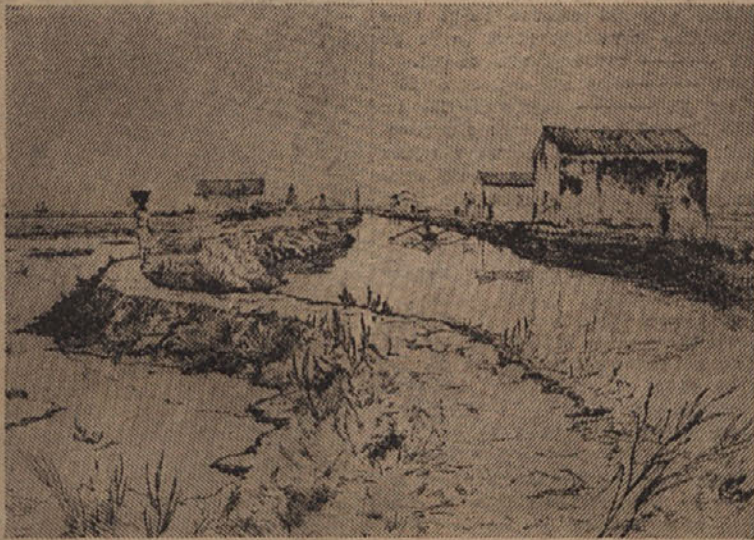
Med prvake sodobnih italijanskih pianistov prištevajo Artura Benedettija Michelangelija, ki je ob priliki gostovanja simfoničnega orkestra bozenskega konservatorija izvajal Haydnov klavirski koncert v D-duru in Schumannov koncert v a-molu, ki je zelo priljubljen, saj smo ga v teku poldrugega leta slišali kar trikrat. Pri obeh koncertih je pianist pokazal izvrstno tehniko in dobršno mero muzikalnosti. Njegova klavirska igra je povsem izenačena in ker tehnični problem zanj ne obstoji več, se pianist tem laže posveča lepoti tona. Vendar pa nam je njegova interpretacija včasih zapustila vtis, da je Michelangeli le nekoliko preveč zavezan sam vase in ne vliaga v svojo izvedbo vedno tistega truda, ki često tudi manj kvalitetne pianiste približa svetovnim mojstrom.

Naj omenimo še odličnega ameriškega pianista Earl Wilda, ki je sodeloval pri festivalu Gershwinih skladb z dvema klavirskima koncertoma: z znano «Rapsodie in blue» in klavirskim koncertom v f-molu. Ocenjevali s strogo muzikalnega vidika ti dve skladbi, bi nas na tem mestu zavedlo predaleč. Dasi Evropejci na splošno še nismo priznali polne vrednosti simfoničnega jazz-a, ki se je v zadnjih deset letih razvil v Severni Ameriki in postal nekakšen ameriški «folklor», pa vendar ne moremo zanikati Gershwinih delom velike originalnosti in sveže invencije. Če smo ocenjevali posamezna dela z nekim občutkom nezaupanja, pa nas je pianist Earl Wild prepričal stoodstotno. Tako pri «Rapsodiji» kakor pri koncertu je bila njegova klavirska igra tehnično precizna in muzikalno poglobljena. Naravnost občudovali smo briljantnost pasaž in krasno izpeljavo dinamičnih efektov. Se v večji meri pa go odlike njegove igre prišle do veljave pri komadih, ki jih je dodal na željo poslušalcev, zlasti pri Liszt-Paganinijevem «Zvončku». Tega odličnega pianista bi želeli ponovno slišati na samostojnem koncertu s klasičnim sporedom.

Naš pregled ne bi bil popoln, če ne bi omenili še Walterja Giesekinga, katerega koncert je priredila «Societá dei concertisti». Ker je imenovano društvo precej ekskluzivno in imajo k njegovim koncertom dostop samo člani, med katere naravno Slovenci nimamo dostopa, ne moremo podati podrobnejše kritike. Moramo pa naglasiti, da bi sodil koncert tega svetovnega pianista vsekakor v gledališče Verdi ne pa v «Ridotto», ki more sprejeti le omejeno število poslušalcev.

Vsa omenjena gostovanja so privabila številno občinstvo. Skoda, da niso cene vstopnicam nižje, ker bi se tako omogočil vstop tudi slabše situiranim slojem, med katerimi je prav gotovo dovolj ljubiteljev pa tudi poznavalcev glasbe.

BOŽIDAR JAKAC RAZSTAVLJA V TRSTU

BOŽIDAR JAKAC

SV. LUCIJA

Trst je spet doživel svoj kulturni dogodek. Morda največji sodobni slovenski umetnik Božidar Jakac razstavlja svoje grafike v galeriji «Scorpione». Poleg visoke kulturne vrednosti ima taka priveditev za nas tržaške Slovence tudi važen pomen za povezavo s kulturno stvarnostjo matičnega slovenskega naroda. In pri tem našem kulturnem stvarjanju ima Jakac velik delež preko že 30 let, saj je praznoval, ravno v preteklem letu 30-letnico svojega snovanja s svojo ogromno retrospektivno razstavo v osmih dvoranah Moderne galerije v Ljubljani ravno ob petdesetletnici svojega rojstva. Toda Jakac ni le predstavnik matičnega dela našega naroda, saj je napol Tržačan po očetu, ki je doma iz vasi Jakci v Bujsčini. Le malo let po očetovi izselitvi iz rodne vasi, ki mu ni mogla dati kruha, se je rodil mali Božidar nekako slučajno v novem me-

stu na Dolenjskem 1889, nekaj let preden so stari odšli v Romunijo. Ne sme zanikati, da se je Novo mesto globoko vtisnilo v dušo dorasčajočega dečka in mladeniča. Kdor pozna njegovo delo ve, da je nešteto slik, risb in grafik, ki slikajo njegovo Novo mesto in Dolenjsko. Da niti ne omenjam mnogo drugih vezi, ki so ga in ga še vežejo na Dolenjsko. Vendar je dejstvo, da se je že nekaj kot srednješolec v Idriji čutil nekako za Primorca, kar mu je zadnje desetletje, odkar je mogel obiskovati očetov dom in spoznati svojo ožjo domovnico in sorodstvo, okrepilo zavest svoje istrsko tržaške pripadnosti. Opazujte le, s kakšno iskreno navezanostjo je naslikana kršna Istra, Istra s svojimi solinami, barčicami, kraško sredozemskimi hišami, pa boste videli, da ga lahko v obilni meri štejejo za Tržačana.

Ne da bi hoteli s tem vzbujati kak omejen krajeven patriotizem, — obratno, prijetna dolžnost nam je, da po nekdanji Zupančičevi tožbi «Votel je Kras», prav nič ni potrebno, da tožimo, na nam je Istra «votla», kulturno pusta, neobdelana in neplodna. Le tožna, žalostna nam je bila doslej; mnogi in naj boljše so morali po svetu ali pa so se potujčevali pod peto divje brezobzirne italijanske latifundistične gospode. (Tudi rod našega tržaškega slikarja Jožeta Cesarja izhaja iz Istre.) Danes se je to obrnilo, kulturno in narodno osveščeni se naši Istrani vračajo, da skupno s svojimi ožjimi rojaki ustvarjajo na rodni zemlji — povezani z vsem slovenskim narodom.

Razume se po sebi, da v sklopu vsega slovenskega naroda tudi naši Istrani pomenijo le pokrajinski doprinos v skupen slovenski prostetni zaklad, stvarjen v stoletjih. Jakac in njegovo slikarsko delo je že davno vseslovenska kulturna last. In kdo pač, če ne on, ki je po osvoboditvi izpad nacistično-fašističnega divjaštva postavil temelje Slovenski Akademiji upodabljaljočih umetnosti v Ljubljani kot prvi rektor, kot nepretirani dolgoletni predsednik Društva slovenskih upodabljaljočih umetnikov in nekaj tednov sem tudi predsednik Saveza jugoslovenskih likovnih umetnikov.

Tik po zaključku prve svetovne vojne, — tudi on jo je precej okušal, bodisi v frontnem zaledju v Idriji ali kot vojak na avstrijski fronti je po srednješolski maturi v Idriji opravil umetnostne akademske študije v Pragi pri slavni čeških in nemških mojstrih; dovršil pa jih je v Parizu.

Ze med akademskimi leti je prvič obiskal francosko Severno Afriko leta 1925 in za tem Norveško in povsod slikal, neprestano, s pravo fanatično vnemo in umetniškim zanosom slika afriške puščave, beduine, norveške fjarde in njih ljudi. Tri leta kasneje je šel spet na pot v Afriko, za tem pa je prepotoval in slikal Severno Ameriko. 1936 leta pa je spet potoval po Norveškem, 1940. leta po Mažarskem, vmes pa je bil že večkrat po Italiji, da komaj omenjamo, da je nešteto krat prepotoval vse križem Jugoslavijo.

Kljub temu nezadržanemu ahasverskemu nagibu, ki ga vedno in vedno znova vleče v svet, je Jakac adevet seznejev globokok zakoreninjen v domači zemlji. Ljubljana je bila in je vedno oporišče, osrednja točka, okrog katere se vrtil vse njegovo življenje. Tu je bil v službi najprej kot profesor risanja, zatem, kot ilustrator «Jutra» itd. V Ljubljani se je vedno vračal, Ljubljani, kulturnem središču Slovencev, je polagal račune o vseh svojih poteh in o svojem delu najmanj z enoletno razstavo, ki je bila prepletana z mnogimi drugimi, prirejenimi bodisi v jugoslovenskih mestih ali v mestih Evrope, Afrike ali Amerike. Slovenska umetna in ljudska — tradicionalna kultura je bila ona, iz katere je črpal snovi in pobude svojemu ustvarjanju. Zato Jakcu ni bilo vprašanje, kje je njegovo mesto, ko je po razbitju stare Jugoslavije začelo podzemno gibanje zgraditvi nove, ljudstvo pravične Jugoslavije. Sodeloval je od početka tajno, leta 1943 pa je odšel v partizane in tam vsa leta z vsakodnevnim tveganjem glave delal in risal in prečel je v teku Narodnoosvobodilne borbe 2 edini slovenski partizanski razstavi.

Da mu je po tem neprestanem, doslednem delu pripadla vloga, da vodi vzgojo bodočega slovenskega umetniškega pokolenja je samo po sebi razumljivo kakor tudi, da je on, ki je bil že na zgodovinskem zasedanju AVNOJ-a v Jajcu, kjer se je ustvarjala nova Jugoslavija ali na Kočevskem zboru, kjer so bili formalno položeni temelji slovenske socialnega reda Jugoslavije možnost, da zastopa koristi slovenske umetnosti in umetnikov, in končno tudi jugoslovenskih. (dalje sledi)

100 LET prve slovenske gledališke predstave v TRSTU

«Od naroda, ki nima svojega narodnega gledališča, se ljudje obračajo k drugemu narodu».

(Motto nad člankom o nujnosti snovanja narodnega gledališča za Slovence. Trst, «Jadranski Slavjans», 1850).

V času, ko naše Slovensko narodno gledališče že peto leto uporno vodi borbo za dostojne prostore v središču mesta, ko sedanji oblastniki trdovratno zapirajo vrata edinemu tržaškemu poklicnemu gledališču, ko z jalovimi izgovori in izmikanjem preprečujejo temu gledališču celo nastopanje v občinskem gledališču, ki je last vseh občanov, torej tudi Slovencev, v tem času slavi slovenska odrska beseda v Trstu svojo stoletnico.

Prve podatke o slovenskem gledališkem delovanju v Trstu zasledimo v zapiskih časopisa «Jadranski Slavjan» glasilo «Slavjanskog društva». Marca meseca 1850. čitamo med ostalim tudi govor predsednika društva, ki takole opredeljuje pomen gledališča... «gledišne, ali če hočete, teatralne igre k obudi jezikoslovja, in tako omiki ljudstva veliko prizamorejav. Nadalje vabi predsednik člane k snovanju igralske skupine, išče člana, ki bi prevzel gledališko vodstvo, izbiro komadov in igralcev».

Junija, 1850, izvemo iz istega časopisa, da je poziv rodil uspeh. Tržaški Slovenec Feliks Globočnik je prevzel vodstvo dramske skupine, uredil oder in pripravil prvo slovensko gledališko predstavo: «Tat v mlinu, ali Slovenec in Nemec». O igri pravi poročilo predsednika, da «je vsako serce razveselila, vsako čelo razjasnila», in nadaljuje: «Naš oder, naše gledališče stoji pred nami. Slovenski jezik se pričinja javno uveljavljati, kar mu je bilo skozi tisoč let onemogočeno, in zadržano. Če bomo

uporni, bomo uspeli. Dočakali bomo sadove svojega truda in napore. Iz vseh krajev so v nas uprte oči rodoljubov, v daljnjih krajih se naši bratje vesele našega življenja».

Skromni in preprosti so bili začetki slovenskega gledališkega življenja v Trstu pred 100 leti. «Slavjansko društvo» se je osnovalo v Trstu koncem 1848 leta, ko je revolucionarni val že uplahnil. Čeprav niso imeli ustanovitelji društva, niti društvo samo neposredne zveze z revolucionarnim gibanjem, ki je drugod v Evropi pretreslo temelje starega družbenega reda, je ustanovitev in obstoj tega društva prav gotovo posledica blagodejnega diha «pomladi narodov», ki je razgibal družbo na tem ozemlju. In četudi upoštevamo, da je «Slavjansko društvo» deklariralo svojo lojalnost stari Avstriji, se je v okviru tega društva rodilo prvo organizirano kulturno in politično življenje tržaških Slovencev. Sedež društva in dvorana, v kateri je bila uprizarjena prva slovenska gledališka predstava, je bil v največji in najprezentativnejši palači tedanjega Trsta, v «Tergesteum».

Bachov absolutizem je zatrl prve poganjke slovenskega družbenega uveljavljanja. Toda sadika je bila vsajana. Cim bolj je sovražnik teptal in uničeval cvetove naše kulture, tem bolj so se razraščale korenine. Tudi fašizem je zaman poskušal iztrebiti našo kulturo. Viden dokaz naše vitalnosti je zgodovinski razvoj slovenskega gledališča v zadnjih 100 letih. Od skromnih začetkov, od igre: «Tat v mlinu» neznanega avtorja, do Cankarja, Shakespeara, Goldonija, Gogolja, Mollera, Ostrovskega in Galsworthya, do umetniških vrhov vsega kulturnega sveta, vodi strma pot slovenskega kulturnega življenja na Tržaškem.

Tudi današnji grobarji ne bodo prečili te zmogovite poti J. B.

Damsko indijska obramba

Na mednarodnem šahovskem turnirju v Mar del Plati v Argentini je letos prvokrat zmagal inozemec jugoslovanski prvak Gligorič pred domačini. Argentinci imajo mnogo odličnih mednarodnih mojstrov. Največ šahovskih uspehov beleži znani mojster Guimard, ki je letos zasedel 2. mesto. Tam je na tradicionalnem turnirju v Mar del Plati odigral tole lepo partijo:

Damsko indijska obramba
Beli: Guimard Crni: Michel
1. d2-d4 Sg8-f6
2. c2-c4 e7-e6
3. Sg1-f3 b7b6
4. g2-g3

Fianketiranje lovca velja kot najboljše nadaljevanje v damsko indijsko obrambo.

4. ————— Lc8-b7
5. Lf1-g2 Lf8-e7

Možen je tudi razvoj lovca na b4+, da bi mogel z damo zasesti dobro mesto na e7, vendar so pa analize pokazale, da ima črni z lovcom na e7 boljše obrambo in dobro protivno.

6. 0-0 Na 6. Sc3 igra črni takoj Se4.

Beli pričinja odločno rušiti črno kmečko formacijo, ki si jo je po 10. ————— c5? črni zelo oslabil.

12. ————— d7-d6 Na 12. ————— fe4: sledi 13. e4:

Lf6 14. Sg5 Lg5: 15. Lg5: s prednostjo. Tudi po igrani potezi v tekstu ima beli daleko boljšo pozicijo. Črni se še bori z razvojem svojih figur na damskem krilu.

13. Sf3-g5! Beli pričinja napad na slabega kmeta na e6.

13. ————— e6-d5: Po 13. ————— Lg5: 14. Lg5: e5 bi črni z Le7 osvojil kmeta na d6.

14. e4-d5: Le7-g5: 15. Lc1-g5: Dc8-d7

Preprečiti mora 16. Le7 16. e4-f5! Sb8-a6

Črni ne sme vzeti kmeta n. pr. 16. ————— Df5: 17. Df5: Tf5: 18. Le7

17. Lh3 itd. 17. g3-g4 Sa6-c7

Beli je v napadu že osvojil enega kmeta, medtem ko se črni bori z razvojnimi težavami svojih figur na damskem krilu, ki so izven vsake delavnosti.

18. Td1-d3 Ta8-e8 22.Dc2-d2 a7-a5

20. Td3-e3 La6-c4 Končno je črni le pripeljal svojo prvo figuro v igro in hoče izvajati pritisk na d5 kmeta.

21. h2-h3 b6-b5 22. Dc1-d2 a7-a5

23. a2-a3 Dd7-f7 24. Te3-e6!

Zrtev kvalitete je v tej poziciji popolnoma upravičena. Za kvaliteto dobi beli 2 kmeta z odlično prednostjo, ker črne figure nimajo prostora, da bi razvile svojo premoč v materialu.

24. ————— Sc7-e6: 25. d5-e6: Df7-c7

Bolje je bilo takoj Da7 26. Lg5-f4 De7-a7

27. Lf4-e5: Lc4-b3 Na 27. ————— Td8 sledi 28. e7 in na 27. ————— Tf6 28. Lc6 z 29. e7 itd.

28. Ld6-f8: Kg8-f8: Na 28. ————— Ld1: sledi 29. e7

30. Ld5+ Ld5: 31. Dd5+ Kh8 32. Df7 in dobi.

29. Dd2-d6+ Da7-e7 30. Dd6-e7+ Te8-c7

31. Td1-d8+ črni se vda. Po 31. ————— Te8 bi bel z 32. Te8: Ke8: 33. Lc6+ dobi še tretjega kmeta. Beli je lepo izkoristil odprto napako črnega v 10. potezi.

Scena iz filma »Manon«

MANON

Film »Manon« je bil na lanskem filmskem festivalu v Benetkah sicer odlikovan z Levom sv. Marka, z najvišjo mednarodno nagrado, vendar mu je večina kritikov to zmago oporekala. In res moremo v tem filmu najti marsikaj, kar nam brani najti marsikaj, kar nam brani odlikovanje. Prevostov roman Manon, ki je navdihnil že mnoge glasbenike in filmske ustvarjalce, je Clouzot svobodno prestavil v čas po drugi svetovni vojni: obsoja torej družbo z novimi osebnimi v okolju, ki ga predstavljata Normandijska in Pariz tik po osvoboditvi.

Dejanje se pričinja na ladji, kamor sta se vtihotapila Manon in Robert Degrieux, da bi se z židi umaknila v Palestino. Ko ju odkrijejo, pripovedujeta ladijskemu pozelniku svojo zgodbo, ki

nas prenese v neko francosko vas. Med regljanjem mitraljez in bombnimi eksplozijami Nemci beže, bližajo se Amerikanci in maktjevci uničujejo zadnje upornike. Ljudstvo hoče bivši kolaboracionistki Manon dati moralno lekcijo, maktjevci pa jo izročijo v vasno Robertu Degrieuxu. Med Manon in Robertom se vname ljubezen in oba zbežita v pravkar osvobojeni Pariz. Tam najde Manon svojega brata Lescauta, ki svojo sestro pri njenem nemoralnem življenju še podpira. Robert sicer spozna, kam je zabredel, toda vedno bolj zapada svojih bližnjih ljubezni in ji vse odpušča. Tragedija doseže vrhunec, ko se Manon odloči, da se poroči z bogatim Amerikancem. Z zvižajo zapre Lescauta Roberta v neko sobo, medtem ko se Manon pripravlja na odhod; toda izdanemu ljubincu se pocrči, da umori Manoninega brata. Manon se nato nepričakovano odloči, da zbeži z Robertom in tako ju vidimo, kako se z židi izkrcata v Palestini, kjer ju na poti skozi puščavo dohiti smrt.

Nezgovorno je najboljši prvi del filma, ki nam prikazuje Pariz z njega pokvarjeno in bolno družbo, pri kateri ni izgubil vrednosti le vsak moralni princip pač pa so celo izgubili vse pregraje med dobrim in zlim. Mračne in ostre so scene, v katerih je Clouzot podčrtal različne duševne človeške hibe. Med mnogimi učinkovitimi scenami ne moremo pozabiti tudi one, ko Manon išče v vlaku Roberta. Nekateri očita-jo filmu nemoralnost; ni nujno, da bi delo, v katerem junak nemoralno postopa, postalo nemoralno. Žal pa Clouzot kljub svojim kinematografskim sposobnostim ni iz Manon znal ustvariti umetnine. Iz svojih oseb ni izluščil bistva človečnosti in jih ni avignil do človeškega dostojanstva.

Slab je zlasti tretji del filma, ker ne opravičuje prejšnjih dogodkov, tako da ni režiserju v polni meri uspelo kritično in enotno prikazati svojega sveta. Tudi ni za zgodbo primeren okvir zgodovinski dogodek, kakršen je palestinsko vprašanje. Medtem ko spadajo v Prevostovem romanu prizori, ki opisujejo Manonino smrt med najlepše, ni zaključek tragedije v filmu dosegel zaželenega uspeha.

Največje odkritje tega filma predstavlja 18 letna igralka Cele Aubry, kateri je bil prav primeren soigralec Michel Auclair.

Poročila v slovenščini vsak dan ob 7.00 (ob nedeljah ob 7.30) 13.00 19.30 in 23.05. Poročila v italijanščini vsak dan ob 6.45 (ob nedeljah ob 7.15), 12.45 19.15 in ob 23.00. Poročila v hrvaščini vsak dan ob 18.45; Pregled tiska v slovenščini vsak dan ob 14.45; Pregled tiska v italijanščini vsak dan ob 14.30; Politične aktualnosti v italijanščini vsak torek, sredo, četrtek, petek ob 17.30. Jutranja glasba vsak dan od 6.30 do 6.45 in od 7.15 do 7.30 (ob nedeljah od 7.00 do 7.15 in od 7.45 do 8.15).

Petek: 2.6.50. 12.00 Igra godba na pihala Jugoslovanske armije p. v. Stjepana Dleska; 12.30 Mozartove uverture; 13.15 Glasbene slike; 13.45 Ljudska univerza (slov.); 14.00 Pojeta Božo in Miško, igra vaški kvintet; 17.45 Italijanske ljudske pesmi; 18.00 Sportni pregled (ital.); 18.15 Baletna glasba; 19.45 Sindikalna vprašanja (ital.); 20.30 Slušna igra (slov.); 21.30 Iz Smetanove opere »Prodana nevesta«; 22.00 Zivljenje jugoslovanskih vprašanja (ital.); 20.30 Slušna igra Španska simfonija op. 21.

Sobota: 3.6.50. 12.00 Lahek opoldanski koncert; 12.30 Prolog iz Boltove opere »Mefistofeles«; 13.15 Poje mezosopranistka Sonja Draksler; 13.45 Gospodarski pregled (ital.); 14.00 Pester spored izvaja Mali ansambel Radia Ljubljana p. v. Alberta Jermola; 18.00 Pionirska ura (ital.); 19.45 Pesmi borbe in svobode; 20.00 Hrvatski kulturni pregled (hrv.); 20.30 Hrvatske narodne pesmi; 20.45 Politični pregled (slov.); 21.00 Večer soborni večer (slov.); 21.30 Igra zabavni orkester Radia Ljubljane; 22.00 Feuilletons (ital.); 23.15 Mozart: Kratka nočna glasba.

Nedelja: 4.6.50. 8.15 Operna orkestralna glasba; 9.00 Kmetijska ura (suov.); 9.30 Kmetijska ura (ital.); 10.00 Folklorna glasba; 10.45 Oddaja za Buššino (hrv.); 11.15 Pester solistični spored; 11.45 Našim ženam (slov.); 12.00 Glasba po željah (slov.); 13.15 Priljubljene melodije; 13.30 Pionirska ura (slov.); 14.00 Glasba po željah (ital.); 17.00 Oddaja za podoželje (slov.); 20.15 Iz novejših italijanske simfonične glasbe; 20.45 Politični pregled (ital.); 21.00 Pojejo italijanski operni peveci; 21.30 Sportni pregled (ital.).

Ponedeljek: 5.6.50. 12.00 Opoldanski koncert; 13.15 Poje sopranistka Kozem Rožica; 13.45 Jezikovni pogovori (slov.) 14.00 Mozart: Kvintet za klarinet in godalni kvartet; 17.30 Sportni pregled (slov.); 18.00 Iz znanstvenega sveta (ital.); 18.15 Italijanska predikcijska glasba; 20.00 Beethoven: Simfonijska št. 6 v F-duru op. 68 »Pastoralna«; 20.45 Iz tržaškega ozemlja (slov.); 21.00 Vesela ura (ital.); 21.45 Janaček: Serenada za violino in klavir; 22.00 Zivljenje jugoslovanskih narodov (hrv.).

Torek: 6.6.50. 12.00 Opoldanski koncert; 12.30 Dvorak: Slovanski plesi; 13.15 Poje komorni zbor; 13.45 Kulturni pregled (ital.); 14.00 Igra orkester Radia Ljubljane p. v. Filipa Bernarda; 18.00 Ljudska univerza (ital.); 18.15 Komorna glasba; 19.45 Kulturni pregled (slov.); 20.00 Opera; 22.30 Nočni koncert.

Sreda: 7.6.50. 12.00 Opoldanski koncert; 13.15 Igra violinist Albert Dermelj; 13.45 Gospodarski pregled (slov.); 14.00 Igra veseli kvintet; 18.00 Z našim ljudstvom (ital.); 18.15 Borodin: Godalni kvartet v D-duru; 19.45 Partizanske pesmi; 20.00 Iz slovenske romantične zakladnice; 20.30 Radijski obzornik (ital.); 20.45 Rossinijeve simfonije (uverture); 21.00 Slušna igra (slov.) 22.20 Koncert simfonične glasbe.

Četrtek: 8.6.50. 12.00 Iz opernega sveta; 13.15 Solistična glasba; 13.45 Našim ženam (ital.); 14.00 Lahek spored izvaja Stojan Stenović s svojo kapelo; 18.00 Samospeli Marija Kogolja; 18.20 Ogrske rapsodije (Liszt in Brahms); 19.45 Iz italijanske sodobne glasbe; 20.15 Jezikovni pogovori (slov.); 20.30 Komorni zbor iz Trsta p. v. Ubalda Vrabca; 21.00 Radijski obzornik (slov.); 22.00 Potovanja po socialistični Jugoslaviji (ital.); 22.20 Večerni koncert.

Čitajte in širite
LJUDSKI TEDNIK

Dc2 pa črni z c5! prav lahko izenači pozicijo.

6. ————— 0-0 7. Sb1-c3 Sf6-e4

Črni mora na vsak način držati v svojih rokah važno središčno polje e4. V kolikor bi črni izgubil oblast nad to točko, bi bel dosegel daleko močnejšo igro v sredini šahovnice z lepimi izgledi na napad na črnega kralja.

8. Dd1-e2 Se4-c3: Skakač odstrani močnega belega skakača na c3, ki napada polje e4 in v naslednji potezi ponovno podpre obrambo ogrožene točke e4.

9. b2-c3: Navadno se igra Dc3: da se beli izogne dvojnemu kmetu. Igrana poteza je zelo dvorezna.

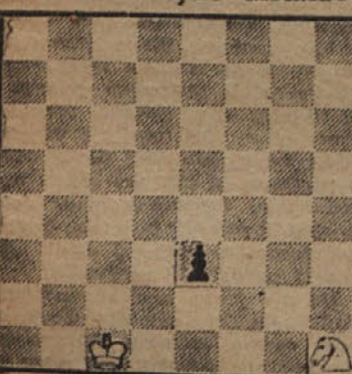
5. ————— 15-16 10. d4-d5 c7-e5?

Preprečiti hoče skok skakača na d4, kjer bi imel krasno mesto. Boljša je obramba 10. ————— Sa6 11. Sd4 Se5 12. Td1 Dc3 13. Td1 g6 14. La3 e3 itd. Ali 12. La3 Se4! 13. Le7: De7 14. Le4: fe4: 15. De4: Tae8 in črni bi imel zadovoljivo igro v obeh primerih.

10. ————— ed5: zaradi 11. Sd4 ne gre.

11. Tf1-d1 Dd8-e8 12. e2-e4!

ŠTUDIJA za samostojno analizo

BELI: Kc1, Sh1 (2)
CRNI: Kf3, e6, e3 (3)
Beli na potezi
Rešitev pričujemo v naslednji številki.

Rešitev študije

BELI: Ke5, Lg5, h7 (3)
CRNI: Kb4, Lf7, a2 (3)
Crni dobi takole:
1. Ld2+ Kb3 ali Kc4 2. Lc3; Kc3.
3. h8 DaD 4. K poljubno + beli dobi.

Ing. ŠIKOSEK BORIS

PROSVETA

med ljudstvom

KULTURNA PRIREDITEV PEVSKEGA ZBORA IN DRAMSKE DRUŽINE PD LONJER-KATINARA

V nedeljo 28. maja je prosvetno društvo Lonjer-Katinara dokazalo svojo veliko zmogljivost. Pevovalja tov. Just Lavrenčič je s svojim zborom skrbno in vsestransko dobro pripravil pevske točke sporeda, ki jih je zbor ubrano zapel na tej prireditvi. Vzdušje ubranosti med občinstvom je nastalo ob petju Prelovčevega »Pozdrava« in Pregljeve »Mlade garde«, s katerima je zbor začel prireditev. Tov. Kalanova je nato orisala življenje, delo in umetnost pred kratkim umrlega slovenskega pisatelja Prežihovega Voranca in prebrala odlomek iz njegove knjige »Naši mejniki«. S svojim ljubkim in prisrčnim nastopom sta navdušila pionirka Pečar Andrejka z Goriškovo »Kupite rožice« in pionirček Fadina Učo s »Pomladjo v svobodi«. Prava presenečenje je bil nastop dramske družine z enodejanko Zorana Hudalesa »Vrnitev«. Igralci so nas s svojo naravno in dobro igro prepričali Vloge so bile v rokah Pečarja Maksa, Udovičeve Dušice, Maverjeve Marije, Močnika Dušana, Coka Ljuba, Lavrenčičeve Kristine in Coka Karla. Po igri je tov. Udovičeva Dušica recitala z občutkom Seliskarjevo »Vihraje zastave«, pionir Maver pa Borovo »Mi gremo«. Pred igro in pred temi recitacijami je zbor zapel še nekatere pesmi. Na velikem dvorišču gostilne »Pri

Zupanu« ni bilo dovolj prostora za mnogoštevilno občinstvo. Vsi navzoči so doživeli na tej lepi prireditvi zelo velik umetniški užitek.

PEVSKO DRUŠTVO »IVAN VOJKO« S PROSEKA — KONTOVELA V VIPAVSKI DOLINI

V nedeljo 21. maja je bil pevski zbor »Ivan Vojko« s Proseka — Kontovela gost sindikatov v Vipavi in Ajdovščini. Po prijetni vožnji je 63 pevcev dospelo ob 10. uri dopoldne v Vipavo, kjer so nastopili popoldne ob 15. Peta sta moški zbor pod vodstvom tov. Cermelja in mešani zbor pod vodstvom tov. Ciblic. Pred koncertom je tov. Ciblic množico pozdravil in ji povedal, kakšno je naše življenje na Tržaškem ozemlju in kakšna je naša borba proti kominformističnim in reakcionarnim klevetam o Jugoslaviji. Pevski zbor je s svojim dobrim petjem močno učinkoval na mnogoštevilno občinstvo. Po koncertu so se pevec odpeljali v Ajdovščino. Tudi tu je bil uspeh pevskega zbora tako kot v Vipavi prodoren. Tov. Ciblic je tudi v tem kraju že koj ob začetku ustvaril s svojimi pozdravnimi besedami in s prikazovanjem našega življenja in naše borbe tesno povezoval med pevec in občinstvom. Pevskemu zboru so Vipavci darovali slike Ivana Cankarja, Ajdovci pa lep Prešernov portret v reljefu. Tov. Ciblic pa je poklonil društvoma — gostiteljima šopke prekrasnih rdečih nageljnov s svojega domačega kraja.

Po koncertu so bili pevec gostje oficirskega doma JA v Ajdovščini, kjer so se še dolgo časa zadržali v prijetni domači zabavi ob petju naših prelepih pesni.

SVETOVNO NOGOMETNO PRVENSTVO

Brazilijski - prvi nasprotnik jugoslovanske reprezentance

V dvoranah brazilskega ministrstva za zunanje zadeve je bilo pretekli ponedeljek žrebanje držav udeleženk na svetovnem pr-

venstvu, v posamezne skupine. Brazilski minister za zunanje zadeve Pavel Fernandez je ob prisotnosti predstavnika FIF Otorina Barssilija ter diplomatskih predstavnikov vseh držav, ki bodo sodelovali na prvenstvu, izvršil žrebanje po številkah. Tako so v I. skupino (igrajo v Rio de Janeiro) prišle države: Brazilijska, Jugoslavija, Svica in Mehika, v II. skupino (Bela Horizonte): Anglija, Španija, ZDA in Čile, v III. skupino (San Paolo), Italija, Švedska, Paragvaj (Indija), v IV. skupino (Porto Alegre) pa: Urugvaj, Francija, Bolivija ter ona država, ki jo bo zaradi odpovedi Portugalske določila FIF.

Po mnenju športne javnosti v Brazilijski je njihovo moštvo najresnejši tekmeč za osvojitve svetovnega prvenstva, kljub temu da to moštvo na zadnjih treningih ni pokazalo kdove kakih uspehov. (Poraz v 1. tekmi z Urugvajem 3:4, v 2. pa 3:2). Jugoslovani so igrali z Brazilijsko dvakrat. Leta 1930 v Montevideu z 2:1 in l. 1934 v Beogradu z 8:4. Drugi jugoslovanski nasprotnik Svica ni beležila na mednarodnih srečanjih prav vidne uspehe, vendar so njihove mednarodne tekme pokazale, da so švicarski igralci v formi. Igrali so z Avstrijo 3:3, s Škotsko 3:1, in angleški strokovnjaki so k tej igri pripomnili, da je bila ena najlepših v letošnji sezoni.

S Svico je Jugoslavija igrala tudi dvakrat. L. 1933 je v Zurichu na prvem srečanju odločila Svica tekmo v svojo korist 4:1, leto kasneje pa se je v Beogradu srečanje končalo z 2:2.

Tretji nasprotnik jugoslovanske reprezentance Mehika pa je v splošnem nepoznana ne samo za Evropo, temveč tudi za južnoameriške države, ki niso imele z njo že več let mednarodnih srečanj. V kvalifikacijskih tekmah je Mehika premagala ZDA s 6:0 (6:1), Kuba pa z 2:0 in 3:0. Jugoslovanski nogometaši se niso dosedaj še nikdar srečali niti z mehiško reprezentanco. niti s tamkajšnjimi klubi.

Otvoritev tekmo v Rio de Janeiro bosta verjetno igrali Jugoslavija in Brazilijska.

Jugoslovansko reprezentanco, ki bo te dni odpotovala v Brazilijsko, bodo sestavljali naslednji igralci: Mrkušić, Beara, Horvat, Čolić, Broketa, Stanković, Čajkovski, Djajić, Palfi, Jovanović, Ognjanov, Mitić, Tomašević, Firm, Bobek, Čajkovski II., Vukas, Atanacković in Mihajlović.

V nedeljo se je pognalo s štarta v Barkovljah 30 kolesarjev. Vodstvo je takoj prevzel Koprčan Grio, ki pa sta ga pri Devinu dohitela Santa in Rinaldi. Sledili so ostali. Po Devinu pa se je pričel napad Fontanota, Colje in Javornika, ki so potem ves čas v vodili. prvi je prispej na cilj Fontanot, nekoliko za njim Javornik in potem šele Colja. Vrstni red: 1. Fontanot Renato (VC Trst), 128 km v 4:00'58", povprečna hitrost 31,878 km na uro, 2. Javornik (VC Trst), 4,11", 3. Colja (Proleter & Schlauzero (VC Trst) itd.

ARRIGONI

letošnji nogometni prvak STO

Se nekaj tekem, ki jih morajo odigrati nekateri enajstoričarji in nogometno prvenstvo Tržaškega ozemlja bo povsem končano. Lahko pa že sedaj rečemo, da bo Arrigoni letošnji nogometni prvak. Tako si je priboril mesto, za katero se je boril dolga leta. Lanskoletni prvak Aurora pa se bo morala zadovoljiti s tretjim mestom, drugo mesto je morala prepustiti Piranu.

Arrigoni je igral svojo dokočno tekmo s Piranom. Tekma je kljub hudi vročini privabila mnogo gledalcev. Moštvo Arrigonija je dalo iz sebe vse, kar je moglo in s tem dokazalo, da si naslov prvaka popolnoma zasluži. Igra Pirančanov je bila zelo borbeno, ker so verjetno upali na neodločen izid. Tekma se je končala s 5:1.

V Kopru sta se srečali Aurora in Opčine. Opečci so sicer igrali z veliko dobre volje, a so imeli kljub temu smolo in so igro izgubili s 7:0 (3:0).

V nedeljo je bila odigrana še ena tekma, in sicer Mežuga, Sv. Ivan. Po dolgem času si je Sv. Ivan priboril neodločen izid, čeprav je na nedeljski tekmi že vse kazalo, da bo moral zapustiti igrišče kot poraženec. Igralci Mežuge so vedno mislili, da na uspeh in so z vsakega položaja neumorno streljali in zabil v prvem polčasu tudi 1 gol, Sv. Ivan pa je prišel takoj v oster napad in uspelo mu je izenačiti igro šele v 2. polčasu in to po zaslugi Pregarca, ki je zabil gol iz prostega strela.

MLADINSKI POKAL

Olimpia - Skednj 3:1. To nedeljo je igrala s Skednjem Olimpija, ki postaja kar preveč nevarna, predvsem Montebella B, ki vodi sedaj na lestvici. Olimpijski igralci so zelo dobri in imajo res najboljše zglede, medtem ko so Skedenjci sebični, nedisciplinirani in se preveč zanašajo na individualno igro, čeprav so sicer dobri igralci.

Dijaki - Dinamo 1:0. Dijaki so v nedeljo beležili noven uspeh proti Dinamu, ki se je sicer dobro branil in napadal. Prosek - Bazovica 1:0.

Zelo dobri sta bili ekipi Prosek in Bazovica in igra bi se končala neodločeno, če bi Prosečani ne igrali do zadnjega trenutka z močno voljo. Pri obeh moštvih pa je bila najlepša discipliniranost posameznih igralcev in zaradi te lepe strani bi morali biti za zglede vsem drugim ekipam.

Polet - Koštalunga 2:0 (forfait). Zelo slabo sta se izkazala Polet in Koštalunga. Prvi je prišel na igrišče samo s sedmimi igralci, Koštalunga pa sploh ni bilo. Tako je sodnik določil zmago nepopolnemu Poletu, ki je to odločitev rade volje sprejel.

Zmaga Jugoslavije nad Dansko

28. maja je bila na stadionu Partizana v Beogradu odigrana nogometna tema med reprezentanco Danske in Jugoslavije v sklopu priprav za svetovno prvenstvo v Brazilijski. Jugoslovanska reprezentanca je po lepi igri premagala goste s 5:1.

Začetek igre je potekal v premoči jugoslovanskega moštva tako da so se gostje otresli pritiska šele proti koncu prvega polčasa in dali edinstveni gol. V drugem polčasu so Jugoslovani še močneje napadali in so popolnoma prevzeli vodstvo na igrišču. Zmago so si zaradi svoje hitrosti, borbenosti in lepe skupne igre zares zaslužili. Ne smemo pa pri tem misliti, da je bila danska enajstoričarja slaba. Obratno, Jugoslovani do imeli polne roke dela in se imajo zahvaliti za svoj uspeh samo svoji natančnosti, lepim napadom in hitrosti. Po tej tekmi upajo, kar jim želimo tudi mi, da bodo v Brazilijski dvignili slavo svojega nogometu.

Igro je vodil italijanski sodnik Dattilo.

RAZNE VESTI

Na zagrebških ulicah je bila 29. maja kriterijska dirka, ki so se je udeležili najboljši avstrijski in jugoslovanski udeleženci dirke Dunaj-Zagreb. Zmagal je Avstrijec Kaln s 45 točkami, drugi je bil Poredski (35) tretji Sitzwohl (35).

V Ljubljani je bila 27. maja mednarodna tekma v rokometu med Ijubljansko Enotnostjo in Ellinom iz Weiza pri Gradeu. Zmagal so gostje z 10:8 (4:4). 29. maja pa je moštvo Ellina premagalo z 10:8 (4:4) zagrebško Lokomotivo.

V Genovi je bila preteklo soboto mednarodna tekma v waterpolu med italijansko reprezentanco in kombiniranim moštvom Zagreb - Split. Zmagali so Italijani s 5:4 (3:2).

V Zagrebu so gostovali 27. in 28. maja graški atleti Postportverein. Dvoboj z zagrebško Mladostjo se je končal z zmago domačinov s 107:68 točkami.

Na kvalifikacijski lestvici v mednarodnem tekmovalju v hokeju na koleskih vodi Italija pred Portugalsko in Belgijo, kateri sledi Nemčija, Španija, Svica, Anglija, Francija, Egipt in Holandska. V zadnjih srečanjih je Italija zmagala s Holandsko 9:1 in Anglijo 5:3 (3:1). Tekme se nadaljujejo.

V Istanbulu sta se srečali v mednarodni nogometni tekmi Turčija in Iran, Zmagala je Turčija s 6:1.

Cornelius Van Nilen nizozemski plavalni trener je prišel v Zagreb, kjer bo do oktobra treniral plavalno moštvo Mladosti.

Povratna nogometna tekma med Španijo in Mehiko se je končala 0:0. WILLY SENN je postavil nov švicarski rekord v metu krogle 14,92 m.

PRIČELA SE JE LAHKOATLETSKA SEZONA

V Kopru so se v nedeljo srečali lahkoatletci Tržaškega ozemlja in celjskega Kladivarja. Izid je sicer neodločen, vendar lahko trdimo, da so bili atleti Tržaškega ozemlja boljše in bi tekmo verjetno končali v svojo korist, če bi ne bilo majhnega incidenta, ko je pri zadnji predaji štafete Blokar izgubil štafeto palico.

Ostale tekme so bile zelo zanimive in kljub slabemu terenu so bili postavljeni kar odlični rezultati: 10 m zapreke 1. Lorgjer (K) 16,1", 2. Venturini, 3. Stibić (K), 4. Kebat (TO).

Tek na 1500 m: 1. Pierobon (TO) 4'31", 2. Abram (TO), 3. Mihelj (K), itd.

Tek na 100 m: 1. Hribar (K) 11,7", 2. Lorgjer, itd.

Tek na 200 m: 1. Fogla (TO) 24",

2. Hribar (K), itd.
Met krogle: 1. Stok (TO) 11,19, 2. Bandelj (TO) itd.
Med kopja: 1. Stiglić (K) 38,40 m, 2. Pitacco (TO) itd.
Stok v daljino: 1. Venturini (TO) 5,80 m, 2. Foglia (TO) itd.
Štafeta: 4x100: 1. Kladivar 45,2", 2. (TO) 49,8".

Na atletskem tekmovalju v Zagrebu so bili doseženi trije republiški in dva zvezna rekorda. Dugandžija je postavil v mladinskem peterboju nov državni rekord s 2663 točkami, mladinka Horvatova je v troboju dosegla 1632 točk, tretji republiški rekord pa je bil postavljen v štafeti 4x8000 m v 8'11,4.

UGANKA ZA BISTRE GLAVE

Vodoravno: 1. slovenski pesnik; 2. žum - moško ime; 3. rastlina - maščoba - časovna enota; 4. premica - mesto ob Jadranu - znamenje; 5. gorski vzpon - obrtnik; 6. enojna količina - tovor; 7. ud - mesto v Romuniji; 8. žensko ime - moško ime - ozirni zaimek; 9. del voza - žival - obmorski kraj v Hrvatski; 10. oseba iz Tisoč in ene noči - uta; 11. znanstvena družba.

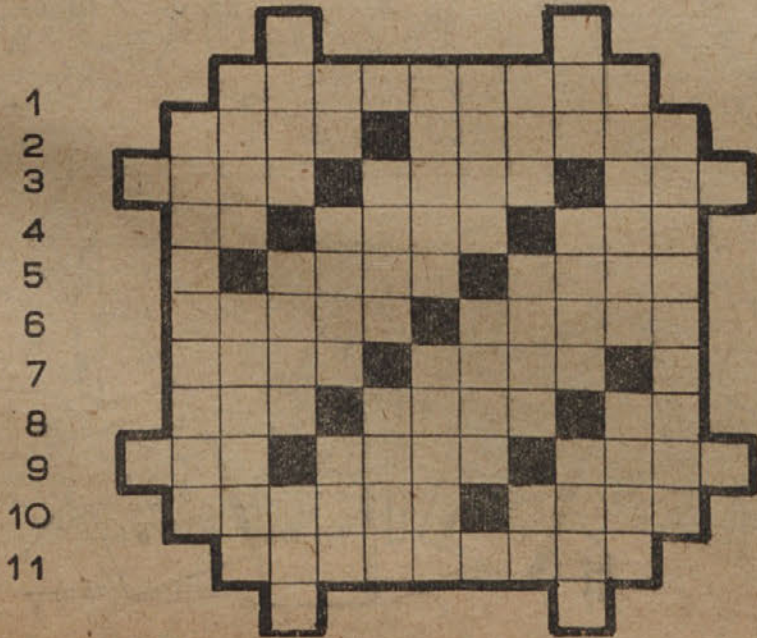
Navpično: A. ljudska republika; B. zvok - pripovedni spis; lirski pesem; C. vzduh - starorimsko oblačilo - ura dni spiš; C. pesnitev - robec; D. merilo - rimski pesnik; E. jed - mesto v Evropi; F. pleme - zlitina; G. božanstvo - kemična prvina - vprašalnica; H. lijak - telovadno orodje - rastlina; I. kraj v poljčanskem okraju - vrh v Karavankah; J. kraj pri Trstu.

VERIGA
— pi — ri — si — lo — ra — ko — va
— ri — či — stov —
Vstavi namesto črtic zloge: ca, da, ka, la, li, lo, na, ni, pi, ti, tako, da boš dobil deset trizložnih besed. Končni zlog predhodne besede je obenem ni zlog prehodne besede je obenem zlog vse verige sta enaka, nista pa dvakrat navedena.

RESITVE KRIZANKA
Vodoravno: 1. skleda, 7. sprava, 13. tropine, 14. Stritar, 15. Regina, 17.

Križanka

A B C Č D E F G H I J

osmoza, 18. omaka, 19. bok, 21. telad, 22. ker, 23. mi, 25. Rusl, 27. ali, 28. sila, 30. ro, 32. kot, 33. zid, 34. maj, 36. ni, 37. Ikar, 40. kos, 42. žejza, 44. Ir, 45. San, 47. arena, 49. Ala, 50. azila, 52. raniti, 54. stoljar, 55. anatema, 56. sporedi, 57. tatice, 58. ananas. — Navpično: 1. strok, 2. kremen, 3. logar, 4. epk, 5. dinamit, 6. Ana, 7. sto, 8. prsti, 9. rime, 10. atola, 11. vazali, 12. Aradi, 16. por, 20. Kurdi, 24. li, 26. so, 28. som, 29. Azija, 31. zar, 34. Maraton, 35. Korana, 36. ne, 38. ki, 39. Palada, 40. karat, 41. senat, 42. Zatec, 43. alt, 45. silen, 46. naris, 48. niti, 51. Zora, 53. ime, 54. Spa.

DOPOLNILNICA

1. pisatelj, 2. opisovati, 3. zapisniki, 4. prepisani, 5. lepopsije, 6. tajnopisi, 7. zemljepis.

Odgovorni urednik

KAVS FRANC

Tiska z dovoljenjem AIS-a Tržaški tiskarski zavod v Trstu, ulica Montecchi 6

Rokopisi se ne vračajo

GLIHA, VKUP ŠTRIIHA

V svojem zadnjem govoru je Sforza izjavil, da je pripravljen na sporazum z Jugoslavijo, toda le ob upoštevanju etnične meje v coni B

VIDALI: Ti si bedak Sforza, potegni rajše čez Hrvaško in Slovenijo.
 SFORZA: Ti si bedak, ti. Isto de laš kot jaz, pa me ne razumeš in se jezíš. Jaz govorim o etnični meji v coni B, mislim pa na Hrvaško in Slovenijo. Ti pa govoriš o guvernerju, misliš pa na priključitev Trsta k naši madrepatriji. Saj sva vendar učenca iste diplomacije...

piše PEPI

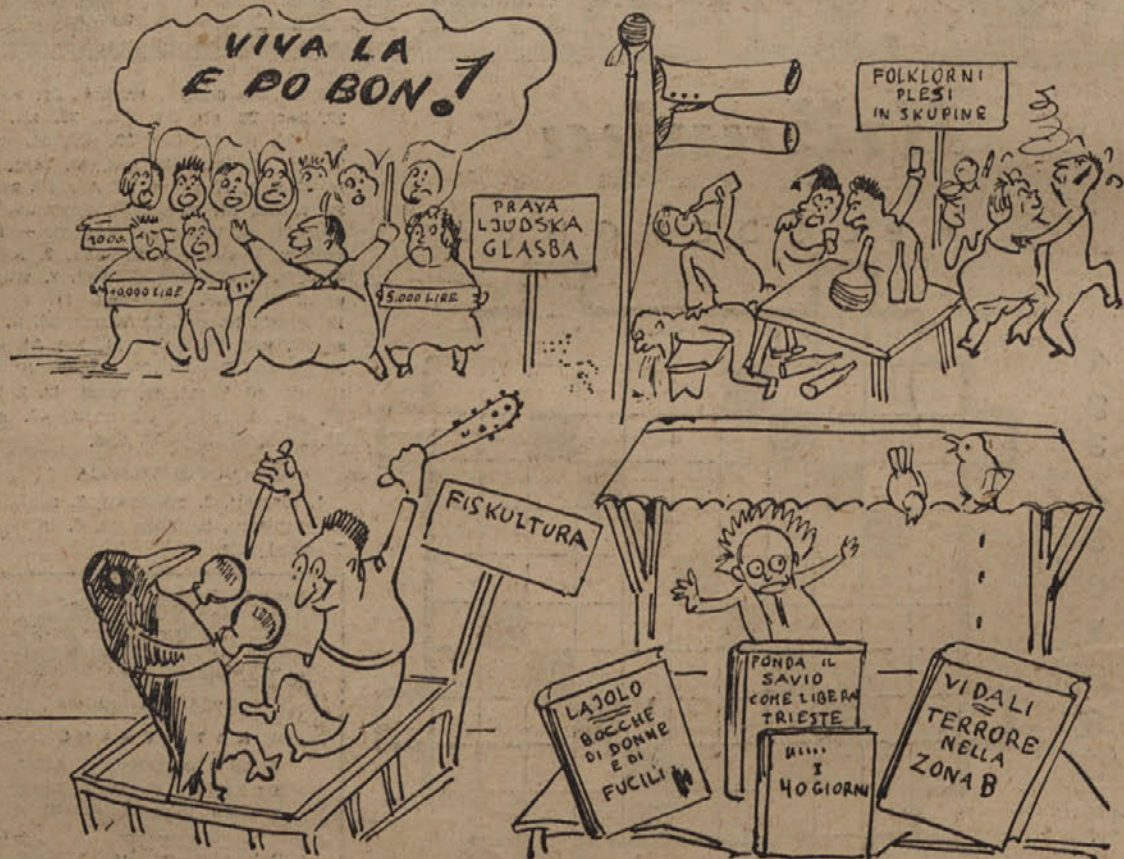
Pepa moja draga! Danes bi se najbrž pritožila nad vročino, da se nisem do želodca premočila na nedeljskem gostovanju. Bržkone bi rada znala, kod pri strelji sem hodila, da sem se tako oprala, kajti, kakor veš, v nedeljo ni bilo nobene prave priveditve na Tržaškem. Do veselja in zabave pravzaprav mi ni veliko, toda nekaj razvedrila po medtedenskem naporu sem si rada privoščila vedno. In zato po Krusu sem usmerila korake, da pobliže si ogledam kominformovske junake, ki človeka s svojim stalnim karnevalskim pustovanjem bolj zabavajo kot cirкус. Med prismojenim kričanjem so se torej v Svetem Križu na vse kriplje hudovali nad atomskimi orožji. Kar trije so nam čakali in si brisali podbradke, kakor da se že borijo proti šmentanim atomom. Zdaj ne mislim s hudobijo ti povedati zaključka. Toda čim je zagrmelo, vsi so planili na noge: vsakega je zaskrbelo,

da že padajo atomske. Da bi videla junake: vsi bežijo križem krašem plašno gledajoč v oblake v svetem strahu pred nesrečo. In tako je aobesedno festa splavalá po vodi. Tudi tokrat, kakor vedno.

so prihranili pijačo in nadevane apanine. Niti niso utegnili izvoliti si «stelline», ker so bile nekam smešne premočene kakor miši. Pa dovolj za danes, Pepa, bodi zdrava in kaj piši.

DAN VIDALIJEVSKE KULTURE

Ko so tržaški kominformisti izvedeli iz naših časopisov, da prirejam o velik «Dan slovenske kulture», so se tržaški kominformisti spomnili, da bodo na isti dan priredili tudi oni dan njihove kulture. Poročajo, da so njihove priprave v polnem teku. Kako izgledajo, vam kaže glika

LAJOLOVCEM

Milanska «Unità» nadv se aktivna, iz vseh lažnivih virov črpa članke, da bi prepričala tržaške stranke, kako le njena pot je objektivna. Pri tem računa: množica pasivna ne sme pogledati za naše planke, kjer zbiramo fašistične ostanke. Ker masa vendar ni tako naivna da bi pod krinko lažnega marksizma ne našla kominformovske nakane, potem ko te metode so že znane iz življenja slavnega Benita: za navod bič in gesla, a korita poslušnim članom nove ga škvadrizma.

Med vrstami

PREPOVEDANO RIBARJENJE. Neko francosko ladjo so ustavile norveške oblasti, ker je ribarila v norveških teritorialnih vodah. Oblasva so odredila zaplenbo naloženih rib ter ribiškega pribora in razen tega naložila lastniku ladje globo 15.000 norveških kron. Francoski listi to epostavno beležijo med kroniko, nekateri celo

poudarjajo, da je kazen «prijateljsko mila». MED VRSTAMI: Taki incidenti se dogajajo v vseh vodah. Če pa na pr. oblasva cone B ščitijo svoje teritorialne vode na način, ki je mednarodno uzakonjen, tedaj v italijanskem časopisju beremo tele izraze: persecuzioni, soprusi, popolazione tribolata, martirio, violenze, prepotenza, Istria tormentata itd. in seveda pride na koncu običajna «madrepatria».

POLIP

Vsi od papeža Lege Nazionale, Kominforma in Demokratske zveze si prizadevajo, da ne bi slovenski otroci s Tržaškega ozemlja šli v kolonije v Slovenijo

PRISOTNOST DUHA. Nedavno se v italijanskem parlamentu ni moglo vršiti neko glasovanje, ker je bilo premalo poslancev prisotnih. Ko so pregledali knjigo, v katero mora vsak poslanec, ki vstopi v zborovalnico, vpisati svoje ime, so ugotovili, da je bilo vpisanih nič manj nego 300 imen. Poslanci so namreč prišli, se podpisali, da rešijo dnevnik, ter potem odšli. Med italijanskimi volivci je zavržalo in od vseh strani dežujejo predlogi, da se ta zloraba odstrani.

MED VRSTAMI: Naj se italijanski volivci ne razburjajo! Poslanci so bili pač prisotni v duhu. In prisotnost duha je važna čednost za vsakega parlamentarca, da ga kak neljub medklic ne spravi v zadrego.

STRATEŠKI UNIK

Vidalijevsko «Delo» je iz zanesljivih virov izvedelo, da bo tržaško vprašanje rešeno tako, da bodo Titini pustili Italiji Koper, Italija pa Titincm Dolino, Boljunc, Bazovico, Trebece, Padriče, Nabrežino itd.

LOVRIHA: Slabo kaže za moj kšeft. Sicer pa, IRO jih je že toliko spravil čez lužo, bo pa še mene; nekdo mora vendar tudi one briti

Mihec in Jakec

MIHEC: Lepe stvari se dogajajo tu v dvorani pod nama. Mestni svetovalci so pozabili na občinske zadeve ter se bavijo samo s politiko, posebno s cono B, in pošiljajo spomenice in proteste na vse strani sveta. Ali je to prav? JAKEC: Popolnoma prav dragi Mihec! Samo eno stvar bi morali še ukreniti. MIHEC: Kaj pa? JAKEC: Morali bi poslati tudi spomenico, naj pač Združenje narodov prevzame skrb za občinsko upravo v Trstu, ko oni nimajo časa za to!